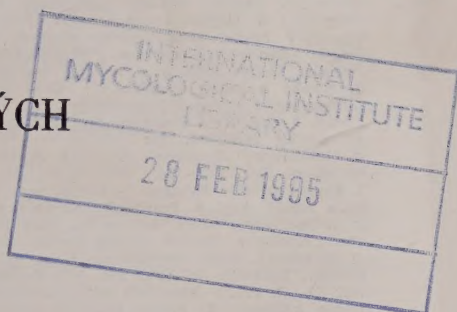

ISSN 0374-9438

MYKOLOGICKÝ SBORNÍK

ČASOPIS
ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH
HOUBAŘŮ

CAB INTERNATIONAL

00108013

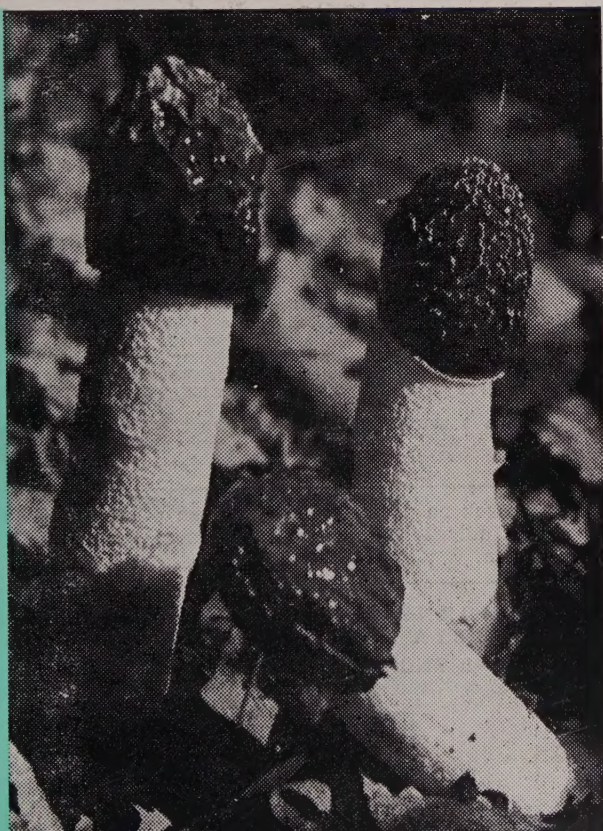
Sešit 4

prosinec

1994

LXXI

**Časopis založen
v r. 1919**

a) Články úvodní. Str. 113–131.

Jiří Hlaváček: Přehled hub hřibovitých — Boletales (26) — Boletus reticulatus (Schaeff.) var. citrinus Venturi comb. nova — hřib dubový, var. citrinový. Var. albus (Pers.) comb. nova — hřib dubový, var. bílá. Boletus aereus Bull.: Fr., hřib bronzový.

b) Výzkum a pozorování hub rostoucích u nás. Str. 132–130.

Svatopluk Šebek: Několik poznámek k našim nálezům hřibu sametového — Boletus fragilipes C. Martin sensu Pouzar. Josef Houda: Vývojová plasticita u hadovky smrduté. Vratislav Bícha: Mykologický výzkum NPR Vyšenské kopce. Pavel Hlaváček — Josef Houda: Houby v lounském Podlesí III. Podhorská mykoflora Džbánů IV — holubinky. Herbert Tichý: Rošády s Velkým vrchem.

c) Houby a jejich využití. Str. 130–131.

Huspenina s houbami, houbový prejt, houbový výtažek jako koření (MVDr. Zdeněk Šf-koraj). 3 polévky s houbami (A. Hausmann).

d) Houby škodlivé. Str. 131.

A. Nikolovský: Opožděná reportáž. Pestřec obecný — neobvyklá otrava (MUDr. F. Částek).

e) Různé. Str. 132–154.

Z dopisu přítele Špinara — Luční. Ing. J. Jiskra: Pýchavka obrovská. Ing. M. Smotlacha: Hřib hnědý. Ing. A. Funfálek: Holubinky v počítací. Zákonem chráněné houby (Redakce). B. Horák: Moje houb. sezona 93. Růst hub na Šluknovsku (M. Traxler). Z Libčic (L. Šticha). Houby v zimním období 93–94 (K. Peroutka). Houby kolem Hranic na M. v r. 1993 (J. Pavelka). Okolí Roudnice a Štětí (D. Marouněk). Z Loun (H. Tichý). Z Otrokovic (M. Kovář). DROBNÉ ZPRÁVY. Str. 143. Z poradny. Str. 146. Jedovaté látky v jedlých houbách (M. Č.). R. Princ: Rok 1993 ve vzpomínkách (pokračování). Veverky čiperky. Nejen zmije, nejen klíšťata. R. Princ: Czászár gomba nebo királygomba? M. Smotlacha: Houbářské úvahy. Památný den 30. 7. 94 (R. Princ). Balada pro čechratku černohuňatou (NEMO).

f) Zprávy organizační. Str. 155–158.

Zemřel český kantor — mykolog P. Hlaváček. Spravodajca slovenských mykológov (Ing. A. Janitor, CSC.). Zpráva o činnosti Houbářského spolku Žatec za rok 1993 (Ing. P. Dombaj). Dobrovický klouček (Ing. St. Křovniová). Z Blovic (V. Cervený). Tradiční výstava hub v Praze (Ing. M. Smotlacha).

Contents of Nr. 4/94. Mycological articles p. 113–130. J. Hlaváček: A survey of our Boletales (26) — B. reticulatus (Schaeff.) var. citrinus Venturi comb. nova, var. albus (Pers.) comb. nova, B. aereus Bull.: Fr. S. Šebek: Some notes on our finds of Boletus fragilipes C. Martin sensu Pouzar. J. Houda: A development plasticity at Phallus impudicus. V. Bícha: Mycological search in Nature Reserve Vyšenské kopce. P. Hlaváček, J. Houda: Mushrooms in Podlesí near Louny III. — A submontaneous mycoflora of Džbán Hills IV — Russulae. H. Tichý: Pulling about the Velký vrch („Big Hill“). Practical mycology articles and miscellaneous. p. 131–158. Dr. F. Částek: An unique poisoning case with Scleroderma vulgare. Eng. A. Funfálek: Russula species in a computer. Editor, office: A list of fungi protected by our law. Reports of mushroom growth, finds, discoveries, observations, exhibitions etc. by Society members and circles.

Inhalt der Nr. 4/94. Mykologische Artikel, S. 113–130. J. Hlaváček: Eine Übersicht unserer Boletales (26) — B. reticulatus (Schaeff.) var. citrinus Venturi comb. nova, var. albus (Pers.) comb. nova, B. aereus Bull.: Fr. S. Šebek: Einige Bemerkungen zu unseren Funden von Boletus fragilipes C. Martin sensu Pouzar. J. Houda: Entwicklungsplastizität bei Phallus impudicus. V. Bícha: Mykologische Untersuchung des Naturschutzgebietes Vyšenské kopce. P. Hlaváček, J. Houda: Pilze in Podlesí bei Louny III. — Die submontane Mykoflora der Džbán — Hügel IV — die Täublinge. V. Tichý: Rochaden mit dem Hügel „Velký vrch“. Praktische Mykologie und Allgemeines. S. 131–158. Dr. F. Částek: Scleroderma vulgare — eine ungewöhnliche Vergiftung. Ing. A. Funfálek: Täublinge im Computer. Redaktion: Verzeichnis der bei uns gesetzlich geschützten Pilze. Mitteilungen über Wachstum, Funde, Entdeckungen, Beobachtungen, Ausstellungen der Pilze von unseren Mitgliedern und Kreisen.

Koupím 6 svazků Michael-Hennig: Handbuch für Pilzfreunde, dále díla Velenovského, Pilátů a další, zejména monografickou literaturu českou a německou. Nabídněte na adresu: Alexandr Debnar, Česká 680, 383 01 Prachatice.

Obrazek na první straně: Hadovka přilbovitá [Phallus impudicus (L.) Pers. f. n. adiseus]. Nalezl a fotografoval dne 28. 7. 1991 u Rásochy - Ročov J. Houda.

ODBOBNÝ LIST ČESKÉ MYKOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI ACTA SOCIETATIS MYKOLOGICAE BOHEMICAE

Redigují: RNDr. Jiří Hlaváček a inž. Miroslav Smotlacha. Členové redakce: inž. A. Švecová a inž. C. Kosina.

a) ČLÁNKY ÚVODNÍ

Jiří Hlaváček

Přehled našich hub hřibotvarých — Boletales (26)

Boletus reticulatus (Schaeff.) var. citrinus Venturi comb. nova
Hřib dubový, varieta citronový

Syn.: *Boletus citrinus* Venturi (1863), *Boletus edulis* var. *citrinus* Peltureau (1927), basionymum.

Icones: Venturi, Atlas, 1863, t. 58, f. 1, Vasilkov B. P., Bjelyj grib, 1966 t. 1, f. 4.

Plodnice střední až velké, pokožka klobouku vybarvená v různých tónech žluté, od citronově žluté v části okrajové až po okrovou žluť ve středu, matná, později olysalá, třen převažně válcovitý, na bázi se obvykle nerozšiřující, hnědavý až žlutohnědavý, se sítkou často nevýraznou. V listnatých a smíšených lesích, hlavně pod duby a buky, vzácně.

Klobouk je až 20 cm v průměru, zprvu skoro polokulovitý, pak sklenutý až poduškovitě rozložený, pevný, vysoce masitý, s **okrajem** tupým s pokožkou slabě přesáhlou. **Pokožka klobouku** je tenká, neslupitelná, matná, pak olysalá a skoro lesklá, suchá, za deště mírně slizká, bez tendence k políčkovitému rozpukávání, vybarvená v různé žlutých tónech, citronově žlutá v okrajových částech, od poloviny obvykle více okrová až k okrově plavé či okrově hnědavé na středu klobouku, také ale celá pěkně citronově žlutá nebo světle okrová.

Třen je až 22 cm dlouhý a až 5 cm široký, nejčastěji válcovitý, na bázi se nerozšiřující, jen zřídka lehce kyjovitý, pevný, tuze masitý, ve stáří změkklý, hnědavý až světle hnědý, také okrově zahnědlý či středně hnědý, se sítkou stejnobarvou, celkem nenápadnou, s drobnými oky, zasahující často jen do $\frac{1}{3}$ délky třeně, pod ní pokožka třeně je často vláknitá.

Dužnina je pevně masitá, bílá až bělavá, lehce zahnědlá pod pokožkou klobouku a v koře třeně, voní příjemně houbově a chutná nasládlé.

Chemické reakce: Amylonová reakce je negativní, silné zásady dávají slabě hnědavou, anilin a formol jsou negativní, FeSO_4 reaguje slabě do šedo-modré, nebo je i negativní.

Rourky jsou relativně vysoké, tenké, okrouhlé, zprvu bělavé, pak žlutozelené až žlutohnědozelené, neměnlivé na řezu, se slabou tendencí rezavět se stářím. **Póry rourek** jsou drobné, okrouhlé, v mládí bílé, brzy však žlutavé až zelenožluté, neměnlivé na otlaku ale s tendencí stářím rezavět.

Výtrusný prach je hnědoolivový.

Mikroskopický obraz se v podstatě shoduje s hřibem dubovým typickým *Boletus reticulatus* J. Ch. Schaeffer.

Habitat v listnatých a smíšených lesích, především pod duby a buky od konce června do zří, velice vzácně.

Rozšíření: Zatím byl stanoven v jižní a západní Evropě, v býv. SSSR a v Čechách. Všude je však vzácný. V České republice byl nalezen v okolí Hradce Králové prof. F. Smotlachou za války v letech 1941–1944. Viděl jsem 3 plodnice z nálezů v červenci (2) a v září (1) 1943. Sám jsem ho našel v listnácích nad Voznicí na Hřebenech (2 plodnice) koncem srpna 1948

Obr. 30. Hřib dubový, varieta citronový — *Boletus reticulatus* (Schaeff.) var. *citrinus* Venturi comb. nova — Nakreslil M. Smotlacha.

a 29. června 1956 (1 plodnice) pod dubem v Kersku u Prahy. V následujících letech byl pak několikrát zachycen mykologickou poradnou Čs. mykologické společnosti.

Praktický význam: Výborná jedlá houba jako ostatní hříby z příbuzenského okruhu „dubáku“. Pro mimořádnou vzácnost ho však nesbíráme ke konzumu a na jeho stanovištích ho chráníme. Upozorníme na nález ústředí České mykologické společnosti v Praze.

Poznámky: Jde o velmi vzácnou varietu hříbu dubového, tak vzácnou, že se dokonce pochybovalo o její existenci. Tak Pilát a Dermek (1974) se domnívají, že je shodná s americkým druhem *Bol. clavipes* Peck. Tento poddruh hříbu obecného má žlutý jen okraj klobouku, na ostatních částech je více-méně sytý hnědý. Hřib citronový má celý klobouk citronově žlutý, nebo jeho větší část a jen ke středu může být hnědavě okrový, abych uvedl jen nejnápadnější rozdíl. Gilbert (1931) cituje *Pelterea*, který přiřadil Venturiho *Bol. citrinus* jako varietu k *Bol. edulis* (v tehdejší širším smyslu). „Venturi (1863, T. 58, f. 1) zobrazuje *Bol. citrinus*, který může být touto varietou, přesto, že nezobrazuje sítku na třeni; popis (Venturiho) je zcela nedostatečný“ (*Pelterea*). Nepochybuji, že Venturiho *Bol. citrinus* a houby, které jsem viděl, jsou jedno a totéž. Také na některých plodnicích, které jsem měl v rukou, byla sítko jen naznačena a dobře rozeznatelná jen pod lupou (10×).

Tento žlutý hřib spojuje řada znaků s hřibem dubovým, zejména charakter mikroznaků; proto jsem ho přiřadil jako varietu k hříbu dubovému.

***Boletus reticulatus* (Schaeff.) var. *albus* (Pers.) comb. nova**
Hřib dubový, varieta bílá

Syn.: *Boletus albus* Pers. (1825), *Bol. edulis* var. *albus* (Pers.) Gilb. (1931), basionymum.

Icons: Richon et Roze, Atlas, 1888, tab. 58, f. 6.

Obr. 31. Hřib bronzový — *Boletus aereus* Bulliard: Fries. Nakreslil M. Smotlacha.

Líší se od typického hříbu dubového absencí jakékoliv pigmentace, je celý úplně bílý, mléčně bílý na klobouku, tření, v rourkách i pórech i v dužnině, neměnně na porušení. Odlišuje se dále stavbou pokožky klobouku z tenkých či rozšířených hyf až $6\ \mu\text{m}$ širokých se ztlustlými subsférickými terminálními články, jež jsou až $15\ \mu\text{m}$ široké.

Vyskytuje se vzácně v dubobukových lesích spolu s hřibem dubovým. U nás v listnáčích u Jevan a na Hřebenech a v dubinách na Karlštejnsku. Lze jej zaměnit za téměř bílé formy hříbu březového — *B. betulicola*; ten však roste výlučně v březinách a pod břizami; hřib bílý pod duby.

***Boletus aereus* Bulliard: Fries, hřib bronzový**

Syn.: *Boletus aereus* Bulliard (1788), *Boletus aereus* (Bull.) Fries (1821) non s. Fries (1874), *Dictyopus aereus* (Bull.) Quélet (1886), *Tubiporus aereus* (Bull.) Ricken (1918) non s. Ricken; *Bol. edulis* subsp. *aereus* (Bull.) Konrad (1932), *Tubiporus edulis* subsp. *aereus* (Bull.) R. Maire (1935)

Boletus aeneus Rostkovius (1844)

Boletus sykora Smotlacha (1935)

Icons: Kallenbach A., *Die Röhrlinge*, t. 46; Pilát A., *Naše houby* II, 1959, t. 3, f. 1—4; Romagnesi H., *Atlas* IV, 1967, t. 273; Pilát A., *Dermek* Au., *Hřibovité huby*, 1974, t. 47; Engel H., *Dickröhrlinge*, 1983, t. 1; Cetto B., *Pilze* I, 1987, t. 273; Hagara L., *Atlas*, 1993, t. 38.

Tmavohnědý až někdy skoro černý klobouk, hnědavý až hnědý třech, s hnědavou sítkou, tendence k odbarvování se do okrové barvy, dlouho vytrvávající bílé póry, ve zralosti až okrově žluté a bílá dužnina tvrdá a pevná. Pod duby v nejteplejších lokalitách vzácně. Mediteranni.

Klobouk až 25 cm v průměru, zprvu skoro polokulovitý, pak dlouho sklepnutý, konečně poduškovitě rozložený, tlustě masitý, tvrdý a pevný, s **okrajem klobouku** tenkým, s pokožkou zprvu lehce přesahující, později často ustupující a bílou dužninou obnažující. **Pokožka klobouku** je zprvu jemně

sametová, pak olivsalá, matná, někdy i bělavě ojíňená, hladká, s mírnou tendencí se políčkovitě rozpukávat na středu a radiálně na okraji klobouku. Zbarvena je temně hnědě, čokoládově, tabákově hnědě, šedo i černo-hnědě, s tendencí vybledat do okrově žluté či do žlutohnědavé nebo i žlutoolivové barvy.

Třeň je až 15 cm dlouhý a až 8 cm široký, široce válcovitý, mírně bříchatý či k bázi kyjovitě rozšířený, tvrdý, pevný, hnědavý až tmavohnědý, s kloboukem stejnobarvý, vždy však o poznání světlejší, se sífkou, často nenápadnou a zasahující obvykle jen do $\frac{1}{3}$ třeně nebo až do $\frac{1}{2}$ délky, jen vzácně je delší. Oka sítky jsou svrchu okrouhlá, menší, směrem ke středu třeně se prodlužují a zveličují, jsou bělavá až hnědá.

Dužnina je pevná, tvrdá v mládí, houbově pružná v dospělosti, s vyšší specifickou hmotností, bílá až bělavá, na řezu neměnlivá, někdy pod pokožkou klobouku zahnědlá. Chutná mírně nasládlé, voní slabě houbově, někdy i s lehkým kumarinovým nádechem; při sušení se vůně zesiluje.

Chemické reakce: jsou slabé nebo negativní. Silné zásady a amoniak dávají hnědavé či slabě narezlé zbarvení, FeSO_4 slabě šedozelené. Ostatní reagenzie dávají negativní výsledky.

Rourky jsou dlouho bílé či bělavé, pak smetanové, v dospělosti okrově žluté, zeleno či olivově žluté, relativně krátké, tenké, okrouhlé, na řezu neměnlivé. **Póry rourek** jsou drobné, okrouhlé, často jako hrbolaté, dlouho bílé, pak zeleno či olivově žluté, s tendencí na otlacení a ve stáří rezavě hnědnout. **Výtrusný prach** je olivově hnědý.

Mikroskopický obraz: **Basidie** jsou kyjovité, tetrasporické, hyalinní, zrnité, až 12 μm široké, **basidioly** jsou užší, kyjovité, až 10 μm široké.

Cheilocystidy jsou vřetenovité až lahvovité, často téměř bříchaté či v horní části hroditě protáhlé, hyalinní, v NH_4OH žlutavé, až 15 μm široké.

Spóry jsou protáhle elipsoidní až vřetenovité, hladké, žlutohnědé, $(10)12-16(18) \times (4)4,5-5,5(6) \mu\text{m}$.

Pokožka klobouku je ze spleti hyf hyalinních a hnědavě pigmentovaných, až 8 μm širokých, s terminálními články mírně ztlustlými až do 13 μm .

Pokožka třeně je s hymeniálními elementy — basidiolami a cystidiolami, jež jsou promíšené plodnými basidiemi.

Habitat: V teplých lokalitách pod duby, buky a kaštany, hojný v mediteranní oblasti, vzácný ve střední a východní Evropě a téměř chybějící v Evropě severní. Roste od června do září, u nás roztroušeně. V jižní Evropě plodí ještě v listopadu.

Rozšíření: Prakticky v celém mírném pásmu severní polokoule. V Evropě, v Severní i Jižní Americe, v Tichomoří v Japonsku, na jihu hojněji, s ubývajícím četností směrem k severu. V jižní Evropě je hojný, např. v Bulharsku, v dubových lesích v oblasti Ropotama je to nejhojnější hřib. Také v jižní Francii a Itálii je hojný a směrem k severu ubývá. V Německu je vzácný, roztroušeně se vyskytuje v teplých dubinách v Porýní. U nás je hojnější na jihovýchodním a jižním Slovensku, v teplých dubinách na vápencovém podloží, v Čechách se vyskytuje roztroušeně na více místech, zejména v Polabí a v Českém krasu.

Praktický význam: Výborná jedlá houba, univerzálně vhodná ke kuchyňskému využití, podobně jako hřib dubový. Zvlášť se hodí na sušení. U nás však tento hřib chráníme a ke konzumu nepoužíváme.

Poznámky: Hřib bronzový popsal v r. 1788 francouzský botanik J. B. Bulliard ve své „Histoire des champignons“, druhé části jeho „Herbier de la France“ a vyobrazil jej na tab. 385. Zobrazuje a popisuje však ještě jeden druh, uvedený jako varieta 2, což způsobilo nejasnosti v určení, který

vlastně druh je *Bol. aereus* Bulliard. Mladší francouzští mykologičtí autoři vždy jednoznačně vykládali Bulliardův *Boletus aereus* ve výše uvedeném smyslu, tj. jako **bělohřib**. Tak L. Quélet, G. Gillet, E. Boudier, E. Peltereau, E. J. Gilbert. Naproti tomu E. Fries chápe Bulliardův hřib ve smyslu dnešního *B. appendiculatus*, tedy jako **žlutohřib**. V tomto pojetí ho následovali němečtí mykologové H. O. Lenz a A. Ricken, z našich pak J. V. Krombholz, F. Smotlacha a J. Velenovský. Proto Smotlacha popsal náš hřib bronzový jako nový druh — *Boletus sykora*e, hřib Sýkorův. J. Macků v „Českém houbaři“ používá jméno *Bol. aereus* pro hřib borový. Konečně J. Blum [1968] soudí, že Bulliardovo vyobrazení a popis *Bol. aereus* umožňují různý výklad, protože Bulliardovi šlo především o upozornění, že vedle hříbu obecného existuje další druh s tmavou hlavou. J. Blum [1968] uvádí dva „bronzové“ hříby. ***Bol. aereus*** — navazující na originál Bulliardův, s kloboukem tmavým, hnědým, ale s hnědočervenými odstíny, s tendencí odbarvovat se do žluta či olivova, sametový, matný, s třeněm sytě vybarveným a s jemnou sítkou, s pokožkou klobouku sestávající z hyf až 10 μm širokých s terminálními články ztlustlými jen nepatrně. Teplomilný, ale ne vysloveně mediterranní. Dále pak ***Bol. aeneus*** (Rostk.) s tmavým kloboukem beze stop po červené barvě, zbarveným ve směsi černohnědé a okrové, vybledající konečně do okrové či bělavé, s pokožkou klobouku ojínnou, hedvábitou, nepravidelného vzhledu s třeněm břichatým, někdy až šupinkatým, s jemnou sítkou s drobnými oky, s pokožkou klobouku z hyf až 10 μm širokých s terminálními články krátkými, ztlustlými.

Podle našich zkušeností, zejména z Bulharska, kde jsou tyto hříby hojné, existují nejružnější kombinace znaků jak v barvě klobouku a třeně, tak i v anatomii pokožky a dalších mikroznaků, takže Blumovy rozdíly jsou v rámci běžné variability u tohoto druhu a jeho názory nelze potvrdit.

Summary: The author brings a detailed description of two varieties of *Bol. reticulatus* (i.e. *citrinus* and *albus*) and also of *Bol. aereus* with a historical survey of its knowledge development.

České houby v přesmyčkách, vylosování výherců

V přesmyčkách autora Rudolfa Prince uveřejněných v čísle dva Mykologického sborníku 1994 byly ukryty tyto české houby: čirůvka havelka, liška bledá, liha srostlá, čirůvka zemní, bedla oděná, kačenka česká, klouzek bílý, bolcovitka bezová, hlíva zemní, holubinka namodralá, ryzec borový, lakovka statná.

Více než polovinu přesmyček správně vyluštilo mnoho čtenářů. Některým dělala potíže bolcovitka. Dne 8. listopadu bylo v ústředí České mykologické společnosti v Praze v Karmelitěské ulici vylosováno 5 výherců pod dozorem jednatele nř. Miroslava Smotlacha. Losování provedli L. Havelík, M. Smotlachová a L. Pěnková. Výhercům byly knižní odměny zaslány poštou. Jsou to Petr Nouzovský (10 let) z Prahy 4 - Chodova, Jiří Hulek z Bělé nad Radbuzou, MUDr. Anna Jíroušová z Prahy 8 - Dejvic, Josef Hájek z Nového města pod Smrkem a Libor Ďurček z Prešova.

Redakce i autor blahopřejí k výhrám a děkují za luštitelský zájem.

Poznámka: V přesmyčkách byla uvedena lidově bolcovitka — správně je boltcovitka (od boltce).

b) VÝZKUM A POZOROVÁNÍ HUB U NÁS ROSTOUCÍCH

Svatopluk Šebek

Několik poznámek k našim nálezům hříbu sametového — *Boletus fragilipes* C. Martin sensu Pouzar

Ve vysoké smrčtině, ležící při pravé straně silniční odbočky na Sovenice (k. ú. Mcely, pásmo lesů na pravé straně silnice k Seleticům v sev. části okr. Nymburk) jsem v loňském na houby bohatém podzimku (8. X. 1993) spolu se svou dcerou Hanou Mückovou sbíral 6 exemplářů překrásně vybarvených plodnic hříbovitých hub ze zřejmého přibuzenství hříba babky (*Boletus chrysenteron* Bull.: St. Amans). Nahlédnutím do své kartotéky hub nalezených ve stř. Polabí jsem zjistil, že podobné houby mi přinesl k určení p. Otto Fidrmuc st. z Nymburka, který je sbíral 15. X. 1970 v četných exemplářích, rostoucích mezi Xerocomus badius, v borovém lese v Prodašicích u Seletic, a že nejstarší sběr podobné houby publikoval polabský mykolog R. Beneš z vysoké stinné smrčtiny na Loučení dokonce už v r. 1933. Z naší sběrné oblasti publikoval v poslední době tuto houbu Holec [1994] (pod jménem *Boletus pruinatus* Fr. et Hök); jde o Pouzarův sběr u Dlouhopolska ze 4. X. 1972, PRM 81435 (jako *B. fragilipes*).

Ve všech případech šlo o hřib sametový (*Boletus fragilipes* C. Martin), málo známý druh s nerozpraskávajícím temně olivově hnědým až vínově purpurovým sametovým kloboukem a výrazně žlutou dužninou s jemně pruhovanými výtrusy.

Tato nápadná hříbovitá houba nebyla v naší mykologické literatuře dlouhá léta jako samostatný dobrý druh rozlišována, ačkoliv jde o starý Martinův taxón z r. 1894, charakterizovaný význačnými makro- i mikroskopickými znaky, které vyvolávají podiv nad tím, že si jich už dříve některý z mykologů nevšiml a tento taxón nerehabilitoval.

U nás byla tato houba zjištěna Kotlabou a Pouzarem spolu s R. Singerem mezi Sedlecem a Roztockým hájem u Prahy 13. VII. 1974. R. Singer po návratu ze svého československého pobytu do USA ztotožnil tento náš nález se severoamerickým hříbem *Boletellus intermedius* Smith et Thiers, který byl popsán v r. 1971 (Singer 1977) a který je význačný především podélně rýhovanými výtrusy. Tímto nálezem se dostala do české mykoflóry houba z rodu *Boletellus* Murrill 1909, která v ní dosud nalezena nebyla. V dobré víře jsem o tomto Pouzarově prvním nálezem referoval v našem časopisu (Šebek 1980). Protože se však později zjistilo, že originální americký *B. intermedius* se od naší evropské houby liší, a to hned v několika zásadních znacích, je tedy nutno vztáhnout většinu mých poznámek v citovaném článku na jiný druh, a to na hřib sametový (*Boletus fragilipes* C. Martin 1894). Studium tohoto taxónu, zjištěného u nás v r. 1974, se na počátku osmdesátých let podrobněji zabýval Pouzar, který podrobně osvětlil složitou problematiku tohoto hříbu a našel pro něj i správné pojmenování (Pouzar 1981).

Už v roce 1975 v kritice Singerova systému z r. 1962 upozornil na to, že Singerovo rozdílné řazení některých druhů rodu *Boletus* do různých rodů (např. *B. chrysenteron* do r. *Xerocomus* Quél., *B. rubellus* do r. *Boletus* Dill.: Fr., *B. chrysenteroides* do r. *Boletellus* Murrill.) nepokládá za vhodné, neboť „nedávno u nás mnou zjištěný druh... hříbů blízky *B. chrysenteron* s jemně pruhovanými výtrusy... spojuje severoamerické hříby z této skupiny s výrazněji pruhovanými výtrusy s hladkovýtrusým *Bol. chrysenteron*“ (Pouzar 1975).

Nicméně i po otištění Pouzarova podnětného článku z r. 1981 setrvává stanovisko některých autorů na příslušnosti naší houby k rodu *Boletellus* Murrill. Např. J. Kuthan, který ho sbírá od r. 1975 pod duby a habry v Ostravě (údolí řeky Opavice v Martinově a mezi Martinovem a Děhylovem), ho řadí k rodu *Boletellus* Murrill a vytváří pro něj dokonce novou kombinaci *Boletellus fragilipes* (Martin) Kuthan 1982, Svrček (1985) ho uvádí v seznamu zjištěných druhů hub hříbovitých a lupenatých na území Velké Prahy (l. c., str. 10) a ztotožňuje ho (zřejmě omylem) se Smithovým a Thiersovým *Boletellus intermedius*.

Rakouští autoři Klofac a Krisai-Greilhuber (1992) ho uvádějí pod jménem *Boletellus pruinatus* (basionym: *Boletus pruinatus* sensu Watling 1970), který však, pak dokazuje Pouzar „nemá s původním Friesovým *Boletus pruinatus* nic společného, neboť autor popisuje dužninu jako „lemon-chrome to luteous throughout, tj. „všude citrónově chrómová nebo žlutavá“, zatímco Fries (1838) píše, že dužnina je bělavá („... caro... albida“); to je v rozporu se znaky *B. fragilipes*, který má dužninu výrazně žlutou (Pouzar 1981). Jako *Boletus pruinatus* Fr. et Hök. ho uvádí také Holec (1994).

Jaké jsou zmíněné význačné určovací znaky hříbu sametového (*Boletus fragilipes* C. Martin), jimiž se také liší od druhu *Boletellus intermedius* Smith et Thiers? Je to především struktura pokožky klobouku, která u *B. fragilipes* nerozpraskává (výjimečně jen za extrémních podmínek, tj. buď za sucha nebo na lokalitě vystavené slunci, rozpraskává do hrubších políček), zatímco pro *Bol. intermedius* je charakteristické velmi snadné rozpraskávání do jemných políček. Druhým charakteristickým znakem hříbu sametového je barva pokožky klobouku. Ta může být (podle Pouzara 1981, str. 9) olivově hnědá nebo tmavohnědá, ale i nápadně vínově purpurová, jindy s výrazně purpurovým zarděním. Pouzar správně říká, že je to „houba takřka chameleónovitě proměnlivá, zejména na našem území“. To jsem si ověřil v r. 1993 při jejím sběru na lokalitě Mcely, kde na jediné lokalitě byla polovička plodnic s kloboukem základní barvy tmavohnědé a nádechem purpurově fialovým a druhá polovice plodnic měla klobouky až olivově zelené. Byly to robustní plodnice s tlustými tření a tuhou dužninou, příjemně vonící a chutnající, s drobnými póry. Několik plodnic připomínalo robustní formu, popsanou v r. 1973 Dermekem jako *Xerocomus chrysenteron* var. *robustus* var. *nova* (Dermek 1973), která bezesporu patří k našemu hříbu sametovému.

Nejdůležitějším rozlišovacím znakem jsou výtrusy, které u *B. fragilipes* vykazují výraznou perisporiální ornamentiku. Jde o velmi jemné podélné tenké proužky („souvislé linky, které však zčásti neprobíhají po celé délce výtrusu, nýbrž se někdy šikmo připojují k sousedním, takže pak vlastně skoro vytvářejí jakoby neúplnou síť s velice protáhlými oky“, Pouzar 1981, str. 11). Podélně rýhovaný povrch exosporia, pokrytý ektosporiem a perisporiem potvrdil studiem stěny spór pomocí elektronového mikroskopu v poslední době Holec (1994). Podobné rýhování, daleko ovšem zřetelnější, se objevuje u řady severoamerických a asijských druhů rodu *Boletellus* Murr. (viz vyobr. některých z nich na str. 10 Pouzarova článku z r. 1981). U našeho *B. fragilipes* se však jedná o mnohem jemnější a tím

také i mnohem hůře pozorovatelnější strukturu. Pouzar, který studoval strukturu výtrusů světelným mikroskopem za použití imerzního objektivu Meopta, upozorňuje na to, že „je též třeba mít značnou rutinu v pozorování jemné ornamentiky výtrusů, jinak při běžném mikroskopování tato ornamentika naší pozornosti snadno unikne“ (Pouzar 1981, str. 11). Že je obtížné a pro necvičené oko nesnadné jemné rýhování výtrusů vůbec postřehnout, jsem se přesvědčil sám v r. 1978, kdy mi dr. Pouzar demonstroval výtrusy *B. fragilipes* a kdy bylo nutno se pozorně soustředit na jejich ornamentiku za stálého jemného přístřívání objektivu (Šebek 1980).

„Ne právě zřetelné rýhování výtrusů našeho druhu je patrně důvodem, proč Pouzar (1975) pokládá tento hřib za přechodný typ, spojující severoamerické druhy s výrazně pruhovanými výtrusy a hřib žlutomasý (*Xerocomus chrysenteron*) s hladkými výtrusy, jemuž stojí nejbližší“ (Šebek 1980).

Přestože většina autorů považuje dnes rod *Boletellus* Murr. za samostatný, Corner (1972) ho ve svém širokém pojetí rodu *Boletus* Fr. řadí jako podrod (subgenus). Stejně tak činí i Pouzar (1981). Přijmeme-li toto pojetí, pak nutno považovat *Xerocomus chrysenteron* var. *robustus* Dermek 1973, *Boletus pruinosus* sensu Watling 1970 (non Fr. et Hök) a *Boletellus fragilipes* (C. Martin) Kuthan 1992 za synonyma druhu *Boletus fragilipes* C. Martin 1894, které má jako správné pojmenování prioritu.

Literatura

- Corner E. J. H. (1972): *Boletus* in Malaysia. Singapore. — Dermek A. (1973): Suchohřib žltomasý hrubý, *Xerocomus chrysenteron* var. *robustus* var. n. Čas. Čs. Houb., Praha, 50: 80–81. — Hásek J. (1978): *Boletus velutinus* Smotlacha — hřib sametový. Čas. Čs. Houb., Praha, 55: 73. — Holec J. (1994): The ultrastructure of the spore wall and ornamentation in the *Xerocomus* group of *Boletus*. Czech. Mycol., Praha, 47: 173–184. — Kľofac W. et Krisai-Greilhuber I. (1992): *Xerocomus chrysenteron* und ähnlich aussehende Röhrlinge. Oest. Z. Pilzk. 1: 19–59. — Kotlaba F. — Pouzar Z. (1975): Profesor dr. Rolf Singer navštívil opět Československo. Mykol. Zprav., Brno, 19: 71–75. — Kuthan J. (1982): Poznámky ke sběru vzácných a zajímavých makromycetů na území města Ostravy. Přírodověd. sborn. ostravského muzea 26: 153–166. — Pouzar Z. (1975): Systém rodů hřibovitých hub (*Boletaceae*). Mykol. Zprav., Brno, 19: 43–49. — Pouzar Z. (1981): Co jsou podzimní „babky“? Mykol. listy, Praha, 3: 8–14. — Singer R. (1977): Amerikanische und asiatische Agaricales, die in Europa und Nordafrika vorkommen. Z.f.Pilzk. 43: 119–130. — Svrček M. (1985): Mykoflóra Prahy a nejbližšího okolí. *Natura pragensis*, Praha, 4: 10. — Šebek S. (1980): První evropský nález hřibu *Boletellus intermedius* v ČSR. Čas. Čs. Houb., Praha, 57: 5–7.

Summary: Notes on Czech finds of *Boletus fragilipes* C. Martin and an analysis of various mycologists' conception of this species.

Josef Houda

Vývojová plasticita u hadovky smrduté

Zvláštní charakter plodnic hadovky smrduté (*Phallus impudicus* L.), morfologie, stavba třeně (konsistence), růst a jejich vývoj, je nápadný a odlišný od ostatních druhů hub. Někdy může vyvolat i dojem archaismu ve světě hub.

Již třináctkrát jsem upozornil na stránkách našeho časopisu (ČČH od r. 1987) na zajímavé morfologické změny u tohoto druhu. Během několika desítek let jsem nalezl, nasbíral a utřídl veliké množství morfologických anomálií u hadovky, které je možné použít k sestavení zajímavé ideální vývojové řady v plasticitě popisovaného druhu. Četné nálezy teratologických novotvarů u hadovky nasvědčují o bohaté plasticitě, na kterou chci upozornit.

Výraznou plasticitu hadovky smrduté určuje variabilita vrcholového terčíku na jejím kloboučku, která je závislá na růstu a vývoji vajíčka, na jeho vyzrání, na rychlosti vytažení třeně z pochvy vajíčka a na přírodních podmínkách, za kterých se růst i vývoj uskutečňuje. Během růstu probíhají uvnitř vajíčka změny pod značným tlakem, který může za určitých okolností (vyrůstá-li příliš hluboko, nebo pod nějakou překážkou) deformovat nebo pozměnit třeň i klobouček (zploštit, roztrhnout i prorazit). Velikou roli může v plasticitě hadovky rovněž hrát pomnožování embryí ve vajíčku ev. ve vlášení podzemního mycelia. Velmi často vlastní pomnožování vyvolává četné srůsty či výrůstky (exkrescence). Všechny tyto změny jsou novými poznatky v biologii hadovky.

Studium a sledování variability vrcholového terčíku na klobouku hadovky mne přimělo k vysvětlení tří základních teratologických novotvarů — tj. fasciace — zploštění třeně a kloboučku (protažení kulatého terčíku do oválu).

dichotomie — rozvětvení třeně (zploštěním třeně dochází až k jeho rozdělení na dva),

proliferace — prorůstání kloboučku pletivem třeně (při poranění plži nebo bujným růstem)

Vzácně byla objevena nová odrůda (forma, varieta) hadovky smrduté-přilbovitě (Phallus impudicus f. n. adiscus), bez vrcholového terčíku (vyvolaná mutační redukcí). Nález této formy znám od r. 1990 z Rásoch od Ročova (na Lounsku).

Nečekaným překvapením byl nález protáhlých vajíček hadovky v r. 1988 s více embryí (normálních dvojčat či trojčat, i siamských dvojčat a trojčat) a stejně tak i srůsty vajíček hadovky v myceliu (r. 1993). Je zajímavé, že uvedené teratologické novotvary se vzácně mohou kombinovat i na dvojčatech a trojčatech.

Sledováním slizkého tetřichu na povrchu klobouku hadovky byly zjištěny dvě nové odchylky (odrůdy, formy) ve zbarvení proti normálnímu olivově-černému a to hadovka smrdutá-pomerančová (Phallus impudicus-aurantiacus f. n.) se slizem oranžově-červeným (nález 3 ex. v doubravě pod Brníkem) (Lounské středohoří — 9. 10. 1970). Druhá hadovka smrdutá-pleťová (Phallus impudicus-carneolus f. n.) je albinotická odrůda se slizem bílým až běžovým (nález 5 ex. v r. 1991 v lese Bor u Milého, hříškovské lesy na Lounsku).

Sledovanou plasticitu hadovky smrduté dobře vystihuje připojené zidealizované schema s těmito vysvětlivkami —

u bodu a) a c) — velký kroužek znázorňuje klobouček hadovky a malý kroužek vrcholový terčík,

u bodu b) — velký ovál znázorňuje pochvu vajíčka hadovky a menší kroužky v něm jsou prořízlé třeně hadovky.

Závěrem chci ještě říci, že hadovka smrdutá (Phallus impudicus) je vděčný studijní objekt, který přináší mnoho k objasnění její málo známé biologie a hadovkovitých hub vůbec. Na důkaz toho připojuji seznam všech prací o hadovce smrduté, které jsem uveřejnil cca za 25 let od r. 1971.

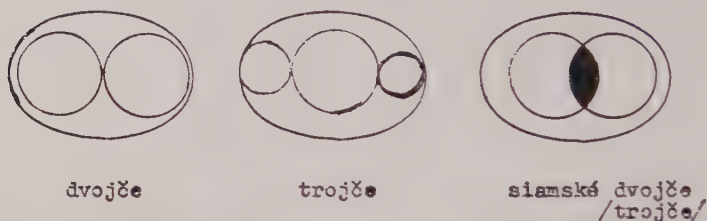
PLASTICITA HADOVKY

/zidealizované schéma/

a/ redukce vrcholového terčiku

b/ pomnožená embrya /ve vajíčku/

c/ teratologické novotvary vrcholového terčiku

Obr. 32. Plasticita hadovky — (zidealizované schéma). Nakreslil Josef Houda.

Uveřejněné příspěvky autora od roku 1971:

- 1971 — Hříčka přírody na hadovce smrduté (*Phallus impudicus* L.) [Kulturní měsíčník Louny, leden, s. 16—17]
— Neobvyklá plodnice hadovky smrduté (*Phallus impudicus* L.) [Česká mykologie, roč. 25, č. 4, s. 242—243]
1974 — Další anomálie v růstu hadovky smrduté (*Phallus imp.* L.) [Kulturní měsíčník Louny, duben, s. 12 a 13]
1985 — Zajímavý teratologický jev hadovky smrduté-sukničkovité [Mykologické listy č. 20, s. 16—17]
1988 — Teratologické novotvary u hadovky smrduté [Živa č. 6, s. 218]
1989 — Siamské trojče u hadovky smrduté (*Phal. imp.* L.) [Čas. čes. houbařů, roč. 66, č. 1, s. 19—21]
— Teratologické pomnožování [dvojčata až čtyřčata] u hadovky smrduté (*Phal. imp.* L.) [Mykol. listy č. 24, s. 23—25]
1990 — Čarodějný kruh hadovky smrduté [Čas. čes. houbařů, č. 3, s. 94—96]
— Dvojčata a trojčata u hadovky smrduté [Živa č. 5, s. 212]
1991 — Zjišťování pomnožených embryí ve vajíčku hadovky [Čas. čes. houbařů č. 1 s. 12—14]
— Nová odrůda hadovky smrduté (*Phallus impudicus* L.: *Pers. f. n. adiscus*) [Čas. čes. houbařů č. 5, s. 127—129]
1992 — Neobvyklá teratologická změna hadovky smrduté [Čas. čes. houbařů č. 1, s. 15 a 16] spolu s P. Hlaváčkem
— Zapomenutá dichotomie psivky obecné (*Mutinus caninus*) Huds. *Pers.* [Fr.] [Čas. čes. houbařů č. 2, s. 63 a 64]
— Variabilita vrcholového terčíku klobouku hadovky smrduté [Živa č. 4, s. 148]
— Další poznávací znak hadovky smrduté v. příbovité (*Phal. imp. f. n. adiscus*) [Čas. čes. houbařů č. 5, s. 141—143]
— Proliferace na hadovce smrduté [Čas. čes. houbařů č. 3—4, s. 328—330]
1993 — První zjištění fascií u hadovky smrduté [Čas. čes. houbařů č. 1—2, s. 22]
— Vzácný případ dichotomie u proliferace u hadovky [Čas. čes. houbařů č. 1—2, s. 23 a 24]
— Myceliové srůsty vajíček u hadovky smrduté (nepravá dvojčata) [Čas. čes. houbařů č. 5, s. 140—142]
— Albinotická odrůda hadovky smrduté - pleťové *Phall. imp. var. carneolus* v. n. Hou [předběžná zpráva [Čas. čes. houbařů č. 5, s. 143]
1994 — Odezva na příspěvky o *Phallus impudicus* L. v zahraničí [dopis z Holandska] [Čas. čes. houbařů č. 2, s. 61—63]
— Zajímavé srůsty vajíček hadovky [Živa č. 3, s. 110]

Summary: A summary of author's observations and his published articles concerning teratological changes of *Phallus impudicus* fruitbodies (fasciation, dichotomy, proliferation).

Vratislav Bicha

Mykologický výzkum NPR Vyšenské kopce

Státní přírodní rezervace „Vyšenské kopce“ byla vyhlášena v roce 1951 na katastrálním území obcí Vyšný a Kladné s výměrou 7,2 ha jako botanická rezervace. Postupně byla její výměra rozšiřována a na konečných 55 ha včetně ochranného pásma byla vyhlášena 21. 4. 1992.

Geologické podloží této lokality v nadmořské výšce okolo 600 m sestává z krystalických vápenců s pruhy amfibolitu a rul. Dříve stepní stráně jsou dnes porostlé hlavně lískou, zmohly se ale i porosty borové, modřiny a břízy, stejně jako trnité hlohy a dřišťály.

Vyšenské kopce jsou uváděny jako jediné místo jižních Čech s velkým množstvím sucho a teplomilných rostlin, jinak se vyskytujících ve středních Čechách. Pomáhá tomu nejen vápencový podklad, ale i osluněná poloha na jihovýchodním svahu Kletě (1.083 m), chráněná od severozápadu masivem Blanského lesa.

Jihočeské vápencové lokality jsou nejlépe prozkoumány botanicky. Na Vyšenských kopcích jsou bohaté porosty lilie zlatohlavé, sasanky lesní, roste zde hořec křížatý, orlíček planý, okrotice bílá a červená, záraza hře-

bíčková a jiné vzácnosti. Zajímavý je i výskyt měkkýšů, motýlů a brouků, často i druhů typických pro lesostepní porosty.

Nejméně jsou prozkoumány z hlediska mykologického. Vyšenské kopce jsou sice známé jako jediná lokalita jižních Čech, kde je doložen růst hříbu satana — *Boletus satanas* Lenz, jinak ale byly a jsou údaje o růstu hub na nich v odborné literatuře spíše výjimkou. Navštívili je při různých exkurzích mezi jinými mykology i F. Kotlaba, J. Kuthan, A. Pilát či Z. Pouzar, dokonce i R. Singer, o jejich sběrech tam toho ale mykologické obci příliš nesdělili.

V letech 1970—1972 prováděl jejich systematické mykologické sledování MUDr. J. Kubička. Výsledek svých 14 návštěv v nejrůznějších obdobích roku, pro zachycení celého spektra růstových podmínek, publikoval ve zprávě uveřejněné v České mykologii v roce 1975. Její přílohou byl i seznam 149 druhů nalezených hub. Z nich nejvíce, 89, bylo z porostů lísky.

Mykologický klub Jihočeského muzea v Č. Budějovicích zařadil obdobný průzkum NPR Vyšenské kopce do plánu své činnosti poprvé na rok 1990, garantem byl J. Novotný. Roky 1991 a 1992 zde byly ale tak suché, že lokalita byla prakticky bez hub. Do plánu roku 1993 byl zařazen již s rozšířeným „týmem“ o Mgr. M. Berana a českokrumlovského MUDr. A. Jegorova, do výzkumu se zapojil i V. Bícha a Ing. Tomáš Papoušek.

Lokalita je hojně navštěvovaná místními houbaři, vždyť první tabule ohraničující přírodní rezervaci je vzdálena od obytných budov jen asi 200 m, zahrádkářská kolonie se jí bezprostředně dotýká. O škodlivý vliv lidského faktoru není tedy nouze. Našich skutečně inventarizačních návštěv bylo v roce 1993 třináct. Rok byl na srážky bohatý, tomu odpovídal i růst hub. Bylo pochyceno 566 nálezů, nejvíce zajistil domácí MUDr. Jegorov. Všechny nejsou ještě zpracovány, zavinila to hlavně déletrvající nemoc Mgr. Berana.

Zatím je ze zpracovaných nálezů přesně určeno 178 druhů, dalších 111 nálezů potřebuje ještě upřesnění druhového zařazení. 105 položek soupisů nálezů bylo možné z různých důvodů zařadit pouze do 27 rodů. Druhové zařazení bude snad možné až po úplném vyhodnocení údajů v záznamech o nálezu uvedených. Podobně je tomu u 12 nálezů, zařazených zatím pouze do 5 řádů. To bude ale již jedním z prvních úkolů Mgr. Berana, až se po pětiměsíční odborné stáži ve Francii počátkem července opět vrátí na místo mykologa Jihočeského muzea.

V současnosti můžeme konstatovat, že z NPR Vyšenské kopce je známo již 269 druhů, 149 MUDr. Kubičky z r. 1975 a našich 120 z roku minulého. Porovnáním seznamů jsme totiž zjistili, že 120 našich druhů neuvádí MUDr. Kubička a naopak 98 jeho druhů jsme nenašli my. Byly tak odlišné poměry na vlastní lokalitě, která prošla a stále prochází dost značnými proměnami, nebo byly tak rozdílné růstové podmínky pro houby? Nebo je to dáno počtem návštěv a jejich časovým rozložením? Jisté je, že tyto údaje o počtech druhů nejsou konečné. Z těch našich nových druhů uvádíme aspoň tyto:

Agaricus semotus (Fr.) Ricken — pečárka odlišná
Auriculariopsis ampla (Lév.) R. Maire — mušlovka otevřená
Ceratiomyxa fruticulosa (Moell.) Macbr. — parůženka keříčkovitá (hlenka)
Clitocybe diatreta (Fr.: Fr.) Kumm. — strmělka masová
Collybia hariolorum (DC: Fr.) Quél. — penízovka věstecká
Cortinarius praestans (Cord.) Sacc. — pavučinec náramkovcový
Dichomitus campestris (Quél.) Domaňskí et Orl. — outkovka polní
Ganoderma lucidum (Leyss.: Fr.) P. Karst. — leskokorka lesklá
Gomphidius gracilis Berk. — slizák štíhlý
Hygrocybe nigrescens (Quél.) Kühn. — šťavnatka černajší
Inocybe corydalina Quél. — vláknice dýmnivkovitá
Inocybe flocculosa (Berk.) Sacc. — vláknice vločkatá
Inocybe jurana Pat. — vláknice jurská
Inocybe asterospora Quél. — vláknice hvězdovýtrusá

Lactarius spinosulus Quéél. — ryzec osténkatý
Lactarius torminosus [Schaeff.: Fr.] S. F. Gray — ryzec kravský
Leccinum carpini [R. Schulz.] Moser — kozák habrový
Lepiota erminea (Bull.: Fr.) Kumm. — bedla vlnatá
Lepiota ventriospora Reid — bedla nažloutlá
Lycoperdon echinatum Pers.: Pers. — pýchavka ježatá
Mutinus caninus (Huds.: Pers.) Fr. — psivka obecná
Mycena acicula (Schaeff. ex Fr.) Kumm. — helmovka jehličková
Mycena rosea (Bull.) Sacc. et Dalla Costa — helmovka růžová
Nolanea verna (Lund.) Kotl. et Pouzar — zvonvka jarní
Phellinus tuberculosus (Baumg.) Niemelä — ohňovec ovocný
Russula acrifolia Romagn. — holubinka ostrá
Russula insignis Quéél. — holubinka význačná
Russula luteotacta Rea — holubinka citlivá
Russula vesca Fr. — holubinka mandlová
Tricholoma flavobrunneum (Fr.: Pers.) Kumm. — čírůvka plavohnědá
Tricholoma sulphureum (Bull.: Fr.) Kumm. — čírůvka sírožlutá
Xerocomus badius Fr. — hřib hnědý
Xerocomus subtomentosus (L.: Fr.) Quéél. — hřib plstnatý
 Takové počasí, jako bylo na Vyšenských kopcích v roce 1993, bychom si přáli i v roce 1994. Pak by mohly být výsledky jejich intenzivního mykologického výzkumu opět úspěšné.

Summary: Mycological search of a South Bohemian Nature Reserve called "Vyšenské kopce" is continued again and its new contributions are compared with previous results of late Mr. Kubička, MD.

Pavel Hlaváček — Josef Houda

Houby v lounském Podlesí (Podhorská mykoflóra Džbánu — III) (pokračování)

Josef Houda, Pavel Hlaváček

Kyjanka purpurová (*Clavaria purpurea* Fr.)

Ročov — 2 km S obce v lesním kaňonku Rásochy, smíšený porost, v bukové opadance již 2X nalezena, několik trsů, 7. 6. 1990 a 20. 8. 1993
 — 2 km SZ v lese Bor, smíšený porost, pod buky na travnaté cestě, řídké trsy, 10. 9. 1991

Měcháček písečný (*Pisolithus arenarius* A. et S.)

Ročov — 1 km Z obce v borovém lesíku Na tabulce, nad Hlinkou, řídké každoročně, v pískové opadance, 10. 6. 1978
 — 2 km JZ v lese Podhora, v písčitéch svazích úvozové cesty, vždy několik ex., každoročně, od r. 1985 (již v květnu)

Markvarec — 3 km JZ obce, pod Kozineckou stráň, na březích pískové cesty (vrstevnice 380 m n. m.), a přímo na cestě, desítky ex., 15. 9. 1993

Mísenka oranžová (*Aleuria aurantia* [Pers.: Hook.] Fuck.)

Milý-Bor — 0,5 km S osady, na lesní cestě vedoucí k Bílichovu, v kopřivách, 10 ex., 10. 8. 1985

Solopysky — 2,5 km J od hájovny, v lužním lesíku u potoka, v trávě v mladé jaseníně, 5 ex., 21. 9. 1991

Ročov — 1 km Z obce, v lese Houbá, lesní cesta v trávě, 5 ex., 10. 7. 1990

— 2 km JZ obce, ve Voranech, na písčité cestě v trávě, 3 ex., 28. 10. 1993

Lesklokorka jehličnanová (*Ganoderma carnosum* Pat.)

Úlovec — za humny v Račanech, v zahradě p. P. Hlaváčka, v porostu lísky (na pařízku), 1 ex., 20. 7. 1993

[plodnice vystavena v podzimním cyklu přednášek 1. 11. 1993, Praha 2 - Trojanova ul. 13]

Lupenopórka červenožlutá [(Schw.) Bres.]

Brodec — 1 km J obce, v borovině s trávou, přimíšený dub, nad mlýnem ve stráni, 3 ex., 2. 8. 1987

Ročov — 2 km JV obce v lese Vozidla, na travnatém průseku, 5 ex., 5. 6. 1990

Ohňovec borový [*Phellinus pini* (Brot.: Fr.) A. Ames]

Milý — 1 km S od osady Bor, v řídké borovině, v koruně několik ex., 15. 10. 1991

Ročov — 2 km SZ obce, v lese Selmický bor, na dvou kmenech borovice cca 7 ex., 15. 10. 1992

Ohňovec obecný [*Phellinus igniarius* (L.: Fr.) Quéél.]

Dolní Ročov — 3 km J od osady, u potoka v Perném na vrbách a vysázeném topolu — běžný, každoročně, 15. 6. 1985

- Ohňovec osikový [Phellinus tremulae (Bond.) Bond. et Borisov]
 Ročov — 4 km J obce, pod Roubíkovice roklí, na osikách ve strouze mezi poli, několik ex., 10. 7. 1991, 5. 9. 1992
 Ůlovice — 0,5 km Z obce, na dně Matouškovy rokle na osikách a jívách, několik ex., 2. 7. 1989
 — podobně i na osikách v Pekařovic skále, 1,5 km JZ, 8. 5. 1992
- Ohňovec statný [Phellinus robustus (P. Karst.) Bourd. et Galz.]
 Markvarec — 2,5 km JZ na kozičské stráně, pod kótou 374,5 m n. m., ve staré doubravě, na dubech fídce, některé stromy byly již poraženy, desítky ex., 15. 9. 1993
 Tuchořice — 0,5 km za vesnicí (S), u rybníka (kóta 288,6 m n. m.), na starých dubech, několik ex., 20. 6. 1980
- Ouško škeblívitě [Otidea cochleata L.]
 Ročov — 2 km V obce na Rovínách, ve smrččině na jehličí, 22 ex., 15. 10. 1990
- Outkovka rumělková [Trametes cinnabarina (Jacq.: Fr.) Fr.]
 Ročov — 1 km SZ obce, U hlinky, na jeřábu, 3 ex., 2. 2. 1992, na osice, 4 ex., na dubu 10 ex. — 23. 2. 1992
 Slavětín — 1 km JV nad obcí, v listnatém porostu na ležícím kmenu ptáčnice, 9 ex., sbíral H. Tichý, 23. 9. 1992
 Solopysky — 1 km V od hájovny, na mrtvém kmínku mladé borovice, 4 ex., 22. 7. 1993
 Ročov — 1 km SZ na Zamilované, na líscce, 7 ex., 29. 1. 1992
- Pařežník pozdní [Panellus serotinus (Schrad.: Fr.) Kühn.]
 Solopysky — 3,5 km J od hájovny, Pod Umrličím lesem, u potoka na ležící olši cca 30 ex., 15. 11. 1993
- Penízovka skvrnitá [Collybia maculata (Alb. et Schw.: Fr.) Quél.]
 Dolní Ročov — 3 km J od osady, smrčina u Paulovic mostku, 14 ex., 8. 10. 1992
 Třeboc — 2 km SV na Králce u Babí hory (485 m n. m.), ve smrččině, 10 ex., 11. 9. 1992
- Pýchavka ježatá [Lycoperdon echinatum Pers.: Pers.]
 Ročov — 1,5 km S v lese Rásochy, listnaté porosty, 2 ex., 26. 9. 1992
 — 1,5 km JV obce v lese Vozidla, u smrčiny, 8 ex., 18. 6. 1993
 Ůlovice — 0,5 km S obce, v lese Chovanec, smrčina, 3 ex., 10. 8. 1993
- Rezavec štětinatý [Inonotus hispidus (Bul.: Fr.) P. Karst.]
 Břínkov — ve vesnici u domu p. Šulce na staré jabloni, každoročně od r. 1989
 Ůlovice — nad vesnicí v Hoře, na ořechu, 2 ex., 17. 8. 1993
 Ročov — na náměstí u autobusové zastávky na jasanu ztepilém (převislém) 5 ex., 20. 8. 1992
 — 0,5 km pod vesnicí (ke Klášteru) U větráku, 2 ex., na staré jabloni, 24. 8. 1992
- Ryzec bukový [Lactarius blennius (Fr.: Fr.) Fr.]
 Ročov — 1,5 km S v Rásochách, smíšený porost, 5 ex., 19. 9. 1992
 — 1,5 km V na Rovínách i Červených křížů, smíš. porost, 11 ex., 10. 9. 1993
- Rudoušek utatý [Rhodocybe truncata (Schaeff.: Fr.) Sing.]
 Ůlovice — 0,5 km S obce, okraj jehlič. lesa ve Schovanci (letos, tj. 1993 vykácený), 5 ex., 10. 5. 1993
- Sířkovec načervenalý [Daedaleopsis confragosa (Bolt.: Fr.) Fr.]
 Solopysky — 2,5 km J od obce, u Kamenného mostku u potoka, na olši, 15 ex., 12. 3. 1992
 — 2 km V nad obcí, v zátoči silnice U Hlinky, 9 ex. na jívě, 5. 2. 1992
 Ročov — 1,5 km Z od obce U Hlinky, průsek vysokého napětí, mrtvá jíva, 8 ex., 2. 2. 1992
 — 2 km od Kláštera, u potoka na olši (obrostlý kmen), 4. 4. 1993
- Slizák růžový [Gomphidius roseus (Fr.) P. Karst.]
 Ročov — 2 km SZ v Selmickém lese, řídká borovina s břízou, 2 ex., ve společnosti klouzku kravského, 15. 8. 1993
 — 1,5 km JZ nad Klášterem na Rovínách, travnatá cesta v borovině, 6 ex., 30. 10. 1993
- Smrž špičatý [Morchella conica Pers.]
 Dolní Ročov — 3 km od osady na lesní cestě při potoku v Perném, 1 ex., 9. 5. 1993
- Šupinovka kostrbatá [Pholiota squarrosa (Batsch: Fr.) Kumm.]
 Ročov — 0,5 km S od obce u Kaštanky, u silnice pod švestkami, travnatý příkop, trs 12 ex., 18. 10. 1992
- Šupinovka zhoubná [Pholiota destruens (Brond.) Gill.]
 Ročov — za obcí u benzínové pumpy, na ořešácích (v zavalených ranách po větvích), 9 ex., 15. 10. 1990
 — 1,5 km Z obce, v zátoči silnice U Hlinky, na topolu vlašském, 10 ex., 30. 10. 1992
 Líšťany — nad obcí směrem k Senkovu, na ořešácích, trs 12 ex., 3. 9. 1992
- Šupinovka zlatozávojná [Pholiota aurivella (Batsch: Fr.) Kumm.]
 Ročov — 1,5 km J v lese Perný (pod skálou), na buk. pařezu, 15 ex., 20. 10. 1987
 Solopysky — 1 km V obce v lese Houba, na poraženém stoletém buku, trsy na fezné ploše, 21 ex., 30. 9. 1989
- Troudnatec kopytovitý [Fomes fomentarius (L.: Fr.) Kick.]
 Kozojedy — 1 km JV pod skálou u Dřevíče, na starých kmenech buků, 9 ex., 8. 9. 1990

- Ročov — 1,5 km S v kaňonu Rásochy, na bucích — řídce, několik ex. 5. 5. 1989
 Troudnatec pásovaný [*Fomitopsis pinicola* (Sw.: Fr.) P. Karst.]
 Ročov — V Rásochách S obce, v kaňonu na letitých bucích, cca 15 ex., 4. 8. 1988
 — 1,5 km JZ obce, les Vorana, infikované smrky, cca 10 ex., 18. 10. 1993
 Třepeňka kořenující [*Hypholoma radicosum* Lange]
 Slavětín — 2 km JV nad obcí, okraj lesa u kóty 321 m n. m., 7 ex., 9. 10. 1992, sběr
 H. Tichý
 Ročov — 1 km JZ v lese Podhora, ve smrčině, cca 15 ex., srpen 1990 a 91
 — 2 km JZ obce v Rybičce, ve smrčině v jehličí, 10 ex., 10. 9. 1991
 Ušíčko fialové [*Auricularia mesenterica* Dicks.: Fr.]
 Solopyský — 2,5 km J od hájovny, při potoce na Kamenném mostku, na kmínku po-
 ražené střešmchy (řezná plocha), 12. 10. 1993
 Vatovec obrovský [*Langermannia gigantea* (Batsch: Pers.) Rostk.]
 Třeboc — 3 km JZ, v příkopu při silnici do Hředel (přímo Z svah Džbánu, 534 m
 n. m.), 1 ex., přestárlý, 4. 10. 1993
 Žilnatka oranžová [*Phlebia radiata* Fr.]
 Dolní Ročov — 1 km JV nad Klášterem, pod skálou na ležícím kmenu jeřábu (plošné
 povlaky), 10. 11. 1992
 Literatura:
 H. Tichý (1993): Kozák bílý [*Leccinum holopus* (Rostk.) Watl.] na Džbánu (ČCH, LXX,
 č. 4, s. 86)
 J. Houda (1969): Džbán — ochranná studie (s. 1—171)

Summary: A continuation of the list of finds of mushrooms in the Džbán Hills.

Pavel Hlaváček — Josef Houda

Podhorská mykoflora Džbánu — IV. — holubinky

Džbánsko — lesy ho pokrývají z 65—75 %, tedy plochou cca 250 km². Nacházejí se na vrcholových rovinách, příkrých stráních, na skalách, v roklích i v údolích. Výšková hranice sahá zhruba od 300 m n. m. do 534 m n. m. (do nejvyššího bodu Džbánu).

Ve střední části a v okrajových částech vrchoviny jsou lesy mozaikově rozrušeny zemědělskou činností člověka.

Největší komplexy lesů se dochovaly na SV v Bílichovském polesí, Spáleništi a v Týneckém polesí. Na východ zasluhuje pozornost Pozdeňský les, Ostrov u Mšece, Kalivodský les a Mšecké lesy.

Na západ tvoří největší komplexy polesí Roviny, Polom, Pravda, Kapucínský les.

Ve střední části se lesy táhnou jako dlouhé pásy na rovinách i svazích nad Vinařickým, Ročovským a Hřivickým údolím.

Nejstarší zpráva z r. 1637—1681 uvádí, že původní les tu byl listnatý a smíšený (dub, lípa, buk horský, javor klen, jasan, osika, bříza). Borovice tu byla řídce zastoupena na nejchladnějších stanovištích (skalách). Podíl borovice umělou obnovou (výsadbou) stále rostl a v polovině 19. stol. dosáhl maxima, kdy výsadba smrku začala růst nad obnovu borovice. V r. 1877 měl smrk již větší zastoupení a od r. 1894 už smrk převládal. Podhorský charakter Džbánu tu určovaly dva druhy smrku, jehož semeno bylo nakupováno v Pošumaví — smrk červenoplodý (horský), který převládá, a smrk zelenoplodý (nížinný).

Borovicové semeno pocházelo ponejvíce ze severských druhů a modřínové semeno je alpského původu (Štýrsko).

Porosty těchto čistých jehličin i smíšené porosty určují dnes bohatství zdejší mykoflory.

Holubinky jsou houby prostředně veliké (5—10 cm) i menší (pod 5 cm) s drobnou, křehkou, řidčeji i pevnější, vždy však s nevláknitou dužninou, která na lomu mléko neroní a tím se na první pohled liší od velmi přibuzných ryzců. Třeň je bez prstenu, výtrusný prach je bezbarvý či v různých odstínech okrově žluté barvy. Dokonalejší holubinky jsou z největší části silně specializované houby mykorrhizní. Singer odhaduje počet druhů na celém světě rostoucích na 250.

Složení lesního porostu vrchoviny Džbánu je druhově značně pestré, a to umožňuje i pestrý druhový sortiment holubinek. Náš výčet samozřejmě nemůže být vyčerpávající a má posloužit jako základní informace o výskytu častějších druhů.

Russula:

delica Fr. — bezmléčná — statná, vůně po formalinu, roste ve všech lesích — běžná

nigricans (Bull.) Fr. — černajší — má oddálené tuhé lupeny, zprvu silně červenající dužninu, později černající — běžná

densifolia Gill. — hustolistá — lupeny husté, zprvu červenající, roste v jehličnatém lese na vápenci — Roviny nad Ročovem — řídce

foetens Fr. — smrdutá — ve všech lesích hojná, nejvíce v listnatém — běžná

ochroleuca (Pers.) Fr. — hlínožlutá — ve smrčinách hojná — běžná
cyanoxantha (Schaeff.) Fr. — namodralá — lupeny mastné, nelámavé, roste v bučinách a dubinách — běžná

virescens (Schaeff.) — nazelenalá — rozpraskaný políčkatý klobouk, roste hlavně pod listnáči — Schovanec Úlovice, kraj lesa pod břízami — nehojně

vesca (Fr.) — mandlová — ostré lupeny, na ostří rezavě skvrnité, roste ve všech lesích, hlavně na okrajích — běžná

heterophylla (Fr.) Fr. — bukovka — v listnatých lesích a v křovinách — běžná

aeruginea Lindbl. in Fr. — trávově zelená — v listnatých lesích, hlavně pod břízami — Schovanec Břínkov, kraj lesa — běžná

emetica Fr. — vrhavka — pokožka do poloviny klobouku snadno slupitelná, roste v listnatých i jehličnatých lesích — běžná

xerampelina (Sch.) Fr. — révová — voní slanečkem — ve všech lesích, hlavně jehličnatých — Roviny mezi Třebocí a Ročovem — běžná

lepida Fr. — sličná — popraskaný klobouk, nápadně tuhá — ve všech lesích — Lávička Brodec

azurea Bres. — azurová — zcela slupitelná pokožka klobouku — Schovanec, bor. les, Brodec

sardonia Fr. — jízlivá — roste v písčitých borových lesích, voní silně ovocně, třeh při vylomení praská — svah nad Dol. Ročovem

fragilis (Pers.: Fr.) Fr. — křehká — ve všech lesích, hlavně jehličnatých — běžná

vitellina (Pers.) Fr. — měnlivá — ve všech lesích — běžná

olivacea (Schaeff.) Fr. — olivová — roste v listnatých i jehličnatých lesích, zvláště na okrajích — běžná

integra Fr. — celokrajná — široké okrové lupeny, ve stáří měkká, roste v jehlič. lesích, zvláště ve smrčinách i za sucha — Roviny nad Ročovem

decolorans (Fr.) Fr. — odbarvená — dlouhý tlustý třeh, roste v borových lesích — Schovanec — Brodec

pseudointegra Arns. et Gor. — ruměnná — silně hořká, pod duby — kraj lesa nad Solopysky JV

alutacea (Pers.: Fr.) Fr. — podrusá — ve všech lesích, hlavně bučinách — Perný Dol. Ročov

paludosa Britz. — jahodová — v jehlič. tyčkovinách celkem hojná — Podlesí okolí Ročova, Podhora, Vorana, Bílichov, Hříškov

Druhy na Džbánu vzácnější:

amoena Qué. — půvabná — v jehlič. i list. lesích — cesta pod duby — Lávička Brodec

sororia (Fr.) Romell — smutná — v list. lesích, hlavně pod duby — Kraj Schovance Břínkov

rhodopa Zvára — rudotřenná — pokožka klobouku daleko slupitelná — smrkový les — Rásochy Úlovice
 atropurpurea (Krombh.) Britz. — černonachová — pod duby, buky, borovicemi, klobouk ve středu až černý — Roviny nad Třebocí
 albonigra (Krombh.) Fr. — černobílá — v list. lesích, hlavně pod břízami — jednotlivě Schovanec Úlovice
 mustelina Fr. — kolčaví — podhorský druh, mladé plodnice připomínají hříbky, dužnina nápadně rezaví — Hořanský bor, Bílichovsko, Roviny nad Dol. Ročovem
 turci Bres. — amethystová — klobouk tlumených pastelových barev, převládá modré a fialová, starší plodnice páchne jodoformem — písčité boroviny — Bor u Selmic nad Brodцем, Zerotín
 aurata Fr. — zlatá — pokožka téměř neslupitelná — ve všech lesích — Bor nad Hřivicemi, Perný, Roviny u Hříškova, Lhota pod Džbánem
 claroflava Gr. — chromová — lupeny máslově žluté, voní po medu — pouze dva sběry — Ročov Na boru — borovice s břízou

Literatura:

M. Svrček — Erhartovi: Holubinky — Academia — Praha 1984.
 Veselý — Kotlaba — Pouzar: Přehled československých hub.
 Pilát: Klíč k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých.
 Romagnesi: Les Russules d'Europe et d'Afrique du Nord
 Skirgiello: Grzyby — tom XX.

Summary: A list of occurrence of *Russula* species in the Džbán Hills area, with biotopical indications.

Herbert Tichý

Rošády s Velkým vrchem

1. 10. 1989 byl Velký vrch u Vršovic [23,28 ha] na okrese Louny vyhláškou bývalého ONV vyhlášen za „Chráněný přírodní výtvor“. Důvodem byla ochrana vzácných xerothermních druhů hub. Za tím účelem byl vypracován i ochranný režim a u hlavní přístupové cesty na tuto lokalitu byla členy Českého svazu ochránců přírody instalovaná informační tabule.

V r. 1992 však byla tato lokalita podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. přeřazena do kategorie „Národní přírodní památka“. Důvod ochrany i ochranný režim zůstal zachován. Koncem r. 1992 pak byla tato lokalita v rámci restituce vrácena původnímu majiteli a stala se tak patrně první soukromou národní přírodní památkou zaměřenu na ochranu hub u nás. I když na ochranném režimu se ani tentokrát nic nezměnilo, na několika místech se objevily tabule s nápisy „Pozor střeženo psy“ a „Soukromý majetek“. To však bylo určeno patrně pro širokou veřejnost, protože s majitelem nedošlo k žádnému nedorozumění.

K poslední změně dochází v současnosti, kdy ze zákona dochází k vykoupení Národních přírodních rezervací a Národních přírodních památek fondem Českého ústavu ochrany přírody (ČÚOP). V případě Velkého vrchu u Vršovic jde zhruba o částku 2 miliony korun. Jestli tato změna bude konečná, lze předpokládat, že ochrana vyšších druhů hub bude na této lokalitě zajištěna. Do r. 1993 zde byly nalezeny a určeny tyto druhy:

Amanita beckeri — Muchomůrka Beckerova, *Amanita echinocephala* — Muchomůrka ježatohlavá, *Amanita solitaria* — Muchomůrka osamělá, *Amanita strobiliformis* — Muchomůrka šiřkovitá, *Amanita vaginata* — Pošvatka obecná, *Amanita phalloides* — Muchomůrka zelená, *Agericus augustus* — Pečárka obrovská, *Agaricus silvaticus* — Pečárka lesní, *Agaricus arvensis* — Pečárka ovčí, *Agaricus xanthodermus* — Pečárka zápašná, *Agrocybe dura* — Polnička tuhá, *Agrocybe semiorbicularia* — Polnička polokulovitá, *Boletus luridus* — Hřib koloděj, *Boletus rododanthus* — Hřib nachový, *Boletus radicans* — Hřib medotrpky, *Boletus satanas* — Hřib satan, *Boletinus cavipes* — Hřib dutonohý, *Calocybe*

gambosa — Čirůvka májovka, Calocera cornea — Krásnorůžek rohovitý, Clitopilus prunulus — Mechovka obecná, Coprinus micaceus — Hnojník třpytivý, Coprinus disseminatus — Hnojník nasetý, Coprinus comatus — Hnojník obecný, Conocybe tenera — Čepičatka něžná, Collybia dryophila — Penízovka dubová, Flammulina velutipes — Penízovka same-tonohá, Fistulina hepatica — Pstíř dubový, Fomes fomentarius — Troudinatec kopytový, Gyromitra esculenta — Ucháč obecný, Hebeloma crustuliniforme — Slizivka oprahlá, Helvella lacunosa — Chřapáč rýhovaný, Hirneola auricula-judae — Ucho jidášovo, Hygrocybe acutoconica — Voskovka kuželovitá, Inocybe fastigiata — Vláknice nahnědlá, Inocybe cinninata — Vláknice plavokvětá, Inonotus hispidus — Rezavec štětinatý, Krombholziella scabra — Kozák březový, Lactarius vellereus — Ryzec plstnatý, Lactarius scrobiculatus — Ryzec dubkový, Lactarius pubescens — Ryzec bělopýřitý, Lactarius quietus — Ryzec dubový, Lactarius rufus — Ryzec ryšavý, Lactarius torminosus — Ryzec kravský, Lepista nuda — Čirůvka fialová, Langermannia gigantea — Vatovec obrovský, Lycoperdon perlatum — Pýchavka obecná, Macrolepiota procera — Bedla vysoká, Macrolepiota rhacodes — Bedla červenající, Marasmius epiphyllus — Špička listová, Marasmius oreades — Špička obecná, Morchella crassipes — Smrž tlustonohý, Mycena galopoda — Helmoýka mléčná, Mycena alcalina — Helmoýka louhová, Mycena galericulata — Helmoýka tuho-nohá, Nolanea verna — Zvonovka jarní, Oudemansiella radicata — Slizečka ocasatá, Paxillus involutus — Čechratka podvinutá, Pluteus cervinus — Štitovka jelení, Pluteus pellius — Štitovka bílá, Piptoporus betulinus — Březovník obecný, Polyporus squamosus — Choroš šupinatý, Ptychoverpa bohemica — Kačenka česká, Russula delicata — Holubinka bez-mléčná, Russula persicina — Holubinka broskvová, Russula vesca — Holubinka mandiová, Russula pectinata — Holubinka hrěbenitá, Russula emetica var. silvestris — Holubinka vrhávka, Scieroderma citrinum — Pestřec obecný, Suillus granulatus — Klouzek zrnitý, Suillus luteus — Klouzek obecný, Suillus laricinus — Klouzek slizký, Trametes versicolor — Outkovka pestrá, Trametes unicolor — Outkovka jednobarvá, Tricholoma scalpturatum — Čirůvka šedé zemlová, Tricholoma psammopus — Čirůvka modřínová, Tricholoma terreum — Čirůvka zemní, Tricholoma flavobrunneum — Čirůvka plavohnědá, Volvariella speciosa — Kukmák okázalý, Volvariella pusilla — Kukmák malý, Xerocomus chrysenteron — Suchohřib žlutomasý, Mycena pura — Helmoýka ředkvičková.

c) HOUBY A JEJICH VYUŽITÍ

Huspenina s houbami

1 vepřové koleno, 4 vepřové nožičky, případně i vepřové kůže a ouška, asi 500 až 600 g čerstvých tvrdších hub nebo asi 60 g sušených, pokud možno větší a silnější plátky nebo kostičky, 8 až 10 kuliček pepře a nového koření, 2 až 3 bobkové listky, 2 větší cibule, 2 až 3 stroužky česneku utřeného se solí, asi 150 g očištěné mrkve, 40 g petržele, 40 g celeru (čerstvá zelenina může být nahrazena sušenou — asi $\frac{1}{3}$ hmotnosti čerstvé), 3 lžice octa (dle chuti), sůl dle potřeby, špetka mletého pepře, nového koření, bazalky, koriandru, 15 až 20 kapek polévkového koření a Worcesterské omáčky.

Postup: koleno, nožičky, případně kůže a ouška dočistíme oškrábáním nožem, opláchneme studenou vodou a dáme vařit do solené vody s kuličkami pepře, nového koření, bobkovými listky, kořenovou zeleninou a se sušenými houbami, pokud nepoužijeme čerstvé, které upravujeme zvlášť. Vody dáme jen tolik, aby masité části byly potopené. Vaříme do měkka (v tlakovém hrnci cca 50 až 55 minut) a po uvaření pevné části vyjmeme a vývar přecedíme do větší varné nádoby. Obrané maso, kůže, zeleninu i houby buď pokrájíme na drobno nebo semeleme na hrubo a dáme do vývaru, přidáme česnek, na drobno pokrájenou cibuli, zbývající koření, promícháme a dáme ještě povařit na 15 až 20 minut. Dochutíme hlavně octem a solí a po částečném ochlazení rozdělíme do vhodných nádob — mohou to být i různé formy — na ztuhnutí. Během tuhnutí občas zamícháme, aby pevné části nezůstaly jen u dna nádoby. Pro konečnou fázi tuhnutí je nutné chladné prostředí, nejlépe chladnička, kde můžeme huspeninu skladovat i několik dní. Použijeme-li do huspeniny čerstvé houby, pokrájíme je nejlépe na kostičky, upravíme běžným způsobem, tedy dušením na cibulce, jako na smaženici

a měkké přidáme do vývaru s ostatním pokrájeným nebo semletým podílem k závěrečnému povaření.

Chceme-li, aby huspenina byla hodně tuhá, vmícháme do závěrečného povaření asi 2 lžice granulí (nebo lístků) potravinářské želatiny, kterou necháme předem nabobtnat v hrnku s teplým vývarem.

MVDr. Zdeněk Sýkora

Houbový „prejt“

Příprava je velmi jednoduchá a vhodná zejména na chalupě v houbářské sezoně:

Na dušené cibulce upravíme jako na smaženici asi 800 g čerstvých hub, do kterých po změknutí vmícháme obsah (390 g) konzervy „Husí a kachní krev“, promícháme, dochutíme drceným kmínem, solí, mletým pepřem a ostatním kořením dle vlastní chuti a dusíme za stálého míchání na mírnějším ohni do požadovaného zahuštění. Na závěr vmícháme 2 až 3 vejce a po jejich ztuhnutí je „prejt“ hotový. Podáváme s chlebem, pečivem nebo brambory.

Houbový výtažek jako koření

Při velkém výskytu hub je možno si pro vlastní potřebu připravit houbový extrakt pro pozdější použití do polévek, k masu apod.:

Očištěné a pokrájené houby — na plátky nebo kostky — vaříme ve vlastní šťávě s přidáním minimálního množství — maximálně 1 cm osolené vody. Vyvařenou šťávu z hub slijeme, k houbám přidáme znovu trochu osolené vody, vyvaříme je ještě jednou, šťávu znovu slijeme a houby ještě vymačkáme přes plátno. Šťávou naplníme malé skleničky, které po uzavření sterilujeme 60 minut při 98 °C.

MVDr. Zdeněk Sýkora

Antonín Hausmann

3 polévky s houbami

Rýžová polévka s hříby

3–4 porce. Hříby pravé nebo bílé hřibovitě houby. Plíatzky, stroček nebo kotrč.

80 g hub, 50 g rýže, 60 g másla, 20 g cibule, 40 g hladké mouky, 70 g zeleniny, 1/8 l mléka, 1 žloutek, 4 zrnka pepře, sůl.

Hříby nakrájíme na plátky a na másle dusíme do změknutí. Opranou rýži spaříme a na másle chvíli podusíme s pokrájenou cibulí. Osolíme, zalijeme vodou a dusíme doměkka. Ze zeleniny připravíme vývar. Jišku připravíme z másla a hladké mouky. Za neustálého míchání přidáme houby, dušenou rýži a nakonec v mléce rozkverlaný žloutek. Opepříme tlučným pepřem.

Houbová česnečka

Různé druhy tmavých hub

200 g hub, 10 g sádla, 4 stroužky česneku, sůl, kmín, pažitka, pepř, polévkové koření. Na plátky pokrájené houby vložíme do hrnce s vodou, přidáme kmín, osolíme. Vaříme asi 25 minut. Česnek utřeme se solí a do polévky přidáme až před koncem varu s trochou tlučného kmínu a pažitkou, příp. polév. kořením. Chléb, nakrájený na nudličky osmažíme na sádle. Osmažené nudličky přidáme k hotové polévce na talíř.

Dršťková polévka z hub

Světlé houby, kotrč, oříš, dubovník, bedla vysoká, hlíva ústřední, choroš šupinatý, chorošovec sírový, lošák

400 g hub, 30 g mouky, 20 g sádla, paprika, česnek, sůl.

Houby pokrájíme na větší kusy a podusíme. Změklé pak nakrájíme na nudličky, jako dršťky. V hrnci ze sádla a mouky upravíme jišku, do zlatova, zředíme ji vývarem z hub a vodou. Rozšleháme, přidáme 2 stroužky česneku, utřeného se solí a s majoránkou. Dle chuti přidáme papriku a pepř. Po převaření jišky přidáme houby. Před podáním do hotové polévky vmícháme ještě trochu na tuku zpěněné papriky.

Makrela s chorošovcem sírovým

Větší zmrážená makrela, 1 větší cibule, 500 g mladého, šťavnatého chorošovce sírového (sirovce žlutoranžového), kari koření, lžička másla, olej, sůl.

Makrelu necháme rozmrazit, vnitřek posolíme. Cibuli nakrájíme na plátky, houbu též na plátky, nejvíce silné 5 mm. Plátky houby s cibulí dáme na olej, přidáme kari koření a pozvolna smažíme. Cibuli hládáme, aby byla zpěněná do jemné žluté barvy.

Vnitřek nasolené makrely naplníme osmaženou cibulí s houbou, přidáme lžičku másla. Naplněnou rybu převážeme nití, pečeme na pekáči v troubě. Během pečení potřáeme máslem. Podáváme s bramborem nebo s chlebem. Čtenářům nabízí Pavel Javůrek z Újezda.

d) HOUBY ŠKODLIVÉ

Arnošt Nikolovský

Opožděná reportáž

Cituji dnes po letech z knihy Kluzák — Smotlacha — Erhartovi: Poznáváme houby, strana 192: Kuchyňsky všestranně použitelná, ovšem v menším množství a ve směsi s jinými druhy hub. Komu je její vůně příjemná, obvykle ji může konzumovat, v opačném případě vyvolává dosti silné trávicí poruchy“ (1985). Jde o strmělku mlženku [*Clitocybe nebularis* (Batsch.: Fr.) Kumm.], mnohými chválenou, jinými haněnou.

V roce 1962, o kterém píši, mi to nebylo známo. Nasbíral jsem mlženky a aniž bych je sám pojedl, nabídl jsem je svému bratranci a jeho ženě s tím, že jde o výborné jedlé houby. Oba si je udělali (asi ½ kg) po povarení na smaženici s vejci a bylo jim špatně, podezírali mne, že jsem je chtěl otrávit a nemluvíli se mnou půl roku. Ještě, že to nedali sníst jejich malému chlapci. Bylo mi tohoto případu tak upřímně líto, že jsem se obviňoval a omlouval s literaturou, ale nebylo mi to nic platné. Dnes jsou postižení zas ke mně dobří. Od té doby nenabízím nikomu žádné houby, které jsem sám nejedl. Držím se především hřibovitých, lišek, jedlých ryzců, pečárek, bedel a dalších hub, které bezpečně znám. Neriskuji a když nevím, přijdu do naší pražské ústřední poradny a tam se dozvím pravdu a jak ten který druh připravovat.

Poznámka: Strmělka mlženka, jedlá houba, je příkladem, že nelze všechny houby v kuchyni připravovat stejně. Pro mlženku je výše uvedená kuchyňská příprava nejméně vhodná.

Redakce

Pestřec obecný — neobvyklá otrava

Tuto roztomilou houbu, která roste i v obdobích neúrody, považujeme za potenciálně jedovatou. Zkušenost s jejím kulinářským využitím v malých množstvích coby koření ji oproti údajům z atlasů zvýhodňuje. Pestřec obecný [*SCLERODERMA CITRINUM* Pers.] nepatří mezi smrtelně jedovaté druhy hub, ale digestivní potíže po jeho požití ve větším množství a starších plodnic jsou rozhodně nepříjemné z hlediska životního komfortu, mezi smrtící však nepatří ani ve velkém množství.

To může doslovně potvrdit náš spolubydlící jednorozhodný dobrovolník kocour Baltazar (FELIS CATUS Linné 1758), slyšící na jméno Rubýšek s hmotností 3,75 kg, dle aktuální uznávané taxonomie označovaný jako COTZOURUS PANELÁKIENSIS (možná se v přepise označení lehce mýlí, ale obsahově je naprosto přesný). Z běžných zkušeností mu dodávka chyběla právě ta s konzumací pestřeců: požití jedné mladé plodnice o prům. cca 3 cm vyvolalo do necelé hodiny po požití zvracení Nepozoroval jsem křečovitě zvracení, typické pro vládnoucí druh HOMO SAPIENS, ale běžné vyvrhnutí obsahu žaludku, jak je pro kočky běžné. Poté nastalo uvolnění. Asi po další hodině si všimám apatie, rozostření pohledu a nechuti k bližšímu kontaktu, nato následuje polozatažení mžurek (vnitřních víček) a mydriasa — to je cca 2,5 až 3 hod. po požití, a nadále trvá nechut přijímat potravu. Nečekaná inaktivita vydržela celkem 12 hodin, aby se vrátilo čilé přijímání potravy (v tomto punktu vidím mezi lidmi a kočkami zřejmou podobnost) a po šťastném přežití intoxikace došlo k úpravě životního stylu — i u nás spoluobytel — a ke stavu ante quo.

Jako signifikantní projev otravy u kočky je možno nedlouho po požití pozorovat zvracení, apatii a svalovou adynamii a mydriasu, která odeznívá v pozorovaném případě asi po šesti hodinách, ostatní dva jmenované symptomy trvají déle: návrat k původním zvyklostem byl asi po 12 hodinách. Od těchto roztomilých zvířátek a příjemných společníků se tedy „naše“ potravu příliš nelíší. Neměl jsem bohužel možnost sledovat biochemické parametry této lehké intoxikace, ale ani ty by se pravděpodobně příliš nelíšily od humánních. Zbývá nám (i kočkám) jen poučení: konzumovat jen to, co je nám bezpečné známo.

Dnes již s úsměvem, že jsme to všichni doma šťastně přežili, Vám o této neobvyklé otravě píše

Dr. Frant. Částek
Mýkologický klub Choceň
pobočka ČMS

e) RŮZNÉ

Česká mykologická společnost
Praha 1

Tábor, 26. 7. 1994

Vážení přátelé,

posílám Vám jednu plodnici hříbu zavalitého — *Boletus torosus* z lokality NPP Luční. Letos díky mimořádným podmínkám zde zatím vyrostl rekordní počet těchto vzácných hřibů a to 17 plodnic, z toho srostlice o 9 plodnicích (1). Jinak zde bylo 40 plodnic *Boletus splendidus*, 6 plodnic *Boletus radicans*, 30 plodnic *Boletus appendiculatus*. Vzhledem k velmi teplému počasí, ale plodnice rychle odcházejí, tak že Vám posílám alespoň tu nejvzácnější...

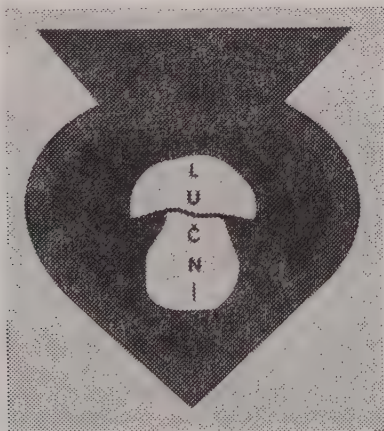
Tábor, 4. 8. 1994

děkuji za lístek a jsem rád, že plodnice přišla v dobrém stavu. Přesto, že je velmi nepříznivé počasí pro růst hub, je stále na mé lokalitě Luční co obdivovat i když ne v takovém množství jako minulý týden. Hlavní vlna vzácných teplomilných hřibů probíhala od 20. 7. do 29. 7. 1994. Za tuto dobu zde vyrostlo:

<i>Boletus reticulatus</i>	37 plodnic
<i>Boletus appendiculatus</i>	81 plodnic [v tomto roce již 147 plodnic]
<i>Boletus erythropus</i>	13 plodnic
<i>Boletus radicans</i>	20 plodnic
<i>Boletus splendidus</i>	106 plodnic
<i>Boletus impolitus</i>	3 plodnice
<i>Xerocomus moravicus</i>	2 plodnice (jeho doba teprve přijde)
<i>Boletus duriusculum</i>	1 plodnice

A nakonec to nejvzácnější: *Boletus torosus*, prozatím rekordní počet 21 plodnic, a to hned ve čtyřech pásmech, což svědčí tomu, že se pomalu, ale jistě zabydlel a rozšiřuje se. Dále byly nalezeny i další vzácné a vzácnější druhy hub jako např. *Pholiota albocrenulata*.

(Z dopisů přítele Pavla Špinara, správce chráněné lokality NPP Luční)

Obr. 33. Znáček mykologické rezervace Luční 1988 — Flora bohémica meridionalis — Tábor.

Pýchavka obrovská (Vatovec obrovský) *Langermannia gigantea*

Pýchavka obrovská vytváří kulovité plodnice, nápadné především svou velikostí. Ty jsou bezstopečné, přisedlé, na spodku pouze jednoduchým kořínkem přichycené.

Vnější okrovka (exoperidie) je v mládí bílá, u zralých plodnic připomíná slabý papír, nejtlustší na bázi (až 0,25 mm). Směrem k bázi postupně žloutne až do okrové, místy nahnědlé barvy. Někdy mívá moučnatě zrnitý, bělošedý nálet. Zráním se rozpukává na velké kusy, odprýskávající na okrajích, které lpí na vnitřní okrovce. Rovněž vnitřní okrovka je matně lesklá, bělavá. Obě vrstvy se od temene postupně rozpadají. Zbytky lze nalézt po vyzrání a rozpadu plodnic na dole zřasené bazální části s podhoubím znečištěným substrátem.

Teřich (gleba) je bílý, postupně zráním s kapiliciem a výtrusy žloutne až úplně zhnědne. Uvnitř je kompaktní a pružný, zralý směrem k povrchu vatovitý. Neplodná část teřichu není vyvinuta. Teřich po odprýskání okrovky se úplně nerozpadá a může i rok i déle zůstat na stanovišti.

Výtrusný prach je olivově hnědý až hnědošedý, výtrusy velikosti 4–6 μm jsou velmi krátce elipsoidní, téměř kulovité, se zřetelnou stopkou $\frac{1}{4}$ až $\frac{1}{2}$ délky výtrusu dlouhou. Výtrusy jsou velmi jemně tečkované.

Vláčna vlášení jsou dlouhá, větvená, přehrádkovaná, perforovaná, světle žlutá, průhledná, 4–6 μm tlustá.

Této pýchavce se daří v parcích, zahradách, pastvinách a také i v hrabance listnáčů, u nás především v teplejších polohách, po deštích v létě a teplém podzimu. Vyskytuje se téměř ve všech světadílech.

Plodnice této pýchavky dosahují někdy obřích rozměrů. V Liberci v r. 1955 byla nalezena plodnice 46 cm vysoká, v obvodu 2,12 m o hmotnosti 20,8 kg. Letos p. Reisner nalezl v Řepčicích u Velkých Popovic také velkou plodnici. Měla obvod 1,55 m a vážila 5,5 kg.

Pýchavka obrovská se řadí mezi nejchutnější houby. Sbírá se mladá, pokud je teřich bílý nebo smetanový a tuhý. Upravuje se obvykle jako řízek, který je velmi chutný. Jiné možnosti úpravy však nelze vyloučit.

Její nutriční hodnota je srovnatelná s jinými houbami. V r. 1994 rostla ve velkém množství.

Ing. M. Smotlacha

Hřib hnědý — *Boletus badius* Fr. [Suchohřib hnědý — *Xerocomus badius* (Fr.) Gilb.]

Na podzim roku 1994 rostl hřib hnědý opět ve velkých množstvích prakticky v celé naší republice. Houbaři nosili plné košíky těchto velmi oblíbených hub. Ani zvýšený obsah radioaktivních látek právě u tohoto druhu houbaře neodradil. Mne také ne a houbové pokrmy byly většinou z této houby i když dávám přednost směsím. Hromadný růst velkého množství plodnic způsobil, že nám do poradny nosili lidé různé znetvořené plodnice a srostlice této houby. Měli obavu, jestli to není proto, že to způsobila zvýšená radioaktivita. Domnívám se, že nikoliv, že jde o normální úkaz, způsobený rychlým a hromadným růstem plodnic. Dva nálezy jsem nakreslil. V prvním případě jde o zvláštní narostlící a v druhém o skutečnou srostlici, nikoliv jen o trs čtyř plodnic.

Obr. 34. Deformovaná narostlice hříbu hnědého — *Boletus badius* Fr. Přinesla ji paní Zuzana Lipská z Prahy 2. Nalezla ji 21. 9. 1994 v Krkonoších u obce Skalní. Kreslil ing. M. Smotlacha.

Obr. 35. Srostlice čtyř plodnic hříbu hnědého — *Boletus badius* Fr. Přinesl ji ing. Nevole 22. 9. 1994. Nalezl ji v Jižních Čechách. Kreslil ing. M. Smotlacha.

{Obr. 35 pokračování}

Inž. Augustin Funfálek

Holubinky v počítači

Každého houbáře, ať profesionála nebo amatéra, který má co dělat s počítači, jistě napadlo, zda by nebyla možná identifikace druhů hub pomocí počítače. V BRD si pro tento účel vybrali bohatý a druhově hojný rod holubinek. Podle synoptického klíče Wähnera (1984) vybrali ze 182 druhů holubinek 171 druhů. Jejich znaky rozdělili na makroskopické a mikroskopické. Podle uvedeného klíče určili diferenční znaky. V závorce je určen počet druhů, které jsou pro tyto druhy charakteristické.

Třeně: **délka** relativně krátká [29], relativně dlouhá [23] normální [12] **přůměr** velmi tlustý (často přes 30 mm) [17] částečně přes 20 mm [61] **tvár** dole zašpičatělý [21] dole ztenčený [15] nahoře rozšířený [50] kuželovitý [37] břichatý [10] normální, cylindrický — u všech druhů. **barva** zřetelně červená až fialová [18] s nádechem do růžova [44] skvrnitý, ryšavě až červenavě [61], žlutý, okrový až nahnědlý [75] žlutě až hnědě skvrnitý [109] hnědý až černý [44] všechny druhy víceméně bílé. **konsistence** dužniny měkká, lomitelná, křehká [56], křehká, tuhá [29] elastická, ohybná [4] pevná [106], tvrdá [36].

Klobouk: **barva** převážně bílá [26] převážně tmavohnědá až černá [34] převážně hnědá, šedá [76], převážně žlutá, okr [68], převážně zelená, olivová [55], modrá, fialová [49], převážně oranžová [16] převážně růžová [39], převážně červená [102], vícebarevná [48] skvrnitá [53], **přůměr klobouku** nad 12 cm [18], nad 10 cm [23] malé často pod 6 cm [71] velmi malé často pod 4 cm [24], normální přes 6 cm [59], **slupitelnost pokožky klobouku** — celé [32], $\frac{1}{3}$ až $\frac{2}{3}$ [82] nejvýše $\frac{1}{3}$ [43], nelze sloupnout [26]. **vlastnosti pokožky klobouku:** sametová [38], plstnatá, ojínná [37], strupovitá [18], drsná, matově vrásčitá [48] kruhovitá-soudkovitá [22], slizovitá [4], probarvená [41], víceméně hladká [83], platí pro všechny druhy: hladká, lysá, holá.

Lupeny: **chuť** mírná [97] víceméně ostrá [69], zřetelně až pálivě ostrá [69], víceméně hořká [18], mentolová [3] dávivá [7].

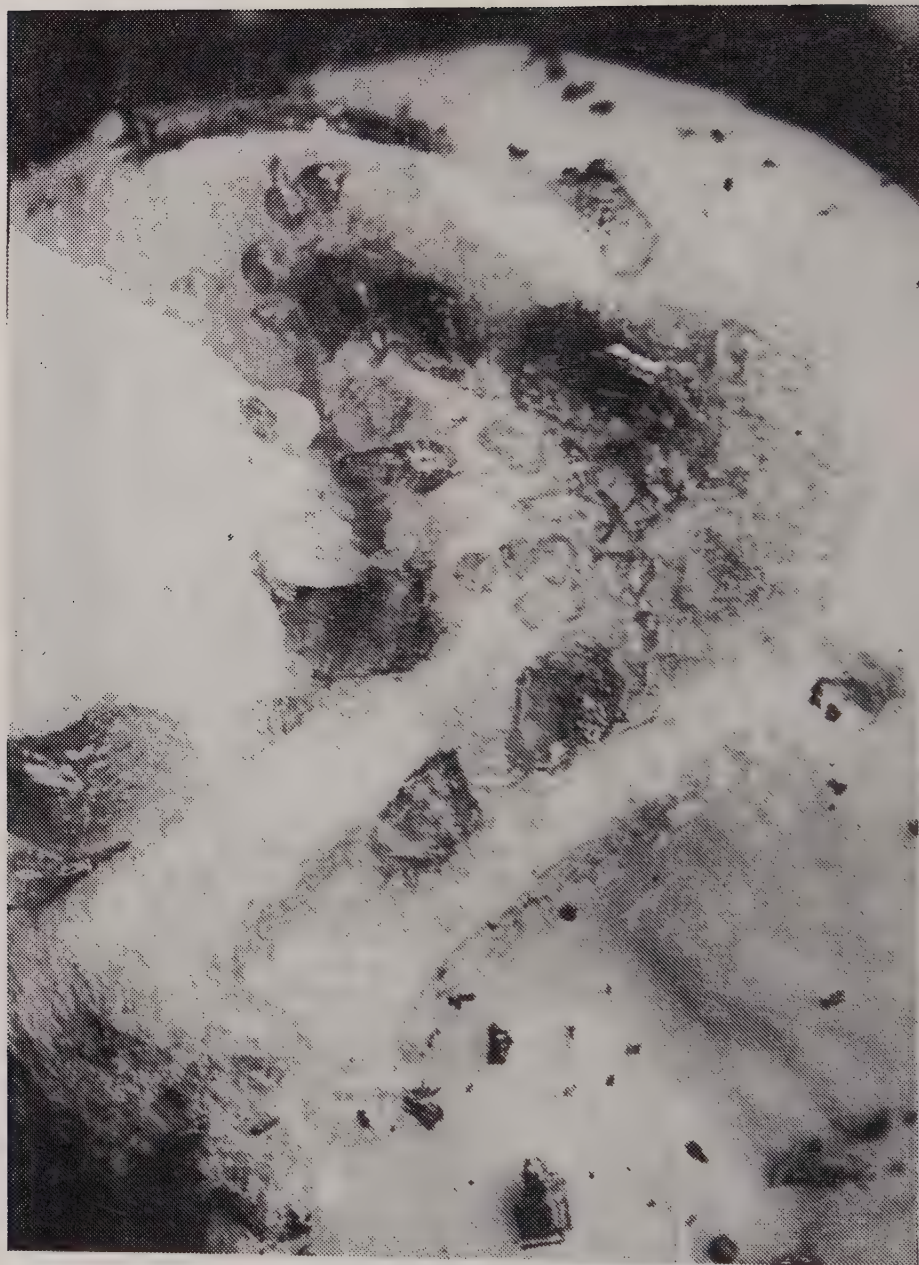
barva zralých lupenů bílá až modrá [58], modrozelená [13], krémově až maslově žlutá [101], citronověžlutá [4], s růžově až oříškovým okrem [47], sytě až žloutkově okrová [oranžová] [26].

Dosud platilo při sběru holubinek, že jedlé jsou ty druhy, které mají mírnou chuť [97]. Jak ukazují znaky je jich převážná většina. Naproti tomu holubinky s dávivou, hořkou a pálivou mají skoro stejné zastoupení.

Housenice cizopasná — *Cordyceps ephiglossoides* (Ehrl.: Fr.) Link. Na-
lezl a fotografoval v lese „Seč“ u Bročné v r. 1989 J. Prouza — soutěžní
snímek.

Slizobedla slzivá — *Limacella guttata* (Pers.: Fr.) Konr. et Maubl. Pohled na spodek klobouku — kapky (slzy) jsou dobře patrný. Sbíral a fotografoval v září 1979 u Bubovic Zdeněk Turičik — Soutěžní snímek.

Časopis českých a slovenských houbařů
MYKOLOGICKÝ SBORNÍK

ODBORNÝ LIST ČESKÉ MYKOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI
ACTA SOCIETATIS MYKOLOGICAE BOHEMICAE

Ročník LXXI — rok 1994 — 4 sešity — 160 stran

Časopis založil v r. 1919 dr. Fr. Smotlacha

OBSAH

Bazika Vladimír ing. CSc.: Hříby rostou na náměstí nejen ve Stachách {31—32}.

Bícha Vratislav: Běločechratka hořká — *Leucopaxillus gentianeus* (Quél.) Kotl. v Jižních Čechách (19—20). Poradenská činnost v roce 1993 (75). Výstavní činnost v Českých Budějovicích (108—109). Mykologický výzkum NPR Vyšenské kopce (123).

Bureš Jiří: Houbička v balíčku datlí z Tunisu. Odpověď RNDr. Jiřího Hlaváčka (99).

Částeck František MUDr.: Pestřec obecný — neobvyklá otrava (132).

Červený Václav: Blovice 7. 1. 1994 (69). IV. výstava hub v Blovicích (76). 1. závody ve sběru hub za jednu hodinu (76). Blovice 25. 4. 1994 (100). Blovice 22. 5. 1994 (101). Z Blovic (158).

Červený V., Škola J.: Plán práce MK Blovice na rok 1994 (75—76).

Dombaj Pavel ing.: Žatec 13. 12. 1993 (37). Plán činnosti Houbařského spolku Žatec pro rok 1994 (47). Zpráva o činnosti Houbařského spolku Žatec za rok 1993 (155).

Đurček Libor: Z dopisu poradně (37).

Đurček J.: Správa o kvetovci Archerovom (97).

Eckert Vincenc: Praha 28. 4. 1994 (100).

Funfálék Augustin ing.: Není houba jako houba (28). Sušení žampionů (64). Holubinky v počítači (136).

Grmelová V.: Příběh z přírody (41).

Hackl Josef: Z Nového města pod Smrkem (68). Z Nového města pod Smrkem 23. 5. 1994 (100).

Hálek Václav: Praha 15. 1. 1994 (68).

Havelík Ladislav: Zdravotní potíže po bedle červenající (29). *Serracea* opět v naší poradně (29). Slizivka tlustonohá (32—33). Houbařská poradna v ústředí ČMS 3. ledna 1994 (37). Žertík přírody (37). Klíště {obecné — [*Ixodes ricinus*] (65—66). Praha 3. 1. 1994 (68). Prastarý dub (98).

Hausmann A.: 3 Polévky s houbami (131).

Hemerle Jiří: Houboví nadšenci (48).

Herman Václav: Lysá n. L. 28. 1. 1994 (69).

Hlaváček Jiří RNDr.: Pozoruhodné smrže (*Morchella*) pražského okolí I. Smrž vysoký, *Morchella elata* Pers.: Fr. (11—14). Přehled našich hub hřibotvarých — *Boletales* (24) (1—9) — *Boletales* (25) (49—55) — *Boletales* (26) (113—131). Méně známý ohnivec — *Plectania melastoma* (sow.) Fuckel (60—61). Pečárka dlabaná, *Agaricus praerimosus* Peck v Čechách (81—85).

Hlaváček Pavel: *Cordyceps militaris* [L.:Am.] Link — housenice červená [89—90].

Hlaváček Pavel — Houda Josef: Houby v lounském podlesí III. Podhorská mykoflóra Džbánů IV — holubinky [127].

Houda Josef: Mykotrofní albinismus kruštíku široolistého [*Epipactis helleborine* (L.) Crantz] [20—22]. Odezva na příspěvky o *Phallus impudicus* v zahraničí [61—63]. Kofenová „sklerocia“ měcháče písečného [*Pisolithus arrhizus* (Pers.) E. Fisch.] v uhelné mourovíně [88—89]. Zpráva o pěstování a nálezech lanýžů v okrajové části Džbánů [91—93]. Vývojová plastická u hadovky smrduté [120—123]. Zemřel český kantor — mykolog [155].

Houda Josef, Hlaváček Pavel: Houby v lounském podlesí (Podhorská mykoflóra Džbánů III. [86—88].

Houdek Petr: Moje nálezy v r. 1993 [Tachovsko] [36].

Ľoráček M.: Nevysvětlitelný přírodní úkaz [99]. „Chovají se jako zvířata“ [99].

Horák B.: Moje houbařská sezóna 93 [138—139].

Hrnčířik Josef: *Phallus duplicatus* Bosc. a *Anthurus archeri* (Berk.) E. Fischer na Valašsku [25—26]. VI. výstava hub ve Vsetíně 14.—17. 9. 1993 [110].

Inzerce: str. 48, 78—81, 110—112, 159—160.

Jakoubek Václav, Smotlacha Miroslav: Přátelé z Turnova [74].

Janitor A. ing. CSc.: Spravodajca slovenských mykológov [155].

Jansová St. ing.: Trutnov 15. 11. 1993 [36]. Trutnov 29. 11. 1993 [36]. Trutnov 17. 12. 1993 [37]. Trutnov 10. 1. 1994 [68].

Jašek Kvetoslav: Přehled našich hub hřibotvarých [17—18]. Errata ad *Amanita Caesarea* (Scop.: Fr.) Grey [22—23]. Říjen 1993 v Lučeneckém lesoparku [33].

Javířek Pavel: Úlovek z Chocně [68]. Tři kuchyňské předpisy na úpravu čirůvky dvoubarevné. Můj osvědčený recept pro mřížku [93—94]. Újezd u Chocně 17. 5. 1994 [100].

Jetelina Josef: Jak jsem poznal ryzec pepřný [41—42].

Jindřich Oldřich: Seznam známek s houbami, vyšlých v r. 1992 [71]. Osek 17. 5. 1994 [100].

Jiskra J. ing.: Praha 26. 1. 1994 [69]. Pýchavka obrovská [134].

Kluzák Zdeněk: K soutěžím o nejchutnější houby v kyselých nálevech [27].

Kluzák Zdeněk, Smotlacha Miroslav: Vyhodnocení naší ankety. Houba roku 1993. Rozšíření stročkovce kyjovitého — *Gomphus clavatus* v České republice [56—59]. Houba roku 1994. Hřib královský — *Boletus regius* Krombh. [59—60].

Kodrik Július ing.: Uherský Ostroh 15. 1. 1994 [68].

Koplík Václav: Ratiškovice 5. 12. 1993 [37]. Z Ratiškovic [45]. Zajímavý nález [97]. Z Ratiškovic [109—110].

Kos Karel: Dubňany 7. 12. 1993 [37].

Kosina Cyril ing.: *Lactarius fascians* Fries [16—17].

Kotlaba František: Zemřela paní Mila Hermannová [1905—1993] [66—68].

Kovář Miroslav: Předpisy z Otrokovic [28—29]. Něco z Otrokovic a okolí [36]. Trávníky 26. 11. 1993 [36]. Otrokovice 1. ledna 1994 [37]. Předpis

- na směs hlívy holubí a penízovky sametonohé {64}. Trávníky 20. 4. 1994 {100}. Trávníky 1. 6. 1994 {101}. Z Otrokovic {...}
- Kukulka Tomáš:** Některé vzácné druhy chorošů {23–24}.
- Křižová Květa:** Vzpomínka na Jiřího Kříže {106–107}.
- Křovinová St. ing.:** Trutnov 11. 4. 1994 {100}. Trutnov 16. 5. 1994 {100}. Dobrovický klouzek {156–157}.
- Lukáš Dr.:** Praha 25. 4. 1994 {100}.
- Marounek D.:** Okolí Roudnice a Štětí {142}.
- M. Č.:** Jedovaté látky v jedlých houbách {146}.
- NEMO:** Balada pro čechratku černohuňatou {154}.
- Němec F.:** Houby — radost, zdraví, potěšení {40–41}.
- Nikolovský A.:** Opožděná reportáž {132}.
- Pavelka J.:** Houby kolem Hranic na M. v r. 1993 {141}.
- Pechač Milan:** Výsledky soutěže „Houby ve fotografii 1993“.
- Pejchal Jiří:** Květnatec Archerův v Havl. Brodě {34}. Zpráva z Havlíčkova Brodu {45–46}.
- Peroutka Karel:** Otrava po trsnatci obrovském {95}. Houby v zimním období v Praze 1993–94 {140–141}.
- Petera Dr.:** Praha 16. 12. 1993 {37}.
- Podbrdské noviny:** Zapomenutý učitel — milovník Brd a přírody {39}.
- Princ Rudolf:** Psi v lese {40}. Na houbách u „železné opony“ {42}. Poděkování {44}. Vzpomínáme na rok 1993 {43–44, 101–104, 148–149}. České houby v přesmýčkách {73}. Skládačka {105}. Veverky čiperky {150–151}. Nejen zmlje, nejen klíšťata {151–152}. Czászargomba nebo királygomba? {152–153}. Památný den 30. 7. 1994 {154}.
- Redakce (M.Sm.):** Praha 16. 12. 1993 {37}. Drobné zprávy na obalech sešitů 1–4 vzadu: smutné zprávy o úmrtích členů, zprávy o přednáškách v Trojanově ulici, o práci ústřední poradny, o činnosti členů ústředí pro tisk, rozhlas, televizi a o přednáškách pro veřejnost. Zprávy o soutěžích, o setkáních kroužků, o pořádaných výstavách, o práci laboratoře, o Valné hromadě ČMS, informace hospodáře a sekretariátu ústředí a jejich výzvy a upozornění pro členy. Setkání mykológů v Hořovicích, v Kútech a ve Vsetíně. Dobrovický klouzek. Náhodský křemenáč. Informace pro přátele ze Slovenska. Zákonem chráněné houby.
- Sedláček Josef:** Kompletní výsledky a výsledky družstev na 20. ročníku soutěže Houby v octě, Liberec 26. 3. 1994 {7–8}.
- Semerdzíeva Marta RNDr. CSc.:** Některé ohlasy ze zahraničí k brožurce „Mycophilately in Czechoslovakia z r. 1993 {69–70}.
- Smotlacha Miroslav ing.:** Smrže — houby jara {10–11}. RNDr. Marta Semerdzíeva CSc. již není mezi námi {69}. Hřib hnědý {134}. Houbářské úvahy {153–154}. Tradiční výstava hub v Praze {158}.
- Soumar Otto:** Ze Svitav {98}.
- Strick Antonín:** Hronov 31. 5. 1994 {101}.
- Strnad Bohuslav:** Český Krumlov 24. 11. 1993 {36}. Český Krumlov 6. 12. 1993 {68}. Český Krumlov 14. 5. 1994 {100}. Český Krumlov 26. 5. 1994 {101}.
- Sýkora Zdeněk MVDr.:** Huspenina s houbami, houbový prejt, houbový výtažek jako koření {130–131}.

Šebek Svatopluk: Muchomůrka hnědožežatá — *Amanita brunneoconulus* Bas et Gröger (14—16). Houbařský motiv také v houbařské heraldice? (30—31). Další nález květnatce Archerova — *Clathrus archeri* (Berk.) Dring. v severních Čechách (61). Otrava hřibem satanem v Nymburce v r. 1946 (65). Mykoatropinová otrava v Petrovicích u Sedlčan v r. 1973 (94—95). Několik poznámek k našim nálezům hřibu sametového — *Boletus fragilipes* C. Martin sensu Pouzar (118).

Ševčík Ladislav: Brno 29. 11. 1993 (36).

Šimek Jaroslav: Votice 14. 5. 1994 (100).

Šimek Martin: Příspěvek k poznání mykoflóry SPR Hrabanovská Černava 34—35).

Šticha Vladimír: Libčice n. Vlt. 17. 5. 1994 (100). Z Libčic (148).

Švecová Anna ing.: Podzimní výstava hub 1993 v Praze očima žáků základní školy v Praze 5 (38). Mykologický průzkum CHKO Český kras (85—86). Odešla RNDr. Marta Semerdžieva CSc. (107—108). Vycházky ČMS — jaro 1994 — do okolí Prahy (110).

Tichý Herbert: Pečárka necudná, *Agaricus impudicus* (Rea) Pilát v r. 1993 i na Lounsku? (19). Pasta z uzených hub (64). Další nález květnatce Archerova (96—97). Rošády s Velkým vrchem (129—130). Z Loun (142).

Traxler M.: Růst hub na Šluknovsku (139—140).

V. M. z Nymburska: Co se může přihodit (29).

Zítek Václav: Kačenky české u Tlustice (33).

Žatečtí houbaři: Vroutek 20. 11. 1993 (36). Vroutek 21. 5. 1994 (100).

Obrazové přílohy

Sešit 1: Smrž pražský — *Morchella pragensis* Smotlacha. Nalezl a fotografoval v Kinského zahradě v Praze dr. Jiří Hlaváček.

Sešit 2: Hřib borový — *Boletus pinicola* (Vitt.) Vent. Zajímavou srostlici tří plodniček na jednom klobouku této dnes již vzácné houby nalezl, určil a fotografoval před lety ing. Kv. Kunc.

Sešit 3: Hřib smrkový — *Boletus edulis* Bull.:Fr. Nalezl a fotografoval v r. 1993 u Brocné J. Prouza.

Sešit 4: Hadovka přilbovitá — *Phallus impudicus* (L.) Pers. f. n. adiseus. Foto J. Houda.

Obrazové přílohy

Sešit 1: Smrž vysoký — *Morchella elata* Fr. Fotografoval dr. Hlaváček. Smrž pražský — *Morchella pragensis* Smotlacha. Fotografoval dr. J. Hlaváček.

Smrž obecný — *Morchella esculenta* (L.):St.Am. Fotografoval Zdeněk Turičik.

Hřib obecný, smrkový — *Boletus edulis* Bull. subsp. *edulis* (Bull.) Singer (1967). Fotografoval dr. J. Hlaváček.

Sešit 2: Hřib smrkový — *Boletus edulis* Bull.: Fr. Fotografoval ing. Jiří Baier.

Ohnivec černý — *Plectaria melastoma* (Sow.:Fr.) Fuckel. Fotografoval dr. Jiří Hlaváček.

Hřib dubový — *Boletus reticulatus* J. Schaeffer. Foto archiv.
Prátele hub shromáždění v Liberci na soutěži: „Nejchutnější houby v octě“ dne 26. 3. 1994.

Sešit 3: Detailní pohled na lupeny zajímavé houby lupenopórky červenožluté — *Phylloporus rhodoxanthus* (Schw.) Bres. Fotografoval Zdeněk Turičík.

Pohled na lupeny známé třepenitky svazčité — *Hypholoma fasciculare* (Huds.:Fr.). Fotografoval ing. Jiří Baier.
Pohled na pavučinku pavučince šupinonohého — *Cortinarius pholideus* (Fr.:Fr.) Fr. Fotografoval ing. Jiří Baier.
Pohled na plachetku (plenu) žampionu vzácného — *Agaricus Augustus* Fr. [*Psalliota perrara* (Schulz.) Brest]. Fotografoval Zdeněk Turičík.

Sešit 4: Prášnica obrovská — *Langermannia gigantea* (Batsch.: Pers.) Rostk. Foto Dominik Seko.

Slizobedla slzivá / *Limacella guttata* (Pers.: Fr.) Konr. et Maubl. Pohled na spodek klobouku. Fotografoval Zdeněk Turičík.

Housenice cizopasná — *Cordyceps ephiglossoides* (Ehrl.:Fr.) Link. Fotografoval J. Prouza.

„Krakonoš“ z Chocně. Přítel Voženílek.

Příloha Časopisu českých a slovenských houbařů

PĚSTOVÁNÍ HUB

Ročník 19, číslo 1 červen 1994

Templíková Jarmila ing.: Nejčastější dotazy budoucích pěstitelů jedlých hub. Žampion. Hlíva ústříčná. Inzerce.

Ročník 19, číslo 2 září 1994

Templíková Jarmila ing.: Nejčastější dotazy budoucích pěstitelů jedlých hub (pokračování). Límcovka obří. ŠÍÍ TAKĚ — Houževnatec jedlý. Penízovka sametonohá. Jídášovo ucho, tzv. „Černá houba“. Inzerce.

Číslované obrázky v textu

Obr. 1: Vlevo: Hřib obecný, smrkový — *Boletus edulis* Bull. subsp. *edulis* (Bull.) Singer (1967). Vpravo: hřib obecný kyjonohý — *Boletus edulis* Bull. subsp. *clavipes* (Peck) Singer (1947). Nakreslil M. Smotlacha. **Obr. 2:** Hřib obecný, slovenský — *Boletus edulis* Bull. subsp. *slovenicus* (Dráždá-Smotlacha). Kreslil M. Smotlacha. **Obr. 3:** Smrž vysoký — *Morchella elata* Pers. Tři různé plodnice, vřecka a výtrusy. Nakreslil částečně podle předlohy J. Hlaváčka M. Smotlacha. **Obr. 4:** Vřecka a výtrusy smrže vysokého (*Morchella elata*). Foto J. Hlaváček. **Obr. 5:** Výtrusy smrže vysokého (*Morchella elata*). Foto J. Hlaváček. **Obr. 6:** Muchomůrka hnědožežatá (*Amanita brunneoconulus* Bas et Gröger). Dvě plodnice, jedna v průřezu, výtrusy. Kreslil S. Šebek 1993. **Obr. 7:** Dva exempláře kruštíku široolistého (*Epipactis helleborine* [L.] Crantz), postižené mykotrofií. Albíni — bez chlo-rofilu. Nález a foto J. Houda. **Obr. 8:** Několik plodnic muchomůrky císařské — *Amanita caesarea* (Scop.:Fr.) Gray. Nález a foto 1992 Kvetoslav Jašek. **Obr. 9:** Reliéfni erb tří plodnic hřibovitých hub z 16. století, osazený na průčelí vstupní brány statku ve Vykání. Kresba autora článku. **Obr. 10:**

Heraldické analogie ze 16. století v toskánské obci Volterra nedaleko Sieny (Itálie). Kresba autora článku. **Obr. 11:** Slizivka tlustonohá — *Hebeloma edurum* Metr. Nález Kulhánek u Lázní Bělohrad 1993. Kreslil M. Smotlacha. **Obr. 12:** Penízovka dlouhonohá, jak ji nakreslila žačka 5. třídy Fišerová a holubinka dívčí, jak ji nakreslila žačka Holubinková ze smíchovské základní školy. **Obr. 13:** Miroslav Smotlacha vysvětluje návštěvníkům rozdíl mezi „šedivkou“ a „panterkou“ na pražské výstavě hub ve Slovanském domě v Říjnu 1993. Foto ing. Jiří Baier. **Obr. 14:** Hřib dubový či dubák — *Boletus reticulatus* J. CH. Schaeffer. Kreslil M. Smotlacha. **Obr. 15:** Hřib dubový, poddruh hnědofialový — *Boletus reticulatus* Schaeff. subsp. *separans* (Peck.) Hlav. Kreslil M. Smotlacha. **Obr. 16:** Hřib dubový, poddruh habrový — *Boletus reticulatus* Schaeff. subsp. *carpinaceus* (Velenovský) Hlav. Kreslil M. Smotlacha. **Obr. 17:** Tabulka rozšíření a nálezů stročkovce kyjovitého — *Gomphus clavatus* (Pers.:Fr.) S. F. Gray v České republice. Sestavil Zd. Kluzák. **Obr. 18:** Hřib královský — *Boletus regius* Krombh. Kreslil M. Smotlacha. **Obr. 19:** Hlavička holandského ústavu. **Obr. 20:** Kresba 3 nálezů hadovky ze separátu Dr. H. A. Van Der Aa o dichotomii a fasciaci u *Phallus impudicus*. **Obr. 21:** Paní Mila Hermannová na mykologickém sympoziu v Estonsku v r. 1989. **Obr. 22:** Obálka velmi zajímavé brožury, poslední práce paní RNDr. Marty Semerdžievny, CSc. **Obr. 23:** Manželé Křovinovi opora Mykologického kroužku v Turnově. **Obr. 24:** Pečárka dlabaný — *Agaricus praerimosus* Peck. Plodnice odleva z nálezů p. Klevety (1994), J. Hlaváčka (1945), V. Hálka (1994) z pražského okolí. a) spóry, b) basídie a basidioly, c) cystidy naostří lupenů. Kreslil J. Hlaváček, k tisku upravil M. Smotlacha. **Obr. 25:** *Cordyceps militaris* (L.:St.AM.) Link. v Žofínském pralese je našel a fotografoval v r. 1991 Pavel Hlaváček. **Obr. 26:** Lanýž letní (*Tuber aestivum* Vitt.) z Kročehlavské lokality u Kladna. Váha plodnice 170 g. Nalezl 1955 Fr. Hrabák — Repro foto A. Piláta. **Obr. 27:** Narostlice dvou plodnic holubinky hlínožluté — *Russula ochroleuca* (Pers.:Fr.). Nalezl p. Klika v okolí Milevska a donesl 31. 10. 1993 do pražské poradny. Nakreslil M. Smotlacha. **Obr. 28:** Přátelé z trutnovského MK na jedné ze svých četných vycházek do lesů. **Obr. 29:** Jiří Kříž z Kladna. Zasloužilý člen České mykologické společnosti. **Obr. 30:** Hřib dubový, varieta citronový — *Boletus reticulatus* (Schaeff.) var. *citrinus* Venturi comb. nova. Nakreslil M. Smotlacha. **Obr. 31:** Hřib bronzový — *Boletus aereus* Bulliard: Fries. Nakreslil M. Smotlacha. **Obr. 32:** Plasticita hadovky (zidealizované schema). Nakreslil Josef Houda. **Obr. 33:** Znáček mykologické rezervace Luční 1988 — *Flora bohemica meridionalis* — Tábor. **Obr. 34:** Hřib hnědý (narostlice). Nakreslil M. Smotlacha. **Obr. 35:** Hřib hnědý (srostlice). Nakreslil M. Smotlacha. **Obr. 36:** Kržatka zimní — *Tubaria furfuracea*. Kreslil K. Peroutka. **Obr. 37:** *Armillaria ponderosa* (*Tricholoma ponderosa*), čirůvka těžká. Převzata. **Obr. 38:** Část účastníků I. Dobrovického klouzku 1994. Foto poslal ing. St. Křovinová.

Vydává Česká mykologická společnost. Redigují: RNDr. Jiří Hlaváček
a ing. Miroslav Smotlacha. Členové redakce: ing. Anna Švecová a ing. Cyril
Kosina. Spolupracoval Rudolf Princ.

Prášnica obrovská — *Langermannia gigantea* (Batsch: Pers.) Rostk. Našiel v r. 1966 Ján Boldiša, riaditeľ ZDŠ v Tuchyni, okres Povážská Bystrica. Najväčší z týchto obrovských exemplárov huby prášnice mal obvod 104 cm. Foto Domínik Seko.

„Krakonoš“ z Chocně. Přítel Vozenílek byl letos na několika výstavách hub, včetně pražské a také až v Ratíškovicích. Vždy měl úspěch u malých návštěvníků a po městě propagoval výstavy. Je to také snímek k přání všeho dobrého a úsměvného v novém roce 1995.

Spóry: **barva** bílá {43}, krémová {63}, světle okrová {36}, tmavě okrová {54}.

průměr 5—7 mí {4}, 6—8 mí {62}, 7—9 mí {91}, 8—10 mí {74}, 9—11 mí {31}, částečně přes 11 mí {10}, přes 12 mí {2}.

ornamentika spór izolované části {79}, málo linií a ostří {86}, částečná síťka, ojediněle uzle ok {58}, jemně až hrubě sítkované {42}, okřídlené nebo svázané {2}, řetízkové, jako šňůra perel {35}, pichlavé, pospájené {24}.

Primordiální hyfy a dermatocystidy: nepřítomny {7} PH ale žádné DC {23}, DC ale žádné PH, všechny mimo {41} ani PH ani DC {11}.

Doprovázející stromy — listnaté {32}, jehličnaté {76}, alpské zakrslé kleče {2}, bříza {33}, dub {58}, olše {3}, topol {4}, buk {51}, smrk {46}, borovice {32}.

Vyhodnocení znaků a určení druhu holubinky trvá počítači jen velmi krátkou dobu, ovšem nakrmení počítače některými údaji, a to makroskopickými znaky (60 + 10) a mikroskopickými znaky [k jejich definici nutno použít přesný mikroskop] trvá dosti dlouhou dobu, zvláště u nezkušeného amatéra, pro kterého je program počítače určen.

Program je k použití jen pro čerstvé houby. Nehodí se pro určování sušených hub [exsikátů], protože řada znaků se sušením mění a nemůžeme je dodatečně vyhodnotit. I z hlediska laika je úžasné, jakou bohatostí znaků houby, v tomto případě holubinky, oplývají. Můžeme obdivovat i bohatost výrazů v českém jazyce, kterými lze popsat odstíny barev a chutě i vůně.

Laické názory na některé ukazatele a další vlastnosti jsou variabilní a nelze je exaktně určit. Pokud jde o barvu, mohl by posloužit fotoelektrický kolorimetr, ale to by představovalo další komplikaci vyhodnocení.

Program poskytuje více než 1 400 000 kombinací. V praxi však není nutné identifikovat všechny popsané znaky, protože již určením omezeného počtu znaků lze téměř se stoprocentní jistotou určit druh.

Program lze obdržet na disku nebo kazetě u Dr. Haralda M. Franka, Amthorststr. 5, GERA 6500 BRD.

Zpracováno podle článku:

Harald M. Frank et Heinz Wähner

Bestimmung von Täublingen mit einem Computer

auf der Basis eines synoptischen Schlüssels

GLEDITSCHIA 16,1, 99—111

Poznámka redakce: Ing. Jaroslav Landa, člen užšího výboru ČMS podobným způsobem eviduje nejen holubinky, jichž je u nás přední znalec, ale další druhy hub v rámci evidence mykoflory u nás.

Zákonem chráněné druhy hub — Sbírka zákonů č. 395/1992

bolinka černohnědá
čirůvka hnědočervenavá
čirůvka Josserandova
hlívička jedlová
hlívovec ostnovýtrusný
hřib Fechtnerův
hřib královský
hřib moravský
holubinka blatácká
hvězdovka Pouzarova

— Camarops tubulina
— Tricholoma inodermeum
— Dermoloma josserandii
— Hohenbuehelia abietinum
— Rhodotus palmatus
— Boletus fechtneri
— Boletus regius
— Boletus (Xerocomus) moravicus
— Russula helodes
— Gastrum pouzari

káčovka ploská
 kuřinec subarktický
 květka písečná
 lanýž letní
 lošáček statný
 muchomůrka císařka
 muchomůrka Vittadiniho
 náramkovitka žlutozelená
 plstnatec různotvarý
 polnička stepní
 rudoušek tmavý
 slizečka chlupatá
 šamonie modrající
 špička stepní
 ucháčovec šumavský
 václavka bažinná
 vláknice zašpičatělá

— Biscogniauxia simplicitor
 — Ramariopsis subarctica
 — Montagnea arenaria
 — Tuber aestivum
 — Phellodon confluens
 — Amanita caesarea
 — Amanita vittadinii
 — Floccularia straminea
 — Spongipellis traptipes
 — Agrocyste stepposa
 — Rhodocybe obscura
 — Xerula melanotricha
 — Chamonixia caespitosa
 — Marasmiellus carneopallidus
 — Pseudorhizina sphaeospora
 — Armillaria ectypa
 — Inocybe acutella

Poznámka: Otiskujeme tento seznam na žádost našich čtenářů — Připomínáme, že sběr těchto hub je zakázán a může být pokutován. Ohrožených druhů hub je jak víme podstatně více a budeme se k nim stále vracet.

Redakce

B. Horák

Moje houbařská sezona 1993

Po dlouhých letech houbařského půstu, v lepším případě paběrkování, se letošní sezona vydařila. Bylo by neúnosné vyjmenovávat druhy vyskytnuvších se hub, omezím se proto jen na druhy, s nimiž jsem se v lese jen vzácně setkal.

Přes letošní dobrou sezonu se nemohu zbavit dojmu, že náš středomoravský region nezadržitelně vysychá, to však ponechme dlouhodobým pozorováním meteorologů. V roce 1993 jsem podnikl přes třicet vycházek do lesů blízkých i vzdálenějších a uvádím jen pozoruhodnosti.

1. REGION STŘEDNÍ MORAVY

a) Rezervace Žebračka a s ní související městský park Michalov v Přerově:

5. 8.: 500 g choroš šupinatý, obří kusy: 190×160, 170×160, 140×110 mm;
9. 7.: trstnatec lupenitý, 2 ks hřib pružný, 2 ks jelenka obecná;
27. 7.: bedla štíhlá, štítovka bílá (můj vůbec první nález), bedla vlnatá, 2 ks hřib červený;
27. 9.: helmovka pařezová, 2 ks strmělka veliká, hojně ryzec plstnatý;
24. 10.: 8 ks pečárka honsná, 1 ks sluka svraskalá (můj vůbec první nález);
10. 11.: 6 ks pečárka honosná, 4 ks holubinka dívčí, 1 ks pečárka šupinatá, liha nahloučená;

aa) do této lokality patří i výskyt hub přímo pod okny mého bytu v paneláku městského sídliště:

29. 7.: trs drobných penízovek sametonohých, letní forma; 1 ks pestřec obecný;
13. 10.: liha nahloučená;

b) Přestavický les (takřka detasovaná část Kosteleckého polesí):

19. 8.: 2 ks pečárka obrovská, 4 ks houževnatec šupinatý;

ba) Kostelecké polesí:

14. 7.: 1 ks bedla zelenající (můj vůbec první nález);

c) Lesy v okolí Štramberku:

10. 7.: řasnatka zprohýbaná, závojenka vmáčkklá;
31. 7.: šťavnatka slonovinová, šťavnatka hajní, vláknice kuželovitá;
4. 9.: koiré kadeřavý, ucho jidášovo, hvězdovka trojitá (můj vůbec první nález); dřevnatka kyjovitá;

d) Hostýnské vrchy — Rajnochovice:

18. 7.: ryzec statný, ryzec pravý;
11. 9.: zrnivka rumělková, misenka oranžová, závojenka hedvábná, slizivka opásaná (nebo oprahlá?), slizivka kyjonohá;
15. 10.: šťavnatka slonovinová, ryzec lososovitý, tmavobělka rýhonohá;

e) Oderské vrchy — Potštát:

Největší hřib hnědý mé letošní sezony, zcela zdravý: 280 g, průměr 145 mm, výška 140 mm.

2. OSTATNÍ REGIONY NAVŠTÍVENÉ PŘÍLEŽITOSTNĚ:

a) Podještědí — Zlatá výšina:

30. 6.: 1 ks křemenáč březový 560 g, průměr 20 cm, výška 24 cm, průměr třeně 6 cm;
1 ks pečárka ovčí 190, průměr 18 cm, výška 17 cm; 1 ks kozák kapucínek, slzečník
žlutkový;

7. 8.: 4 ks kozák šedozelený, hříby dutonohé, strmělky kyjonohé;

b) Liberec — jeho městské části:

ba) Na sídlišti Dolní Hanychov pod okny paneláku asi deset obřích křehutek sametových
o průměru klobouků 5 cm, ba i většího; to bylo dne 1. 7.;

bb) Ostašov:

7. 8.: 5 ks lupenoporka červenozlutá;

c) Lednice — zámekský park:

9. 9.: 12 ks pečárek sněhobilých.

3. VŠEOBECNĚ K VÝSKYTU HUB:

Více než obvykle rostly pečárky všech běžných druhů, čechratky podvinuté, hříby
hnědé. Velmi málo bylo muchomůrek zelených, za celou sezonu jsem potkal maximálně
10 kusů; také muchomůrky šedivky nebyly v množství jako jiná léta; pestrá škála růz-
ných podzimních čirůvek byla jen sporadická a mnohde se nevyskytovala vůbec; také
klouzků a slizáků bylo pramálo. Vůbec jsem neobjevil žádné pavučince.

Růst hub na Šluknovsku (přelom r. 1992 a sezóna 1993)

Vánoce r. 1992 nám přály opravdu bohaté úlovky; chodím pravidelně na
penízovky sametonohé a jezdím s přáteli do Jiříkova na hlívu ústříčnou.
Nedostatek sněhu nám hledání usnadnil.

Sezónu r. 1993 jsem opět zahájil penízovkou 18. 1. rostoucí na sousedově
jírovi maďalu, nálezy se opakovaly ještě 8. 2. V dubnu jsem sbíral jen
několik kačenek českých, bylo jich méně než jindy. Další nálezy jsou až
z května, kdy na počátku měsíce rostly podtrnky a 18. 5. první kozáky.
Den na to jsem našel čtyři krásné hříby kováře a 20. 5. první opeňky
měnlivé a znovu podtrnky.

Dne 25. 5. jsem měl na základní škole přednášku pro žáky 4. tříd; zúčast-
nilo se jí cca 60 dětí a čtyři kantoři. Měl jsem pro ilustraci nasbírané
houby — jednu hodinu jsem přednášel a druhou zodpovídal dotazy. Zájem
dětí byl opravdu velký.

Koncem května přibýly do košíku masáky a šedivky, a také špičky obecné.
Již 3. 6. jsem našel první bedlu vysokou a 7. 6. pak bedlu zardělou,
holubinky a 7. bedel vysokých, další den hřib pepřný, 9. 6. pošvatky plavé,
obecné a první hřib dubák, 11. 6. hřib smrkový a mj. 47 masáků. Po polo-
vině června jsem našel první babky a pestřece, dále pak penízovky široko-
lupenné. Ve třetí dekádě června rostla spousta chřápáčů jamkatých, ale
také mechovky, hříby hnědé, křehutky Decandolleovy, pýchavky obecné,
klouzky sličné, lakovky lakové a stále více hřibů praváčků. 2. července
jsme si pochutnávali na řízci z vatovce. 4. 7. nalezeno 41 hřibů smrkov-
ých (ráno) a odpoledne dalších 17 ks.

10. 7. jsme odjeli na skautský tábor, a i tam bylo hub dost. Po příjezdu
jsem sbíral další druhy: šafránku červenozlutou, lišku obecnou, lošák
zprohýbaný, trsnatec obrovský a začal růst i kotrč, ale to už byl počátek
srpna. To rostly klouzky kravské (z mladých je výborný ovar), našel se
i ryzec černohlávek a čirůvka holubičí. Po dlouhé době jsem našel i pět
plodnic šiškovce černého a již 11. 8. první zelánky, 18. 8. jsem narazil na
bedly ostrošupinné, 23. 8. to byl slizák mazlavý (tady též vzácný) a zača-
ly růst v neuvěřitelném množství pýchavky palicovité, 27. 8. křemenáč du-
bový, ale také muchomůrka porfyrová, 31. 8. několik bedel červenajících.
V září přibyla pýchavka huňatá, klouzek slizký (Městský park), znovu
šiškovce, čirůvka fialová, klouzek obecný, hřib sametový, hnědák Schwei-
nitzův, houževnatec hlemýžďový a líha klubčítá (ta tu také roste spora-
dicky).

24.—26. 9. jsme se skauty uskutečnili výstavu hub v kulturním domě. Mimo hub jsme vystavovali i skautské výrobky — samorosty apod., fotografie ze života oddílů, vlajky apod. Bylo vystaveno 73 druhů čerstvých hub, které právě v našem okolí rostly. Výstava se líbila a příští rok ji zopakujeme.

Jinak byl na podzim obrovský výskyt strmělky mlženky a hříbu smrkového. Mám také radost, že se množí místa, kde rostou lišky (těch tu bývalo opravdu málo). Dost brzy začaly růst čirůvky fialové; snad vůbec se nevyskytly čirůvky širožluté, mizí také ryzec kravský, pavučinec osikový a málo bylo také kačenek českých. Nikdy předtím jsem ale nenarazil na tolik srostlic hříbu kováře (až 6 plodnic), na jedné lokalitě se tento nález opakoval čtyřikrát!

Miroslav Traxler — Šluknov

Z Libčic

Zasílám zprávu o houbařském létě a podzimu 1993 z Libčic n. Vlt., oblasti Chýnov. Jako všude v naší republice bylo toto období velmi bohaté na úrodu hub. Náš lesík chrtil obrovská množství hub, lidé jej hojně navštěvovali a ke své spokojenosti nosili plné košíky. Houby byly ale hodně červivé. K mé velké radosti se letos objevily i druhy, které dle místních pamětníků dlouhá léta nerostly: z jedlých kozák březový, klouzek sličný, hřib dubový i smrkový, lošák zprohýbaný, muchomůrka šedivka, velká množství žampionů ovčích a lesních. Také jsem našel kotrč kadeřavý. Libčičti přátelé začali také více sbírat václavky, pýchavky, a také jsou zde poměrně dost oblíbené strmělky mlženky, kterým zde říkají „havelky“. Málo rostla čirůvka fialová (té zde říkají „oliva“). Hřib strakoš zde má název „kačenka“. Rostly také bedly: červenající, vysoká i bedla vlnatá. V našem lesíku převládají bedly červenající, rostou zde také ve velkých množstvích hříby žlutomasé (babky), penízovky sametonohé, máslové a václavky. Ale počet ostatních druhů byl tento rok mnohem vyšší než obvykle — proto mě nadšení. Z jedovatých rostlo mnoho muchomůrek zelených, žampion zápašný, ale také závojenka olovová, muchomůrka červená, čechratka podvinutá a další. Z ostatních bedla ostrošupinná, holubinka smrdutá a chromová. Úplně jsme postrádali jedlé druhy holubinek. Nyní s přáteli půjdeme na „vánoční houbu“ penízovku sametonohou, do vánoční polévky dle výběrného vlastního receptu.

Ladislav Šticha

Jaké houby rostly v zimním období v Praze 1993—4

Přesto, že na území České republiky začátkem listopadu 1993 padal sníh, v pražských lesích se změnil v déšť, a to stačilo k růstu i sběru některých druhů hub, které zaznamenávám. Od 7. do 14. 11. rostla čirůvka fialová, čirůvka dvoubarvá, strmělka mlženka, penízovka kuželová a plžatka modřínová ve větších množstvích. Ojediněle vyrostla také bedla červenající, čirůvka zemní, hlíva ústříčná, plaménka šedohlívná, křehutka vodomilná, penízovka sametonohá a ucho jidášovo. Několik nalezených plodnic hříbu hnědého i žlutomasého a žampionu opásaného se už nehodilo k jídlu. Z méně vhodných, nejedlých i jedovatých hub se objevila muchomůrka citronová a červená, strmělka přehnutá, čirůvka širožlutá, čechratka podvinutá, lakovka ametystová i laková, holubinka hlínožlutá, penízovka hřebíkatá a ryzec zlatomléčný. Ke konci období ještě vyrostlo několik dalších druhů hub: lištička pomerančová, šupinovka opeňka, helmovka ředkvičková, penízovka dubová, štitovka jelení, límcovka měděnková a kuřátka šedá. 17. listopadu jsem po nočních mrazech nacházel již houby zmrzlé.

V prosinci nastala opět obleva a teplota stoupla na 6 °C a od 4. 12. do 19. 12. vyrostla opět kržatka zimní, hlíva ústříčná, ucho jidášovo, třepenítka maková a přes 80 kusů penízovky sametonohé. Ke konci prosince od 26. do 29. 12. jsem zaznamenal nález hlívy ústříčné v počtu 98 plodnic a penízovky sametonohé více než 50 kusů.

Po novém roce 1994 od 2. do 5. ledna vyrůstaly již houby v menším množství a nalezených plodnic hlívy ústříčné bylo 24 kusů, stejné množství penízovky sametonohé a 56 plodnic ucha jídášova. Od 6. do 9. 1. jsem našel jen několik plodnic hlívy ústříčné, 30 kusů ucha jídášova, ale počet plodnic kržatky zimní se zvýšil na 120 a penízovky sametonohé na 200 kusů. Když se počasi trochu změnilo, napadlo trochu sněhu, který vystrídal slabý mráz, houby v lese nepřestaly růst. Od 10. do 15. ledna stále ještě rostla penízovka sametonohá (130 ks) a kržatka zimní se rozmnožila na 380 kusů. V té době jsem našel kolem staršího pařezu 30 čerstvých plodnic třepenitky cihlové.

19. ledna jsem byl překvapen nálezem čirůvky dvoubarvé na jižní straně sadů ve Vršovicích, kde rovněž na navezeném odpadu dřeva vyrostlo velké množství kržatky zimní v neobvyklých trsech se 6 až 10 plodnicemi, z nichž jsem čast zajímavého nálezu nakreslil. 31. ledna jsem v Krčském lese našel ještě přes 50 kusů penízovky sametonohé, několik plodnic kržatky zimní a 7 čerstvých plodnic hlívy ústříčné. Nejzajímavějším nálezem byla první letošní čirůvka fialová. Tentýž nález se opakoval na stejné lokalitě 9. února, kdy na místě vyrostly krásně zbarvené 3 čerstvé plodnice. Penízovku sametonohou jsem zaznamenal v počtu 40 kusů, kržatku zimní v 60 kusech a několik plodnic třepenitky cihlové. Oteplení a menší vlaha zabránila však dalšímu růstu penízovky sametonohé a na některých lokalitách, kde roste každý rok, se vůbec neobjevila. Kržatka zimní také zmizela, jen místní dešť oživil padlé buky a na nich jsem 27. 2. našel pěkné plodnice ucha jídášova.

Na začátku března při sběru prvních mladých kopřiv jsem našel úplně zaschlé malé trsy penízovky sametonohé a zbytky kržatek zimních. Považuji proto výskyt zimních hub za skončený.

Karel Peroutka

Houby kolem Hranic n. M. v r. 1993

Sezóna 1993 byla vlastně u nás rozdělena na dvě silné vlny. Ta první byla od 1. týdne v červenci až do 1. týdne v srpnu. Byla bohatá. I starší houbaři, se kterými jsem mluvil a pracují třeba i 40 let v lese, tvrdí, že něco takového ještě nezažili. Hlavně co se týče výskytu křemenáče březového. Druhá vlna byla od 1. týdne září do posledního týdne v říjnu. Srpen byl u nás slabý. Počty nalezených hub, které uvádím, jsou za celou sezónu. Po čirůvce májovce to byl v červnu šampion polní — asi 5 kg. Pak už to začalo hřibem žlutomasým (64 ks), další byly následující druhy: muchomůrka růžovka (29 ks), kozák březový (699 ks) — poslední nález 2 ks dne 5. 11., kozák šedozeleň (79 ks) — poslední nález 2 ks 15. 10., kozák červenající (104 ks) a kozák bílý (21 ks) — poslední nálezy 22. 10. 1 ks a 1. 10. 1 ks. Klouzek sličný (celkem 18 ks), pýchavka obecná (40 ks) a pýchavka obrovská (13 ks) — poslední nález 25. 9. — 1 ks, křemenáč březový

Obr. 36. Kržatka zimní — *Tubaria furfuracea* (Pers.: Fr.) Gill. Nalezl v lednu 1994 v Praze - Vršovicích a nakreslil K. Peroutka.

— 319 ks — poslední nález 29. 10. — 14 ks a křemenáč osikový 20 ks (poslední nález 15. 10. — 1 ks). Nalezl jsem také 42 ks křemenáčů se světle a tmavě kávovou barvou klobouku, které jsem neurčil. Z ostatních hub uvádím: bedla červenající (2 ks), hřib plstnatý (4 ks), hřib smrkový (13 ks), hřib nachovýtrusný (2 ks), hřib peprný (28 ks), holubinka hlinožlutá (60 ks), hřib hnědý (13 ks) — první nález 6. 7. — 2 ks a poslední 5. 11. 18 ks. Václavěk jsem ale našel za celou podzimní sezónu jen cca 1,5 kg. Také čirůvek rostlo poměrně málo — čirůvka dvoubarvá 21 ks a č. fialová 17 ks. Penízovky sametonohé jsem našel cca 0,5 kg a hlívu ústřední v r. 93 žádnou.

Ivan Pavelka

Okolí Roudnice a Štětí

Letos je to po 20. srpnu tady na houby výborné. Nikdo zde nepamatuje takovou úrodu hřibů smrkových a dubových. Nalezl jsem také cca 40 exemplářů hříbu medotrpkého. Na Štelsku jsem nalezl exemplář hříbu smrkového o váze 1,80 kg, průměr klobouku měl 30 cm. Také zde byly kotrče kadeřavé, objevily se i křemenáče osikové, kozáky březové. Trochu později byly hříby strakoše, hříby hnědé, masáci a šedivky, z holubinek hlavně nazelenalá a namodralá. Vedle množství klouzků sličných rostly i klouzky obecné. Různé druhy ryzců rostly v množstvích. Také žampiony rostly hojně, různé druhy, včetně žampionu císařského. Rostly bedly, vysoké i červenající. Nalezl jsem i hlívu holubí. Objevily se i různé pýchavky včetně pýchavky obrovské. Letos se máme na co těšit.

4. 9. 1994

D. Marourek

Z Loun (6. 9. 1994)

Tak už to vypuklo i na kopcích okolo Loun. 1. 9. 94 jsem byl na Velkém vrchu u Vršovic a napočítal tam 131 satanů, 24 hřibů medotrpkých, spoustu kolodějů a přes 20 muchomůrek ježatohlavých. Dne 4. 9. tam byli i mí přátelé z Teplic p. Šutara a Skála, a byli nadšení. Bohužel jsme jako téměř každý rok našli i tři hromady vysypaných satanů. Kromě toho jsem zde poprvé našel i měcháč písečný a nějaké malé druhy hnědých žampionů. Na ploše cca 2 m² jich bylo asi 40 ks. Myslím, že šlo o dva druhy. Některé z nich měly hlavy vytvarovány jako zvon nebo helma, část z nich se po uříznutí na třeni okamžitě barvila sytě rudě (žampion krvavý?). Zaslám oba druhy jako exikáty k určení.

Herbert Tichý

Z Otrokovíc (1994)

Než se objevil článek v Rudém Právu, že rostou houby, byl v lese klid. Nebyl žádný problém najít až 80 hřibů na jednom místě. Do lesa chodí nyní kdejaký šunt — ale již dost hořkosti. Nebylo by dobré říci v televizi, aby se lidé chovali v lese slušněji? Nejsou tam samotní! Nyní již k našim nálezům hub. 7.—9. 8. 94: krásné naprštěno. Do lesa jsem s taškou vyrazil 20. 8. a nález byl překvapivý — 50 krásných hřibů, sem tam rostly lištičky pomerančové. 24. 8. jsem již šel s košem, do kterého se vejde 12 kg. Ještě ale byla taška — šel jsem s kamarádem, každý jsme měli kolem 300 ks, a najít na místě 50 kusů nebyl problém. V pátek 26. 8. šlo jako z konve, v lese nikdo, a to jsem našel 460 kusů a přítel 820 hřibů. 27. 8. v sobotu stálo u lesa již 53 aut v 6.30 ráno. S přáteli jsem ten den našel 110 hřibů a oni 80. 30. 8. jsem byl opět se svým přítelem — 180 kusů a přítel 150, dále 2 kg suchohříbů — u lesa bylo 28 aut. Roste mnoho klouzků — sličný, obecný, kravský a další druhy: muchomůrky růžovky (trochu méně), koloděje, kozák habrový, holubinka černající a ryzec peprný. Většinu hub jsem nasušil, něco zavařil do vlastní šťávy. Mnoho lidí nosilo houby v igelitkách, kde se jim zaparily, a když jsem jim vytkl, že mohou mít problémy, odpověděli — co je mi po tom, a že se o mne také nestarají... Jednomu „hříbkaři“ jsem vytknul, že by po plodnici mohl zahrabat dolů — málem se se mnou popral — je ve mně často tolik hořkosti, že by to na tento papír se ani nevešlo, nikdy nevím co mne v lese čeká — lidé jsou velmi bezohlední...

Miroslav Kovář

DROBNÉ ZPRÁVY

Blovice (5. 6. 1994). Na Mezinárodní den dětí připravil náš kroužek soutěž v poznávání hub. Znalosti dětí byly velmi dobré. Houby rostou — výjimkou už nejsou ani hříby dubové.

Václav Červený

Kněžes u Rakovníka (5. 6. 1994). Duben byl suchý a tak i májovek bylo málo a malých. Prvé tři týdny v květnu však bylo májovek dost a velkých a rostly na všech obvyklých místech, dokonce i z antuky, která zasypala místo, kde obvykle rostou. Objevily se také: choroš šupinatý a sírový, polnička raná a tuhá, žampiony, prašivky, špičky a 17. 5. i prvé hříby koloděje. Do konce května našli místní houbaři pod lipami na náměstí přes 50 (padesát!) hříbů kolodějů a kovářů. V okolních lesích rostou ojediněle křemenáč, kozák, muchomůrka růžovka, čírůvka podvinutá, klouzek sličný, hřib kovář a dubový.

Vladimír Bazika

Louny (6. 6. 1994). Letošní růst letních druhů hub začal po květnových deštích neobvykle brzo. Již 2. června jsme s přítelem p. Houdou sbírali na kopcích Lounského středohoří mimo penízovek dubových a čírůvek májovek i šitůvek jelení, muchomůrky růžovky a šedivky, suchohříby žlutomase, plstnaté a hnědé a hříby sametové. Velkou radost jsme měli i ze dvou hříbů kolodějů, dvou křemenáčů dubových a hlavně několika hříbů dubových.

H. Tichý

Hrádek u Nechanic (6. 6. 1994). Letos jsem našel v naší ovocné zahradě smrže obecné. Zdejší houbař našel již 17 kozáků.

Dr. Jiří Novotný

Brno (8. 6. 1994). V polovině dubna to byly májovky s podtrnkami. Nyní se objevily houby, které rostou běžně až o prázdninách. Přestávám tomu rozumět: našel jsem lišky, holubinky, hříby hnědé, růžovky, kozáky jako na podzim (ve velkém!).

Ladislav Ševčík

Uherské Hradiště (12. 6. 1994). Letos jsem viděl prvního dubáka 4. 6. (!). Našel jsem třepenitky svazčité, holubinky, žampiony a pýchavku obrovskou(!).

Ing. Vratislav Burda

Trutnov (13. 6. 1994). Určování hub na schůzce MK se ujal př. Křížek a určil 29 druhů hub. Na schůzce, konané dne 30. 5. bylo určeno 29 druhů.

Ing. St. Křivonová

Planá u Mar. Lázní (16. 6. 1994). První nálezy letních hub: 28. 5. 4 kováře. Dne 9. 6. tento úlovek: 5 křemenáčů, hřib dubový, hřib kovář, klouzek sličný, hřib strakoš, kozák březový, hrst malých lišek obecných.

Petr Houdek

Kařízek (21. 6. 1994). Po 14 dnech pobytu bilancuji. Navštívil mne 12 houbařů. Přinesli nejružnější letní houby. U chaty jsme našli už asi 50 čírůvek zemních(!).

Rudolf Princ

Šluknov (22. 6. 1994). Rostou hříby kováři, (prvního jsem našel 17. 5.) dále mnoho druhů hříbovitých a další houby. Krásné lišky obecné, některé holubinky.

Miroslav Traxler

Otrokovice (10. 7. 1994). Rostla muchomůrka panterová, pletou si ji s masákem! Dne 11. 6. jsem našel na Brdech 15 kousků hříbu bronzového, tady zvaný „jalovčák“. Poslední nález 24. 6.: 12 hříbů dubových, 10 ryzců pravých — potom až do dneška suchol.

Miroslav Kovář

Praha (19. 7. 1994). Po dobu téměř tropických veder: asi od 20. 8. přestaly kolem Prahy růst houby. Do poradny v pondělí dne 11. a 18. 7. nepřišel ani jeden houbař. Také z jiných míst bylo hlášeno, že houby nerostou.

Poradna

Trávníky (21. 7. 1994). Začíná u nás ideální čas na houby. Roste hojně hřibů žlučníků, ale také muchomůrek panterových. Dne 17. 7. jsem našel 16 hříbů smrkových. 2× týdně nosím 4 kg lišek pravých! Rostou i další houby.

Miroslav Kovář

Poznámka redakce: opravdu neuvěřitelné, že všech stran máme zprávy o naprostém výpadku hub. Tropická vedra udělala své. Výjimky však potvrzují pravidlo.

Újezd u Chocně (25. 7. 1994). S houbama je to špatné, stále hrozí velké sucho. Po dešti 15. 7. se u nás začaly objevovat špičky travní a klouzky. Pan F. Kašpar nalezl 15 hřibů kolodějů v parku v Brandýse nad Orlicí, já tam objevil pěkného choroše šupinatého.

Pavel Javůrek

Trutnov (27. 7. 1994). Na schůzi MK bylo určeno přítelem Hákem 14 druhů hub. Mezi běžnými letními druhy to byla i liška obecná.

Ing. St. Křovínová

Praha (25. 7. 1994). Kolem Prahy nic neroste. Návštěva v Ústřední poradně ČMS téměř nulová. Jen kolega V. Hálek nalézá na svých pražských lokalitách nejen různé druhy, ale i dost jedlých hub na večere a obědy.

Redakce

Svitavy (25. 7. 1994). Sucho, tropická vedra. Přesto máme vždy nějakou tu houbičku ve výloze: žampiony, muchomůrky šedivky, kalmanky, čechratku černohuňatou, z hřibovitých: žlučník, baбка, kovář a dokonce i hřib smrkový! Hřiby hnědé rostou kolem pářezů — kde je přece jen trochu vlhka.

Otto Soumar

Trutnov (26. 7. 1994). Veliké sucho, ale roste holubinka namodralá, liška obecná a hřib smrkový. Jinak moc a moc málo.

Zdeněk Vlasák

Bečná-Zábradlí (26. 7. 1994). Jsou zde strašná vedra, sucho, po houbách ani stopy.

Svatopluk Šebek

Trutnov (29. 7. 1994). Na své lokality jsem sbíral holubinky, sluky a hřibů a hříbků bylo, že jsem tomu nechtěl věřit. Způsobil to snad silný déšť 20. 7.

Zdeněk Vlasák

Svitavy (31. 7. 1994). S růstem hub je to katastrofální. Tropická vedra. Od neděle 24. 7. jsem do poradny nedostal živou houbičku!

Otto Soumar

Otrokovice (31. 7. 1994). Přes vedra jsem dne 22. 7. našel 4 hřiby smrkové a 60 hřibů dubových. Dne 25. 7. to bylo 102 hřibů dubových a v bučině 2,5 kilového kotrče kadeřavého. Dne 26. 7. jsem nalezl 20 hřibů hnědých, v bučině 16 hřibů dubových a v osikovém lese 20 křemenáčů. Na Kroměřížsku, Vizovicku a Vsetínsku trochu přšelo. V lese se vydrží do 11 hod., potom je peklo!

Miroslav Kovář

Kařízek (7. 8. 1994). Nic zde neroste, ač zalévány vyschly mi dva pařízky, které rodily opěňky. Návštěva z Hořovic byla velmi milá. Paní Záleťové jsem pro kroniku napsal verše.

Rudolf Princ

Svitavy (7. 8. 1994). Dnes jsem dostal zcela suchem deformované plodnice hřibu křiště, hřibu žlučníku a kotrče. Vystavit je nebylo možné.

Otto Soumar

Trutnov (8. 8. 1994). Do schůze MK byly přineseny jen čtyři druhy: houževnatec šupinatý, čechratka černohuňatá, krásnorůžek lepkavý a hřib hnědý.

Ing. St. Křovínová

Hradec Králové (8. 8. 1994). Velké sucho, prakticky nic neroste.

Poznámka: Ale po 8. 8. začaly místy dosti vydatné deštěky.

Ing. M. Smotlacha

Osek (8. 8. 1994). I v tomto suchu jsem v Komárově nalezl krásný Boletus regius Krombh. Dále lišky obecné, holubinky mandlové a zapašné, chorošovec sírový a rezavec štetinatý. U přítele Prince jsme prožili hezké odpoledne plné příjemného vzpomínání.

Oldřich Jindřich

Máchovo jezero (10. 8. 1994). Horko bylo na padnutí, voda teplá, ale kvalita strašná!

Ing. A. Švecová

Mělník (10. 8. 1994). V lesích kolem Mělníka bylo takové sucho, že nerostly ani čechratky podvinuté.

Miroslav Brůha

Svitavy (12. a 14. 8. 1994). Do poradny byla přinesena bedla Badhamova, 5 plodnic. Od 9. až 12. 8. přšelo. Dne 13. 8. 1994 to byly: špička obecná, pýchavka obecná, čirůvka stříbrošedá, 14. 8. polnička raná, mechovka, prašivka šedivá a pýchavka obecná. Z lesa nic.

Otto Soumar

Slabice (14. 8. 1994). Přes velká sucha jsem měl štěstí na kozáky březové. Jinak staré plodnice choroše šupinatého a chorošovec sírového. Jinak nic.

Jiří Hemerle

Blovíce (17. 8. 1994). Snažíme se, aby naše nástěnka na náměstí byla dobrá a aktuální. Nechybí v ní ani články z novin. Nyní je vystavena pouze čechratka černohuňatá a špička obecná.

Václav Červený

Otrokovice (21. 8. 1994). Hříby rostou, a to jak v listnatém, smíšeném a začínají ve smrkovém. Víím, kde hledat. Mnoho houbařů šlo s prázdnými košíky.

M. Kovář

Blovíce (21. 8. 1994). Přítel Špíler našel 3 hříby smrkové a př. Škola 5 kusů babek.

V. Červený

Svitavy (21. 8. 1994). Hříby praváci (smrkové i dubové), vše na kraji lesa — v lese téměř nic!

Otto Soumar

Brno (21. 8. 1994). Jarních hub bylo na Brněnsku poměrně dost — hlavně: liška obecná (!). Začínají, málo, ale správný houbař má zavařeno, nasušené a najde vždy něco!

Ladislav Ševčík

Kařízek (23. 8. 1994). Zdá se, že se to probouzí. Dostávám zprávy, že rostou babky, klouzky modřínové a také již hříbky smrkové.

Rudolf Princ

Planá u Mar. Lázní (23. 8. 1994). V sobotu 20. 8. jsem (bez legitimace a odznaku ČMS) viděl: hřib na hřibu, malé, velké, smrkové, ale i borové — Tedy u nás konečně: „rostou!“.

Petr Houdek

Nové Město p. Smrkem (24. 8. 1994). Sdělují, že opět rostou. Našel jsem mezi jiným klouzky sličné, hřib plstnatý, kotrč kadeřavý, holubinku kolčaví, další den celkem 21 druhů, z toho: 16 hřibů smrkových, kováře, hříby žlutomasé, kozáky, lišky obecné atd.

Josef Hackel

Svitavy (29. 8. 1994). Houby rostou! Z obsáhlé zprávy jen: byla nalezena muchomůrka jízlivá a muchomůrka porfýrová. Ve výloze okresní pobočky ČMS jsou stále čerstvé houby

Otto Soumar

Otrokovice (31. 8. 1994). Je to hrůza! V lesích u nás je invaze! Jak se chovají lidé, to je děs! Hříby uřezávají. Do lesa chodí, bohužel, kde jaký šunt. Ale dost nářků. Od 7. 8. do 30. 8. jsem našel 1105 hřibů, vedle dalších hub.

M. Kovář

Trutnov (5. 9. 1994). Určování se na schůzi MK opět ujal přítel Křížek a určil 41 druhů.

Ing. St. Křovinová

Šluknov (5. 9. 1994). Velký výskyt „husích pupků“, dále rostou: hřib smrkový i dubový, klouzek sličný, kotrč kadeřavý, hřib hnědý, holubinky a další.

Šluknováci

Planá nad Lužnicí (4. 9. 1994). Houby rostou pouze místně, někde je ještě sucho. Zajímavé nálezy: *Boletus splendidus*, *B. radicans*, *B. aereus*, *B. impolitus*, *X. moravicus*, *Aureo-boletus gentilis*, *Lactarius hemicyaneus*, *Tricholoma pardidum*, *Stropharia albocrenulata*, *Russula decipiens*...

VI. Zítá, J. Šutara, E. Skála

Český Krumlov (9. 9. 1994). Dnes jsem našel v zámeckém parku klouzky modřínové a poprvé za 20 let (co sem chodím) jsem našel krásnou plodnici pštěně dubového.

B. Strnad

Svitavy (9. 9. 1994). Do poradny bylo doneseno nepřeberné množství hub i druhů. Uvádíme z výpočtu: pýchavka obrovská 3 kg, závojenka olovová, muchomůrka zelená, ale také překrásný exemplář korálovce bukového!

Otto Soumar

Ratíškovice (12. 9. 1994). V současné době roste široký sortiment hub, jen namátkou uvádím *B. rhodoxantus*, *purpureus*, *castaneus*.

V. Koplik

Havířov - město (12. 9. 1994). Uprostřed města Havířova, v parku pod keřem dřšťálu (poblíž je hříza) jsem našel několik hřibů rudonachových (*B. rhodopurpureus*), které jaksi vybočují z popisu.

Dr. Vlad. Kovařík

Kařízek (14. 9. 1994). Miniporadna je denně v provozu a přes víkend tu byla skoro tlačénice. Potřeboval bych přikoupit česl!

Rudolf Princ

Olomouc (19. 9. 1994). Vážení mykologové, teď v září nosí u nás lidé košíky velkých hřibů pravých, křemenáčů, kozáků, také hřibů hnědých. U nás je krásně teplo a zeleno.
Dana Šrenková

Libčice nad Vltavou (20. 9. 1994). Přes zprávy o kvantech hub z vyhlášených lokalit, u nás začaly houby nesměle růst až nyní. Rostou zejména pýchavky. Zajímavé je, že je téměř nikdo zde nesbírá!

Vladislav Sticha

Kařízek (20. 9. 1994). Na naší parcele a u sousedů jsem nasbíral mnoho ryzců pravých. Malá statistika: o určení hub mne do dnešního dne požádalo 112 zájemců, mnoho dalších přišlo ukázat úlovek, podat informace apod.

Rudolf Princ

Svitavy (20. 9. 1994). V našem okolí velký růst ryzců pravých pomalu končí, rovněž růst žampionů. Rostou růžovky a hřib hnědý. Také růst praváků pomalu končí. O václavkách prozatím mnoho zpráv nemám.

Otto Soumar

České Budějovice (23. 9. 1994). Od 26. do 30. 9. bude probíhat výstava hub, a to již XXVI (!). Kolem nás rostou houby poměrně velmi spoře. Letní druhy dopltily na nízké noční teploty.

Vratislav Bícha

Svitavy (26. 9. 1994). Do pondělní poradny bylo přineseno několik zajímavostí: závojenka olovová, čirůvka dubová, stroček trubkovitý, muchomůrka královská, hřib modračka a další. Růst václavek na Svitavsku prozatím stojí.

Otto Soumar

Přinesli jsme vybrané zprávy z našich mykol. kroužků, poraden a od našich pilných členů. Uzávěrka sešitu 4/94 končí, takže další zprávičky budou až v roce 1995. Aby mohly být, prosíme všechny čtenáře o získání nových odběratelů našeho listu, abychom jej mohli udržet přes stále stoupající výrobní náklady.

Redakce

Z PORADNY

Jedovaté látky v jedlých houbách (dotaz)

V poslední době se hodně hovoří i píše o škodlivosti některých jedovatých látek v jedlých houbách. Je to např. olovo, radioaktivita, a další jiné škodlivé prvky, které prý houby „nasáknou“ z půdy a ovzduší. Protože jsem dlouholetá odběratelka Vašeho Časopisu českých a slovenských houbařů a nikdy jsem se zde nedověděla o škodlivosti na zdraví z požívání jedlých hub, a protože velmi ráda houby sbírám a konzumuji, prosím Vás o Vaše názory a zkušenosti na tyto šířené zprávy.

M. Č., Děčín

Odpověď: Při normální konzumaci hub nehrozí žádné nebezpečí.

Je třeba se ale vyvarovat sběru plodnic z rizikových lokalit, jako jsou okraje silnic (olovo z benzínu), okolí chemických továren, haldy z uranových dolů, pole a eventuelní okrajové porosty v jejich těsné blízkosti (možnost splachů či úletu látek při ošetřování), které byly chemicky ošetřeny. Platí to i u stálých zemědělských kultur, jako jsou vinice, chmelnice či ovocné sady, lesní pěstební školky a okolí. Nikdy také nesbíráme houby na skládkách odpadů a na hřbitovech. Na zahradách sbíráme tehdy, když víme jaké zásahy zde byly prováděny, a chemie nebyla aplikována.

Redakce

Dotaz poradně

Praha 30. srpna 1994

Vážení,

dostal se mi do ruky výstřižek s obrázkem houby, kterou neznám i když na houby chodím dlouho (už je mi 64 let). O této je údajně známo, že má vliv na potenci mužů. Prosim sdělte mi, zda, kde a kdy u nás roste? Nebo, která naše houba má tytéž vlastnosti.

S úctou a díky

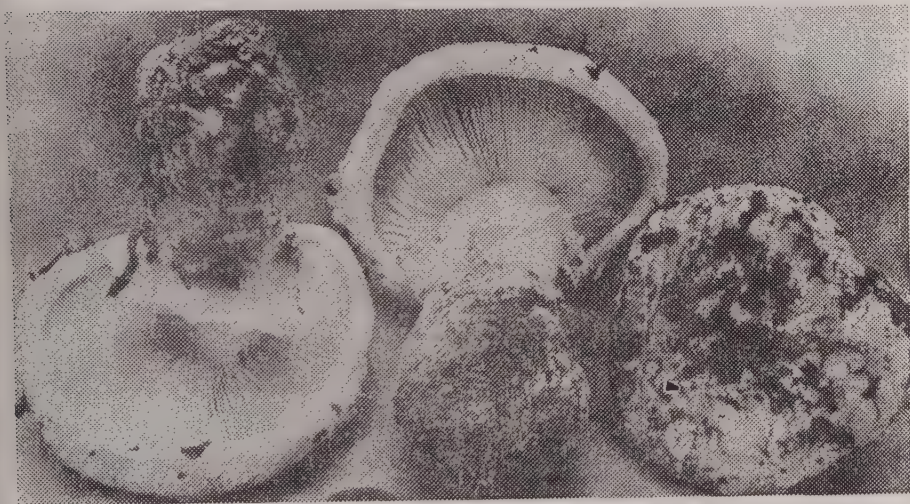
R. A. Praha 1

Odpověď poradny

Vážená,

houba na obrázku je *Armillaria (Tricholoma) ponderosa*, čirůvka těžká; u nás neroste. Jde o americký druh. Na Dálném východě věří že u nich rostoucí příbuzný druh zvaný *Matsu-také* má Vámi uváděný vliv. Stejný vliv má mít další houba Dálného východu *šii-také* (houževnatec jedlý), kterou si můžete pěstovat i u nás. Sadbu dodá i s návodem fa. MYKOSERVIS - Břeclav.

Ústřední poradna ČMS

Obr. 37. *Armillaria ponderosa* (*Tricholoma ponderosa*), čirůvka těžká. Převzato.

Odpověď poradny

18. června 1994

Přítel

Jaroslav Damborský

Uh. Ostroh

Vážený příteli,

ta Vaše houbička mě dává docela slušně zabrat. Což, určit rod není problém: *Lentinus* — houževnatec, ale dále více či méně přicházejí v úvahu dva: za prvé celková masitost a mohutnost odpovídá *L. cyathiformis* h. pohárovitý (jeho počínající stadium), ovšem neodpovídají tak zcela krátce sblhavé lupeny, a to by opět odpovídalo pro *Lentinus omphaloides* h. kalichovitý, ovšem zde zase neodpovídá celkový habitus plodnice. Navíc nemohu své určení opřít o mikro, protože spory nejsou ještě vyvinuté.

Shrnuji: moje podvědomí se nejlépe kloní k houževnatci pohárovitému.

S přátelským pozdravem

za poradnu ČMS

L. Havelík

Libčice n. Vltavou

Pro informaci sděluji, že náš lesík v katastru Chýnov-Libčice je zdevastován těžbou dřeva, a je to velký žal pro mne a mé přátele vidět tuto spoušť, kdy se sváží dřevo všemi směry a i z dalšího kousku lesíka se udělá nehostinná krajina. Jinak zde v okolí Libčic začaly houby růst teprve nyní, zatímco jinde již rostou déle. Velký výskyt je zaznamenán u třepenitky svazčité a pečárky zápašné. Rostou také běžné druhy jedlých hub a velká množství několika druhů pýchavek. Podle mého názoru jsou velmi dobré, chutné a dají se zpracovat několika způsoby, ale houbaři je většinou nesbírají... (Vladimír Šticha)

Rudolf Princ

Rok 1993 ve vzpomínkách

Říjen: Jen tak zkráceně: Jako celek byla Evropa v říjnu většinou teplotně podnormální, srážkově s výjimkou jihu, jihovýchodu a Baltu nadnormální. V ČR byl říjen teplotně 0,1°C nad normálem. Od spojnice České Budějovice — Pardubice bylo území republiky na východ teplotně slabě nadnormální, na západ podnormální. Nejchladnější byly střední a západní Čechy, nejteplejší východní Morava. Absolutní denní maximum bylo 14. 10. v Ostravě-Porubí 24,2°C. Absolutní minimum 1. 10. v Holešově minus 6,0°C. Srážkově byl říjen v ČR jako celek slabě podnormální (94 % dl. měs. normálu). Nadnormální byly jižní, západní a částečně střední Čechy. Nejvyšší suma srážek spadla v Českých Budějovicích 93 mm, tj. 217 %, nejnižší v Poděbradech 28 mm. Sluneční svit byl v říjnu v ČR podnormální, pouze 73 % měsíčního normálu. Více jak 100 % svitu měly severozápadní a severní horské polohy.

Tak napřed poznatky pražské poradny: Bylo-li září růstově velice silné, tak říjen to nezkazil a již dlouho nepamatujeme takový nápor v naší poradně. Znovu začaly růst kokonice i některé vyslovené letní druhy, např. 18. 10. paní Baijerová z Prahy 9 donesla ze zahrádky zvoneček Gaillardův (*Geopyxis gaillardii*), a přitom zároveň spoustv mlíženek. Lidé, usmívá se přítel Havelík, z přemír hub natolik doslova zdvořochli, že snědli cokoliv. Např. p. Jirza z Prahy 10 se přišel zeptat na houby, které jeho paní den před tím snědla s vajíčky. Naštěstí to bylo jen několik plodnic muchomůrky citronové. Zatímco růst čirůvky fialové je zatím stále slabý, objevuje se od 26. 10. první velmi silná růstová vlna čirůvky dvoubarevé. Jinak zdravotní potíže byly hlášeny z různých míst. 18. 10. hlášení, že manžetka je hospitalizována po obalované bedle červenající, 11. 10. paní Davidová z Prahy 1 má zdravotní potíže po druhotné změně čirůvky zemní od *Serracela marscescens* (Bizie). Mezi zajímavé nálezy patří nález paní Dvořákové z Prahy 1 — v areálu továrny Mitas našla tmavobělkou drobnohlavou. Díky podpoře úředních míst hlavního města Prahy podařilo se uspořádat tradiční výstavu hub a dužno říct, že to byl nesmírný nápor na těch několik krajně obětavých nadšenců (ing. Jiskra, ing. Hamerská a někteří další). Přítel Havelík musel pro velký počet zásllek a množství lidí přicházejících do poradny zůstat v poradně. — Skončily prázdniny, rodičům i dětem nastaly starosti a tak i můj stůl na Kařízku a samozřejmě i mykologická zahrádka musely ustoupit. A také i nám nastaly starosti před návratem do Prahy. 22. návštěvníků z těch, kteří mohli zůstat na chatách nebo přijeli na víkend. Lidé stále nalézali všechny druhy hřibovitých hub; ty už všichni znali a tak ke mně přišlo několik houbařů s hlívkami (ústřední a dubová), s bedlami vysokými i krvavějícími, s čirůvkami fialovými a více s dvoubarevými, někteří ještě i se zemními a plavohnědými. Hodně nosili mlíženek. Šafránek rostlo stále hodně u nás na parcele i na parcelách jiných, kde je ještě neznali. Z třepenitky stejně jako minule, hodně svazčitéch, méně cihlových, zejména makových jako raritu přinesl jeden chatář velikánský březovník, co prý s tím. Poradil jsem mu technické opracování a zavešení na stěnu chaty. Na rozloučenou před odjezdem jsem našel ještě na pařízku před chatou 8 kloboučků opeňky měnlivé a poslední šafránky. Počasí už bylo nevlídné a tak jsme se už pomalu těšili na návrat do Prahy. Jak se našich lidí doslova zmocnila houbařská horečka, svědčí další a další články v novinách a relace v rozhlase i v televizi. I v zábavné Tutovce se jeden účastník (a myslím že to byl šťastný hlavní výherce), při úvodním rozhovoru s moderátorem hlásil jako vášnivý houbař a v pořadu Kufr se jako vášnivá fanynka houbařka přiznává známá hlasatelka Retková. Krásné křemenáče ukázané na kameru na začátku pořadu jistě donutily mnohého diváka k obdivnému: „Jéééé!“ — Na Slovensku není také článků o houbách málo. Slovenská Pravda přináší zprávu o tragickém skonu starého houbaře u Topolčian. Současně uveřejňuje informaci z trenčanské nemocnice, kde v tomto měsíci hospitalizovali v průběhu dvou dní šest houbařů, kteří se otrávilí houbami. Z toho čtyři případy byly velmi vážné. Nenápadnou, jak píše tisk, muchomůrku bílou si zmýlili s pečárkou nebo mladou bedlou. Večerník upozorňuje, že Slovenské národní muzeum na Vajanského nábřeží pořádá spolu s Ochránci přírody výstavu hub, na kterou může každý přinést své nálezy, a to od 5. do 7. října denně od 9 do 19 hodin. Současně je denně poradenská služba, prodej houbařské literatury a přednášky o houbách. Večerník 8. 10. uveřejňuje také v článku Smrtiáka pochůtka na to, že je všude velký výskyt jedovatých muchomůrek, které si houbaři pletou a muchomůrkami růžovkami, pečárkami nebo holubinkami. Na anesteziologickoresuscitační klinice na Kramároch informoval Večerník primář kliniky MUDr. Juraj

Koutun, jak se projevovale situace na klinice — proti posledním dvěma či třem rokům je prý otrav stále víc — v tomto roce už jich měli šest, mezi tím dvě děvčátka z Partyzánského. Nejvážnější prý byla otrava bratislavského manželského páru muchomůrkou zelenou — paní zemřela. 25. 10. opět informuje Večerník o značném růstu hub. Zajímavé — jako u nás — mnoho čirůvek fialových. U těch se ale doporučuje řádné tepelné zpracování, protože jinak mohou nastat hypoglykemické účinky, snižování hladiny cukru v krvi a nepříznivý účinek na červené krvinky.

Snad mně nebudete mít milí čtenáři za zlé, když do těchto vzpomínek napíši ještě něco více o naší poradně. Většina z vás si představuje jen poradnu jako takovou, kam se přinesou houby, zjistí se co to je, zapíše se to knihy a hotovo. Zdaleka to není všechno. K poradně na ústředí dnes již bohužel jen České mykologické společnosti patří ještě laborator a kancelář. Sem dochází denně (kromě balíčků s houbami přímo pro poradnu) řada dotazů písemných i telefonických. Předmětem je zájem veřejnosti o posláni společnosti, o náš časopis, o naše přednášky, vycházky, semináře. Lidé se dotazují na naše kroužky, na jejich činnost, na jejich adresy Ptají se, jak je nejlépe houby konzervovat, jak zpracovávat, uschovávat, zmrazovat. I na houby sušené. U těch také, kde je vykupují a co za ně dostanou. Mnoho dotazů se týká pěstování hub, které, jak a kdy se pěstují, kde se dá objednat sadba atd. Příloha našeho časopisu vše nemůže obsáhnout. Mnoho dotazů je, kdo smí houby prodávat, jaké houby a kde se konají zkoušky a vydávají oprávnění k prodeji. I na to se dotazují, podle jakých předpisů se řídí zpracování hub a obchodování s nimi. Zájmu je při dnešním tržním hospodářství ažaž. I na to přijdou dotazy, za kolik se mohou houby prodávat a kde. Mnoho dotazů se týká dřevokazných hub v domech a objektech, jak se dá s nimi vypořádat, jak se jich mohou zbavit. Mnoho dotazů se týká hub jedovatých. Nejen co je jedovaté, ale co dělat, když... Pro informace sdělovacích prostředků velmi poslouží zprávy z mykologických kroužků i od aktivních jednotlivců, které docházejí do kanceláře, co kde roste, co kdo nalezl zvláštního, vzácnějšího, mimořádného. Na mnohé dotazy zájemců musí ústředí odpovídat. Poradenská práce ústředí je velmi rozsáhlá a všestranná, na dotazy odpovídají podle odbornosti pracovníci ústředí i aktivní členové výborů. Plné ruce práce pak mají soustavně všichni pracovníci kanceláře, vždyť vše musí odpovídat zákonným předpisům. Jsou zde objednávky časopisů, přijímání přihlášek, finanční vyrovnávání členů, zaslání odznaků, prodejních houbářských korespondenčních listků, registrace členů, vydávání legitimací a zaslání časopisů členům, styk s poštou, tiskárnami atd. atd. Sám nemohu uvést vše, o co se musí naše ústředí starat. Přitom je nutno konstatovat, že vše leží na bedrech lidí zralého, ba přezralého věku. Tolik jsem chtěl napsat při příležitosti nezměrných potíží s uspořádáním výstavy.

Listopad: jako celek byl tento měsíc teplotně podnormální, teplejší byla jen druhá a třetí pentáda měsíce. Nejvyšší teploty vykazuje 7. 11. Brod n. D. 14,2 °C, 8. 11. Opava 14,4 °C a 3. 11. Valašské Meziříčí a Strážnice 14,6 °C. Nejnižší teplota -16,1 °C byla naměřena 19. 11. ve světlé Hoře. Sluneční svit byl na horách nadnormální, kolem 70 hodin za měsíc, zato v nížinách, kde se tvořily četné mlhy a byla nízká oblačnost, byl podnormální. Měsíční úhrn 20 až 40 hodin představuje pouhých 35 % až 90 % listopadového normálu. V západních Čechách svítilo slunce i méně, např. v Teplicích jen 2 hodiny slunečního svitu odpovídají pouhým 5 % měsíčního normálu. Měsíční srážkové úhrny se na Moravě, ve Slezsku, na Českomoravské vrchovině a místy i v pohraničních oblastech Čech pohybovaly většinou od 30 do 40 mm, což odpovídá 75 % až 100 % listopadového srážkového normálu. Nejméně napršelo ve Velkých Pavlovicích 25 mm, v Chebu a Ústí n. O. 26 mm (46 % měs. normálu). Na většině území Čech byl ale listopad srážkově nadnormální. Měsíční úhrny 36 až 70 mm odpovídají 100 % až 175 %, v Zatici napadáných 47 mm představuje 204 % listopadového srážkového normálu. Na horách se už koncem první dekády objevuje první sni. Sněhová pokrývka během měsíce vzrůstala tak, že na konci měsíce leželo na horách 18 až 45 cm sněhu. Nejvíce vykazuje Labská bouda 66 cm. V nížinách začalo sněžit na počátku druhé dekády, nejvíce sněžilo 21. a 22. 11. Praha - Ruzyně naměřila 20 cm, Poděbrady 25 cm, Doksy 29 cm. Souvislá sněhová pokrývka se udržela do konce měsíce. Anticyklonální ráz počásal s inverzním zvrstvením a špatnými rozptylovými podmínkami podmiňoval vzrůst koncentrací škodlivin v ovzduší. V poslední dekáde došlo ve všech sledovaných oblastech ČR ke vzrůstu škodlivin nad povolenou hygienickou normu s následnými signály „Upozornění“ a „Regulace“.

Měsíc listopad byl růstově a ještě spíše druhově slabší. Lidé nacházeli stále ještě i hřibovité houby. Nejvíce přicházeli lidé s čirůvkou dvoubarvou — nacházeli ji na pozemcích, kde předtím nikdy nerostla. Teplé počasí bylo příčinou, že rostly např. i pečárky — ještě 3. 11. je v poradně zapsána pečárka zápašná. Rostla ale i penízovka sametonohá a plžatka modřínová. 9. 11. donesli houbáři hlívy ústříčné a paní Vlásková z Prahy 9 dovezla z jizerských hor pařežník (hlívu) pozdní. Na Kařízku už bylo pusto a prázdno, ani o víkendu se nic neprojevovalo. Sám jsem posbíral do dne odjezdu 8. 11. ještě poslední čirůvky zemní, lincovky měděnkové a šafránky červenozluté. Jeden chatář přinesl ze své parcely několik malých trsů hlívy ústříčné. Dal jsem chatě a svým věrkám vale. Článek o houbách s obrázky, který přinesl Večerník-Praha dne 20. 11., jsem už četl doma.

Prosinec: Na většině území byly teploty nadnormální, jen ve Skandinávii, v Anglii a Irsku byly slabě pod normálem. Nadnormální teploty byly i na území ČR, průměrná

prosincová teplota byla plus 1,8 °C, tj. 2,4 °C nad dlouhodobým normálem. Nejtepleji bylo v druhé polovině měsíce. V Kuchařovicích naměřili nejvyšší teplotu měsíce plus 12,8 °C. Nejchladnější byl začátek měsíce, kdy 1. 12. naměřili v Miličevsi minus 14,9 °C. Zato srážkově se měsíc držel vysoko nad normálem, v průměru napršelo na území ČR 48 mm, tj. 200 % normálu. Nejvíce srážek spadlo ve východních Čechách, v průměru 139 mm, s maximálním měsíčním úhrnem 354,1 mm v Peci pod Sněžkou, na Moravě pak vykazuje nejvyšší srážkový úhrn Praděd se 148 mm. Výrazné srážky byly zaznamenány na jihu a západě Čech v průměru 78 a 90 mm (tj. 211 % a 243 % normálu). Srážkově nejvydatnější bylo období od 19. do 21. prosince. 21. 12. napršelo v Hojsově Stráži 80 mm, v Železně Rudě 76 mm. Současně s vysokými srážkami tál v oblasti Šumavy a Českého lesa sníh, zvedly se hladiny řek a zejména v povodí Úhlavy a Otavy byly záplavy a povodně. Sluneční svit byl vzhledem k charakteru počasí podnormální. Průměrný sluneční svit za prosinec v ČR byl pouze 29 hodin, tj. 76 % normálu. Nejvíce slunečního svitu se dostalo středním Čechám, 47 hodin, tj. 130 % normálu, nejméně západním Čechám a severní Moravě — 19 a 22 hodin, tj. 52 a 55 % normálu.

Vlna mrazů a snůh ukončily tuto až neobvyklou houbařskou sezónu. Do pražské poradny sice nosili lidé mnohé z listopadových hub, ale většina z nich byla již nepoživatelná. Jediné penízovky sametonohé byly ještě houbařům k užtku, těm ani mrazy neuškodily. Ale co do množství bylo této penízovky o mnoho méně. I z Kařizku jsem dostal od přátel stejnou informaci. Potěšitelný byl však nález většího množství hlívy ústříčné, kterou našli moji kluci na sněhem zasypaném pařizku. Měl jsem radost z nimi.

Končím vzpomínání na rok 1993. Byl to zvláštní, podivný rok, plný různých překvapení, zvláštních nezvyklostí ve výskytu druhů i dobách růstu. Mnoho houbařů bude ještě dlouho vzpomínat nad sklenicemi se zavarenými houbami a nad zaboami sušených hub a bude v duchu žehnat matce Přírodě a děkovat za všechny ty její dary. No a všichni se budeme ptát: Co nám přinese rok příští? Dobré či zlé? Loučím se také s minulým rokem a nezapřu, že s určitou dávkou nostalgie. Bohatý roku 1993, i když už jsi minul, buď pozdraven! A děkujeme Ti!

Rudolf Princ

Veverky číperky

V lednu v pořadu televize byly ve dvou dílech na obrazovce krásné dokumentární snímky, co dovedou veverky. Byly to šedé veverky, nevím odkud, to mně ušlo. Předváděly svou obratnost, mrštnost, vynalézavost, se kterou překonávaly všechny překážky lidskou rukou nastražené, aby se dostaly k chutnému soustu, zřejmě k oříškům. Rád se na vše z přírody dívám. Tak jsem si také užil s veverkami i já na chatě. I když se to nemá v létě dělat, spal jsem ptáčkům do dvou krmítek před okny směs slunečnice, vloček a krup. Bylo radostné dívat se, jak ptáčci všeho druhu převážně však brhlíci a sýkorky čekali, až jim ráno nasypu a slétali se ke snídani. Ale nebyli jen ptáčci, kteří čekali, byly nedočkavé i veverky. Naše veverky, jak jsme jim říkali, protože byly u nás opravdu zdomácnělé. Bylo jich šest, měli jsme je pojmenované. Zrzka celá zrzavá, další zrzka s bílým břichem, šedivka bez trochu jiné barvy, dvě černé s bílým břichem, zřejmě mladí sourozenci, vždy spolu, vždy se proháněly kolem naší chaty, no a ta třetí náš miláček, krasavice, plavovláška, platinová kráska. Tak jsme jí říkali. Platinka. Něco nezvyklého v barvě veverek. Ráno, když jsem šel ven do své studené ranní koupele, obvykle jedna z černých čekala, musel jsem ji domlouvat. Metr ode mne, o nic dál. Malé skleničky směsi jsem roznesl ještě před snídaní, abychom se při snídani měli na co dívat. Chvilku ptáčci. Pak do obou krmítek obvykle černé veverky. Když přišla další a krmítko bylo obsazeno, nastal boj o koryto, asi jako mezi lidmi. Nejen mrskání ocase, ale pískání, prskání, silnější zvítězil, slabší šel vyhnat veverku z druhého krmítka. A tak to šlo kolem dokola, ptáčci čekali a využívali chvilky, kdy bylo krmítko volné. Toť ale k věci: Jistě mnozí z vás při hledání hub narazili na houbu napichnutou na větvičku dost vysoko, než aby to u dělal člověk. Ano, soudili jste správně. Veverka si vynesla hříbek na větev. Ty naše měly houby také rády. Klouzek modřínový — kousek od oken — pozoroval jsem, jak roste, ale jen do té doby, než mně ho odnesla veverka. Kluci ji viděli, já ne. Ale při krádeži jsem přichytil jednu zrzku, když si osvojila hříbek hnědý z koše stojícího před dveřmi na verandě. Další zmizel z naší mykozahrádky; kluci mne podezřívali, že jsem ho odtud odnesl já. Přítel z osady mně přinesl několik listů hlívy ústříčné a položil je na stůl, že s nimi ráno něco udělám. Neudělal jsem, ty menší listy zmizely než jsem vstal, na stole zůstal jen jeden velký list. Ten pak, jak jsem viděl na vlastní oči, odtáhla veverka ze stolu do ústranní kousky od stolu. Na otevřené verandě, přímo nad mou hlavou si vylezla zrzka po postranním sloupu k vysokým afrikánům, které tam manželka vypěstovala. Viděl jsem, jak si shýbá jeden květ. Nevoněl ji, pustila to tedy bez poškození, seběhla k mým nohám a pak šla „do terénu“. Velkou zábavu jsme měli, když jedna z černých zaběhla do dřevníku, kde mám vždy hromadu

smrkových šišek — i ty mně nosívaly kluci. Sebrala tam jednu šišku, přes špalek na dříví vyskočila na obyčejné zábradlí dělicí naší a sousedčinu parcelu a pak pomalu šišku po tomto zábradlí nesla do rohu pod vysoký smrk. Zajímavé bylo také pozorovat jak veverky zřejmě již nasycené si z krmítek odnášely semena a zahrabávaly si je pod listí a zem nedaleko krmítek. Hospodářky, pamatovaly na dobu, až nebudeme. — O jejich šikovnosti svědčí i další. Vždy asi z deseti burských oříšků jsem „sešival“ jakési koule, věšel jsem je na pradelní šňůru vždy tři nedaleko sebe a z okna jsme se pak dívali, jak sýkorky si doslova vydolovávají oříšek. Někdy přiletěl i strakapoud se stejným cílem. Pověsili jsem dvě takové koule nedaleko krmítka na konec větviček smrku. Co budou dělat veverky? Vylezla po větví až na samý konec, pověsila se za zadní pracky na větvíčku už svísele i s uzlem buráků dolů sklopenou, přitáhla si předními prackami po niti buráky k sobě, překousala nit a pak už seskočila k spadlým burákům na zem. Něco se rozsypalo, něco velkou odnesla do bezpečí. Šikulka. Od té doby už jsem na zavěšení buráků užíval jen natažené pradelní šňůry. — Moje veverky to se mnou uměly. Střecha naší chaty je plochá, dřevěná. Na dva metry od mého lůžka stojí brýzy. Ráno co ráno se chodily veverky dívat zda ještě spím. Z brýzek vyskakovaly na střechu a opačně a na střeše mně prostě dupaly. Jejich skoky brýza — střecha — střecha — brýzka jsem sledoval ještě leže na lůžku. Když jsem chodil kolem obsazeného krmítka, žádná veverka se nebála, „čumáčky“ jsme měli ani ne 25 cm od sebe a dívali jsme se do očí. Prostě přátelé.

Než jsem opustil chatu a odjel do Prahy, narovnal jsem na polootevřeně verandě (část proti sněhu zakrýváme) na poličku 5 litrových sklenic — zaváraček starého typu s těžkým skelným víkem naplněných krmnou směsí, převážně slunečnicemi. Požádal jsem sousedku, která tam jednou začas i v zimě zajíždí, aby z této zásoby nasykala něco do krmítek. O totéž jsem požádal přítele z osady, kterému jsem dal klíček od branky. Veverky si udělaly Vánoce — dostal jsem dopis se zprávou, že sklenice byly převrácené, některé rozbité a část obsahu zmizela. Těžká víčka volně položená na sklenicích nebyla pro veverky těžká; udělaly si veverčí samoobsluhu. Při příští návštěvě už tam nebylo nic. Zdali si ty moje, resp. naše mršky čiperky na nás na Vánoce vzpoměly? My na ně ano a trochu nám bylo smutno.

Rudolf Princ

Nejen zmije, nejen klíšřata

Když jsem psal vzpomínky za uplynulý rok a probíral se různými svými záznamy a výstřižky z novin, zamyslel jsem se nad výstřižkem ze slovenské Pravdy z října minulého roku. Zpráva tam uveřejněná byla z Topolčan. Celá rodina jela na houby. V lese nechali v autě 83letého dědečka, aby na ně čekal. Když se s plnými košíky vrátili, dědečka nenašli. Volali, hledali v okolí, dědeček se ztratil. Teprve druhý den po rozsáhlé policejní a vojenské akci za pomoci desítek civilistů a také vrtulníku dědečka našli — mrtvého. Odešel z auta na poslední houbařskou vycházku. — Takových smutných zpráv přichází každoročně velmi mnoho ze všech krajů kdysi naší společné vlasti. Příčinu smrti objasňují pak lékaři. Stopy cizího zavinění vylučují, příčinou je nejčastěji selhání srdce. — Maně vzpomínám na podobný případ z Kažizku. Už je to snad pět let. Souсед automobilista mně nabídl, že mne odveze do lesa, abych se alespoň trochu v rámci možnosti se svými berlami podíval okolo auta po houbách. Současné vzal dalšího sousedu, který byl sice dostatečně pohyblivý, ale měl za sebou infarkt myokardu a trvale se léčil se srdíčkem. Vrátil jsem se v domluvenou dobu k autu, daleko jsem nebyl. Řidič auta přišel skoro současně se mnou, ale třetí nikde. Čekali jsme, volali jsme, řidič i několikrát zatroubil, bezvysledně. Dohodli jsme se, že pomalu budeme popojíždět po silnici směrem k domovu. A tak jsme ho našli. Kousek od silnice, neschopného pohybu ani volání, zřejmě celkově vyčerpaného. Srdceční záchvat. Jako kardiak po dvou infarktech nosím s sebou, kam se jen pohnu, nitroglycerin. Podle lékaře jsem mu snad zachránil život v poslední chvíli, když jsem mu svůj nitroglycerin podal. Naložili jsme ho a odvezli domů. Měl prý svůj nitroglycerin — vždy prý ho má v nočním stolku, řekla jeho paní.

Proč jsem těchto několik řádků napsal? Abych upozornil houbaře nejen mého věku, kdy stáří znásobuje nebezpečí, ale i ty mladší, kteří mají něco se srdíčkem (kromě zamilovanosti ovšem), aby nepřeceňovali své síly a své srdce při cestách za houbami a nepodceňovali nutnost být připraveni na zlé minuty, které mohou nastat, a kdy snad jediné v poslední chvíli pozitivně lék pomůže. Jistě by bylo dobré, kdyby některý z členů naší společnosti — lékařů, napsal o tom odbornější článek. Nejen jedovaté houby, nejen zmije, nejen klíšřata, ale i vlastní srdce může být pro mnohého houbaře opravdovým nebezpečím.

Czászár gomba nebo királygomba?

Přítel může také někdy druhého přítele vyprovokovat. Stalo se. Přítel Jašek tak učinil v čísle 1/1994 článkem Errata ad Amanita caesarea a vyprovokoval mě vzpomínky z let opravdu dávných. „Téměř půl století houbařím v tomto regionu.“ říká a když teď tak počítám, zanesl mne osud do jeho rajonu o dost velké „neco dříve“. Lučenec byl mou první stanicí, kde jsem po dopravních zkouškách a autorizaci působil jako výpravčí. Psal se tehdy rok 1930. Existenční starosti mně moc času na houbaření nedávaly, i když jsem k němu tihnul, a přiznám se, že to byla doba, kdy jsem se díval také na jiné dary přírody jako každý mladý člověk. Vzdělávat se víc v mykologii jsem ani neměl možnosti. Po absolvování dvouleté střední školy železniční s nesčíslnými zkouškami a praktickým výcvikem, když jsem si odsloužil aktivní vojenskou službu v Rimavské Sobotě a ve škole v Košicích, jsem pokračoval u dráhy. Ale to už nebyl Lučenec, ale desítky stanic v jeho širokém okolí a okolí zvolena na všechny světové strany. Úděl mimořádně hodnoceného záložníka ředitelství, který s výborným prospěchem absolvoval všechny potřebné zkoušky a byl použitelný a také používaný všude tam, kde bylo třeba někoho i bez poznání stanice a podmínek v jakémkoli oboru a v jakékoliv funkci zastoupit. Výpravčí, přednosta stanice, správce stanice, pokladník každého druhu osobním počínaje a staničním konče, kalkulant a dokonce i celní deklarant ČSD. Máš zkoušky, musíš umět a jed. Dokonce jsem zastupoval i celního deklaranta v maďarském Bánrevé a v rakouském Marcheggu. Nevím, jak jste se příteli Jášku zakousl do maďarštiny, ale u mne to bylo nezbytné; nikdo se neptal, jak se dorozumím. První, co jsem se musel naučit, bylo počítat. Potom to byla maďarská jména stanic. Pak všechny výrazy, které jsem potřeboval ve styku se zákazníky dráhy. Přítel Jašek jistě zná i maďarské názvy míst v širokém okolí svého působiště a jen namátkou uvedu některá (ovšem foneticky, i když i správnou maďarštinou bych to uměl). Lošonc, Füleke, Balogfalva, Rimaseč, Zójon, Feled, Rimasombat, Pöléc, Korpona, Bestercebánya, Selmecbánya, Roznő-dost, tam všude a v mnoha dalších jsem si své odsloužil. Ale nejděle jsem zastupoval v Hajnáčke (Ajnácskő), stanicí, ležící mezi Filakovem a dnešním Jesenským (dříve Feledince). Správce stanice a postupně dva výpravčí. Tam nikdo nechtěl sloužit zejména od doby, kdy tam těžce zmlatili na rampě našeho kolegu jdoucího večer domů do domu na konci stanice. Také jsem tam bydlel. Bylo to pohraniční pascio, s pašeráckou frekvencí značné intenzity. Ale mně se tam líbilo a mám odtud hezké vzpomínky — i na tu noc, kdy stanicí přepadla horda opilých Maďarů, kteří ve dne doprovázeli nováčky rukující na vojnu a bránili odjezdu. Byla skoro půlnoc, poslední nákladní vlak odjel a já jsem ulehl k odpočinku na stůl. Byl jsem sám, když začaly létat kameny ze všech stran a do všech oken. Ke slovu přišel služební revolver, sebe jsem ubránil, hordu vytržníků jsem vystřelil zahnal, ale okna staniční budovy to odnesla. Podotykam, že to byla stanice bez elektrického proudu a sloužilo se při petrolejkách. Ale to byla epizoda, kde jsem se cítil více hrdinou než bylo namístě. Přítel Jašek jistě chápe, proč jsem měl ten kraj rád, vždyť má k přírodě stejný vztah. Těch zvláštností — vždyť tam vlastně začínal Slovenský kras! Nad vesnicí vyhaslá sopka Ragáč i se zbytky kráteru, z druhé strany jakási Stolova hora, spadající prudkým kolmým srázem k jihovýchodu, plná jeskyněk a děr, kde jsem zkoušel jeskyňářská dobrodružství, o nichž bych mohl hodně vyprávět. Maďarský název: Pogányvár — po našem Pohanský hrad. Kraj vyhledávalo mnoho přírodovědců z různých univerzit, nejvíce z Brna, protože tam rostlo nezvyklé, vzácné rostlinstvo, drobné živočišstvo a nalézaly se i podivné nerosty se zkamenělinami. Byl jsem ochotným hostitelem, měl jsem prázdný naturální byt, nějaká lehátka se sehnala, dek bylo dost i erární kožichy přišly k potřebě. Komora byla plná jídla, které tam bylo strašně laciné, kuřata, kachny, husy, výhybkářova žena to pekla a my jsme baštili. A zapíjeli pravým tojaským vínem pašovaným z Maďarska (s vědomím financů a žandárů), litr stál 3 Kčs... Trochu dlouhý úvod k vlastnímu předmětu článku — k cisárkám. Nevím a rád bych to věděl, proč těmto houbám, kterým vzdávali hold i gurmáni ve starém Římě, říkali místní maďarští domorodci KIRÁLYGOMBA — tedy po našem královky. Rostlo jich tam hodně. Až, příteli Jášku, se jednou pusťte na východ ze svého regionu, seberte to po trati od stanice Hajnáčka směrem na Blhovec až k prvnímu strážnímu domu (je-li tam). Vlevo do mírného svahu je listnatý smíšený porost (je-li ještě tam) a v tom rostly cisárky. Ve velkém. Bylo to blízko nádraží (dole byl mlyn) a tak jsem si mohl skoro denně odskočit nejen na sběr, ale hlavně na pozorování jak rostou, jak se klubou z vajíček, jak se mění barva od rozpuku vajíčka až do vzrůstu celé plodnice. Snad jsem už jednou o tom někde psal, jak jsem dopadl, když mne vítr života odvál ze Slovenska do Prahy a připoutal pak k naší společnosti. Chtěl jsem se takřkajíc vytáhnout a donést do Prahy na výstavu cisárky. Napsal jsem známým, přesně označil, kam mají jít a kde hledat a doporučil, aby nasbírali více plodnic pokud možno malých a ještě v plachetkách. Udělali to, poslali. Ale nedopadlo to. Byl jsem odkomandován do České Třebové, abych přednášel mimořádně svolanému kursu vedoucích pracovníků stanic o jakési novince. Když jsem -sa za týden vrátil, uvítala mne stará sousedka úplně vyděšená, že mně ze Slovenska poslali nějaký balíček, pošta ho dodala den po mém odjezdu. Asi prý maso, i když jsem to

dale na nejchladnější místo na dlaždice předsíně (ledničku neměla) začíná to strašně páchnout. Čísarčky dorostly, dozrály, hlásily se... Až někdy příteli Jašku půjdete do toho kraje, zahrňte od stanice na západ, ke vsi Šöreg. Nad ní, kde se začíná úpatí Pohanského hradu, byly celé plochy porostlé akáty. Čistě náhodou jsem přišel na to, že pod drobným suchým listím se skrývají desítky krásných malých bílých hříbků. Jen když se rozhrnovalo listí se objevovaly malé plodnice, tvrdé, zdravé... Vydržel jsem tam, a přiznám se docela rád (ještě k tomu na dietách) skoro dva roky, než sehnali definitivní náhradu. Žilo nás tam několik desítek Čechů a Slováků (většinou četníci a financí) a děti musely jezdit do školy daleko mimo obce (autobusy neexistovaly) nebo bydlet v městě. Dal jsem to dohromady a podařilo se nám založit slovenskou školu, jednotřídku. Byl jsem hlavním zásobovatelem a sháněčem, dnes bych řekl sponzorů. Napsal jsem desítky dopisů do Čech a na Moravu a dostal zpět desítky zásilek nejen se školními potřebami, ale i s různými potravinami, takže jsme mohli zavést neznámou novinku, podávání kakaa, polévek, kaší i jiných jídel žákům v této jednotřídce. Když jsem byl přeložen na západní Slovensko, přinesly košické noviny zprávu, kde mne pojmenovali zasloužilým kulturním pracovníkem. Tak to přinesl život. Dnes už jen vzpomínám. Existuje škola? Jak vypadá město Lučenec? Chodí se ještě na nejlepší pitnou vodu do studánky těsně pod hřbitovem? Jak vypadá Halič, kam kdysi vedla dráha a jezdilo jedno krásné děvčátko, kterému se asi líbila moje uniforma? Jak vypadá obec Praha? Pokud to, čeští občané nevíte, na Slovensku je také Praha. Měl jsem odtud ve své čestě takového dobrého kluka, byl tedy také Pražák. Posílají se ještě z Kalinova, Brezníčky, Katarinské Huty (už tam také nevede trať) vagony naložené papírovými pytli s lupenatými houbami usušenými v peci do Českých Býšč na využití k přípravě polévkyho koření? Jak to vonělo, když jsme s takovým vozem posunovali ještě je, ještě jsou... příteli Jašku, vím, že to vše už je dnes jiné, že už to není co bylo v našem mládí. V tom třicátém roce, když mně v Lučenci bylo 20 let. Měl jsem rád všechny ty kraje, všechny ty lidi a oni měli rádi mne. To je ta nejkrásnější vzpomínka. Pozdravuji Vás, příteli Jašku, pozdravuji Váš kraj, Váš houbářský region. Pozdravuji celé Slovensko, které jsem vždy miloval a které bylo mojí vlastí.

M. Smotlacha

Houbářské úvahy

- Kdo miluje dobrodružství výprav za houbami, utajenými ve stínu lesního ticha, nemůže být zlým nebo špatným člověkem
- Jsou houby masem lesa? Přátelé hub vědí, že houby jsou v pokrmech částečnou, ale dobrou, chutnou a cennou náhražkou skutečného masa
- Už Řekové před Trojou se opájeli víní smažených hub. Znalost těchto pochoutek byla dána olympskými bohy — houbářství je původu božského
- Houbářství je královnou všech sportů a koníčků. Co může být zdravějšího než hodinové shýbání se k houbám a jejich určování?
- Až uslyšíte to kouzelné slovo „rostou“, šířící se záračným způsobem a bleskovou rychlostí mezi všemi, kdo je chtějí slyšet, neváhejte!
- Když vás život a starosti trápí, je vhodné jít do lesa na houby. Špatné je, když v tom čase nic neroste, potom trápení přibude
- Rostou, rostou. Kouzelné slovo, které dovede vyburcovat i povahy línější, aby časně ráno vstaly, vzaly košík a nůž a šly na „ně“
- Nejkrásnější na houbách je, že můžeme spojit jejich sbírání se zdravým pohybem v našich krásných lesích a po návratu domů si připravíme výborný pokrm, pokaždé jiný
- Neposlouchejte rady „zkušených houbářů“, obraťte se s dotazy na mykologické poradny. Sbírejte jen ty druhy hub, které bezpečně znáte — neriskujte!
- Nerozhrabujte mech a lesní humus. Nerušte klid lesa, jen tak budete vítanými hosty! Správný houbář je ochráncem našich krásných lesů a hub v nich!

Poznámka: Tyto úvahy vznikly, když mne redakce „Křížovky“ požádala o tajenku, kterou vyluštilo i mnoho našich čtenářů! Konečné znění tajenky bylo: „Kdo miluje dobrodružství výpravy za houbami utajenými ve stínu lesního ticha nemůže být zlým nebo špatným člověkem“

Celé číslo 18/94 bylo věnováno houbám a mělo velký ohlas u čtenářů a luštitelů. Došlo mnohem více řešení než obvykle a řešení správných. To svědčí o zájmu a znalostech našich lidí kolem hub a houbaření.

Památný den 30. 7. 1994

Omládl jsem, co povědět lze víc
když do Kařízku přijeli přátelé z Hořovic.
Společný zájem, společný náš vztah,
upekli jsme tu společně — přátelství na houbách.
Přátelství cenné, vzácné v dnešní době,
ty držíš ruku mou, já svírám ruku tobě,
můj pohled pevně se s pohledem tvým snoubí,
my vzájemně se ctíme a máme rádi — houby.
Kéž takových přátelství je všude v světě víc!
Děkuji Vám za ně přátelé z Hořovic!

Váš Princ

Balada pro čechratku černohuňatou

Co zbylo po Tobě
staletá sosno
červené obložení v lovecké chatě
hromada pilin tlející v blátě
hoblíny, kůra, rezavé jehličí
bouřlivák vítr v koruně nekřičí

Ponuré šero lesního ticha
kapičky deště plačící shůry
jak vějíř perel, podhoubí šňůry
plazí se pařezem, karty své míchá
čechratka
ta kráska v černých punčoškách
zpívá
song nekonečných dní
kdy tikot houbařových chviliek
ocení její hábit barvy laně
kdy čepel nože — ostré zbraně
odhalí bílé tělo pro polibek
opustí krásu rodné stráně

Až jednou půjdeš ranní rosou
s jitřenkou chladí svoje líčka
ospalé slunce zvolna zdvíhá víčka
do mechu šlapej chůzí bosou
Ty — pozdravuj tu pařezovou krásku
co se jen směje tužbám lidí
člověk se za své vášně často stydí
tak jenom houbám vyznává lásku

NEMO

f) ZPRÁVY ORGANIZAČNÍ

Zemřel český kantor — mykolog

Uprostřed hřibové sezóny, na své chatě v Úlovicích, zemřel 4. 9. t. r. náhle ve věku necelých 49 let pan učitel Pavel Hla v á č e k. Ač aprobačně češtinář, celým jeho životem prolínala láska k přírodě, k rostlinám a především k houbám. V mykologické floristice se zabýval úzce regionem lesnatého středního Podlesí (okolí Ročova) na Lounsku. Těšil se z každé společné vycházky do Rásoch, na Horu, na Rovina nebo na Dřevíči. S velkým zaujetím a láskou studoval každou neznámou houbičku. I v posledních chvílích života se radoval jen několik hodin z nálezu vzácného hříbu purpurového (*Boletus purpureus*), který mu vyrostl v Hoře, 300 metrů nad jeho chatou.

Plánovaná společná vycházka do bučin pod Pravdou v okolí Domoušic se již neuskutečnil.

Odešel dobrý učitel, který kolem sebe šířil radost a lásku. Nezapomeneme na milého kolegu a nadšeného učitele mykologa.

J. Houda

Spravodajca slovenských mykológov

Na jeseň v roku 1993 počas Bratislavskej výstavy húb (5–7 októbra) vyšlo prvé číslo časopisu slovenských mykológov. Vychádza 4 krát do roka a korešponduje s ročnými obdobiami. Vyplnil dlhoročnú medzeru kontaktu širokej záujmovej verejnosti o huby pomocou tlačeneho slova. Svojou obsahovou náplňou prihovára sa všetkým tým, ktorým vyššie klobúkaté huby prirástli tak povediac k srdcu. Milovníci húb prijali časopis s úprimnou vďakou a vidia v ňom svojho hovorcu, ktorý bude rešpekovať všetky požiadavky spojené s praktickou mykológiou, čiže hubárením. Naväzuje na periodicky tlačené slovo v predchádzajúcich rokoch ako bolo Hubárske okienko v mesačníku *Výživa a zdravie*, alebo správy hubárskej poradne SNM v Bratislave, či jedno reprezentatívne číslo ročenky *Huby*. Časopis vznikol zo všeobecných potrieb rozširovať poznatky získané na poli mykologického výskumu u nás i vo svete. Chce nielen podávať informácie, ale poskytuje priestor všetkým záujemcom o huby, ktorí majú možnosť podeliť sa s rôznymi skúsenosťami praktického hubára i výsledkoch tých, ktorí sa aktívne podieľajú pri rôznych dielčích pozorovaniach biológie a ekológie vyšších húb na území Slovenska.

Časopis poskytuje širší priestor aj pre publikovanie deličích či súbornejších výsledkov oblastí mapovania húb na Slovensku, pestovania nálezov vzácných druhov jedovatých húb, terminológie, názvoslovia etnomykológie a pod. Prostredníctvom Spravodajca chce Spoločnosť slovenských mykológov prispievať k zvyšovaniu odbornej úrovne svojich členov, propagovať získané výsledky v jednotlivých oblastiach praktickej, či užitej mykológie a zároveň chce aj poradenskou činnosťou poskytovať pomoc svojim členom pri ich odbornej činnosti.

Ing. A. Janitor, CSc.

P. S. Časopis vďačne poskytuje priestor aj pre príspevky priateľov z Čiech a Moravy.

Zpráva o činnosti Houbařského spolku Žatec za rok 1993

Činnost houbařského spolku vycházela z plánu práce, schváleného výroční členskou schůzí, dne 10. 12. 1992 a praktické provádění tooto plánuh zajišťoval desetičlenný výbor spolku, který se scházel vyjma období dovolených pravidelně jednou měsíčně. Podobně jako i v předchozím roce konalo se letos šest členských schůzí s těmito tématy: 1.—16. 4. 1993 — Jarní příroda, 2.—20. 5. 1993 — o d R muchomůrek, 3.—17. 6. 1993 — Hřibovité houby, 4.—9. 9. 1993 — Podzemní houby, 5.—11. 11. 1993 — Degustace nakláda-ných hub, 6.—18. 12. 1993 — Výroční členská schůze.

Odborné přednášky byly doplňovány ukázkou a určovaním přírodních exponátů, na nichž byly méně známým členům spolku vysvětlovány základní znaky určovaných druhů a jejich eventuálních dvojníků. Schůze nebyly zaměřovány jen na odbornou část, ale i na zpracování hub a také na oblast ochrany přírody, která je také zakotvena ve stanovách spolku.

Mezi pravidelně pořádané akce patří společné vycházky do přírody. První vycházka se konala 29. května („Odemykání lesa“) a zúčastnilo se jí 33 členů. Bylo nalezeno

a určeno 19 druhů hub, z toho již tři druhy hřibovitých hub: kozák březový, křemenáč březový a hřib kovář. Druhá vycházka („Zamykání lesa“), uspořádaná 21. listopadu, se konala za velmi chladného počasí, přesto bylo všech 25 účastníků spokojeno, neboť bylo nalezeno a určeno 26 druhů hub, z jedlých hlavně podzimní čirůvka a šťavnatky, ale také ještě hřib hnědý.

Ve dnech 10. až 12. září 1993 byl uspořádán společný zájezd do Podbořánku u Zihle. Zájezdu se zúčastnilo 30 členů spolku. I když hub díky dlouhodobému suchu rostlo málo, patřila i tato akce mezi zdařilé a účastníci na ni mají dobré vzpomínky.

Výstava hub, původně plánovaná na polovinu září, byla z důvodu sucha přeložena na 8. až 10. října. I letos bylo nutno z finančních důvodů změnit místo konání: byla uspořádána v Posádkovém domě armády. Prostředí tam bylo velmi dobré, bohužel, díky malé propagaci, byla účast 400 návštěvníků pro pořadatele zklamáním. Podařilo se vystavit 160 druhů hub z 62 rodů. Jedlých druhů bylo 69, nejedlých 79 a jedovatých 12 druhů. Velmi dobře byly na výstavě zastoupeny holubinky (20 druhů), ryzce (14 druhů) i pavučince (12 druhů). Naopak vyložené podzimní houby byly zastoupeny velice slabě: penízovky rodu *Collybia* 3 druhy, šupinovky rodu *Pholiota* 4 druhy, žampiony 2 druhy. Překvapivě i přes pokročilý podzim nebyl nalezen žádný druh šťavnotek. Ze zajímavějších exponátů je možno jmenovat kozák bílý, křemenáč kozákovitý, šafránku ozdobnou nebo pavučinec náramkovitý.

I degustace nakládaných hub patří již mezi tradiční akce spolku, letos byla uspořádána 11. listopadu. Do soutěže bylo přihlášeno 29 vzorků, 17 vzorků patřilo do první kategorie a 12 do druhé kategorie hub (méně obvyklé druhy). Dvacetičlenná komise, v níž letos zasedali i zástupci sponzorských firem (Pivovar Zatec a Severocast Zatec) vyhodnotila v první kategorii jako nejlepší tyto tři vzorky:

1. — Hřib hnědý s cibulí — př. Pačes — 84 bodů
2. — Houbová směs II — př. Ševčíková — 74 bodů
3. — Hřib smrkový — př. Podolník — 70 bodů

Ve druhé kategorii byly nejlépe hodnoceny tyto tři vzorky:

1. — Pavučinec náramkovitý — ing. Dombaj — 80 bodů
2. — Pavučinec statný — ing. Dombaj — 78 bodů
3. — Penízovka sametonohá — ing. Dombaj — 77 bodů

Z matematického hodnocení vyplývá, že celková úroveň vzorků byla mírně lepší než v roce 1992, naopak výsledky degustační komise byly trochu horší. Nejlepším degustátorem byl vyhodnocen př. Nehasil (loni druhý).

Výroční členská schůze dne 18. 12. 1993 zhodnotila činnost spolku v roce 1993, schválila plán činnosti pro rok 1994 a zvolila nový výbor, který bude řídit činnost spolku v následujícím roce.

K 18. 12. 1993 měl Houbařský spolek Zatec 144 členů.

Jménem výboru HS Ing. Pavel Dombaj, předseda HS Zatec,
Jaroslav Pačes, jednatel HS Zatec

Dobrovický klouzek

Ve dnech 2.—4. 9. 1994 se konalo v Ledcích u Mladé Boleslavi setkání mykologů. Z pražského ústředí ČMS přijeli 4 členové, mezi nimi Ing. Baier a Zd. Turičik, z Liberce 5 členů, mezi nimi J. Sedláček, Z. Pelda a J. Burda a z Trutnova přijelo 7 členů.

Přátelé z Dobrovic nám uchystali několik překvapení. Prvním byl trávník se stříbrnými smrký před restaurací, kam naaranžovali různé druhy hub, mezi nimi převažovali velké hříby smrkové. V restauraci pro nás už měli připravený slavnostní stůl, kterému vévodily mísy s krásnými hříby.

Přítel Ruda Hůlka pro nás navařil 8 litrů výborné dršťkové polévky z kotrče kadeřavého, na které jsme si všichni pochutnali.

Po večeři př. K. Kopecký, Ing. Baier a př. R. Knížek dvě hodiny promítali barevné diapozitivy hub a doplnili je odborným výkladem. Snímky měli vysokou úroveň a viděli jsme spoustu zajímavých a vzácných druhů hub. Přítel Barabáš pak vyhlásil soutěž pro druhý den. Měli jsme za úkol nalézt co největšího klouzka.

Druhý den jsme auty jeli směrem k Prodašicím a procházeli tamní lesy. Našli jsme zajímavé druhy a mnozí si nafotili např. hlívu olivovou (*Omphalotus olearius*), hřib červenohnědý (*Boletus lanatus*), hřib Le Galové (*Boletus splendens*), podloubník siný (*Uloporus lividus*), kozák dubový (*Boletus crocipodius*), hřib přívěskatý (*Boletus appendiculatus*). Nalezli jsme zde i dvě nejedovatější houby, muchomůrku zelenou (*Amanita phalloides*) a závojenku olovovou (*Entoloma sinuatum*). Dalšími zajímavými nálezy z jiných lokalit byly hřib satan (*Boletus satanas*), hřib medotrpký

{*Boletus albidus*), šupinovka nádherná (*Gymnopilus junonius*), hvězdovka červenavá (*Gaestrum rufescens*), různopórka pletová (*Heteroporus biennis*), rudoušek ufatý (*Rhodocybe truncata*), štitovka černolemá (*Pluteus atromarginatus*), ouško kornoutovité (*Otidea onotica*) a hvězdovka trojitá (*Gaestrum triplex*).

Po večeri vyhlásil Ing. Barrier výsledek soutěže. O prvenství dlouho usilovali př. Křížek a př. Mikulka z Trutnova, nakonec však s největším úlovkem zvítězil př. Barabáš. Pak jsme až do půlnoci zpívali a tancovali.

V neděli dopoledne část lidí jela fotit šupinovku nádhernou (*Gymnopilus junonius*) a druhá část za doprovodu přítele Lapuníka procházela Ledce a seznamovala se s jejich historií.

Po obědě a krátkém posezení jsme se všichni rozjeli do svých domovů. Po všechny tři dny se o naše stravování vzorně starali manželé Lapuníkoví s rodinou. Jejich kuchyň byla výborná a velmi laciná, jídlo jsme měli pouze za režijní cenu. Poděkování jim patří i za to, že nám po tyto dny umožnili odbývat tuto akci v oddělené místnosti jejich restaurace.

Přítel Lapuník též již dva roky sponzoruje soutěž „Nejchutnější houby v octě“ v Liberci. Přátelé z Dobrovic oslaví příští rok 10 let trvání jejich mykologického kroužku a tuto akci spojí s druhým ročníkem Dobrovického klouzku. Přítel Zd. Turičik z ústředí ČMS přislíbil pro tuto příležitost udělat zajímavou přednášku o klouzcích. Touto cestou zvou přátelé z Dobrovic všechny přátele hub na oslavu výročí jejich MK a II. ročník Dobrovického klouzku.

Ing. Stanislava Křovinová
jednatelka MK Trutnov

Obr. 38. Část účastníků I. Dobrovického klouzku 1994. Uprostřed s malým chlapcem je přítel Lapuník, iniciátor akce a hostitel. Foto zaslala ing. St. Křovinová.

Z BLOVIC

II. závody ve sběru hub jedlých za 1 hodinu

V 8 hodin ráno 17. 9. se sešlo před radnicí 12 závodníků. Pořadatelé je odvedli na místo startu do poleší Kamensko. Přesně v 8.30 bylo odstartováno. Závodníci měli pořadová čísla. Po hodině se závodníci vraceli do cíle, košíky naplněné houbami. Někdo více, jiný méně. Podle toho, jak měl kdo dobré oči a také štěstí. Nastalo vážení a chvilky napětí. Palmu vítězství si odnesl žák 5 A **Ondřej Chod**, nalezl 1 kg 70 dg. II. místo Bohumír Tráiska 1,3 kg. III. místo Šárka Dvořáčková 1 kg (loňská vítězka). Závodníkům byly předány diplomy a malé dárky. Závod splnil naše očekávání a těšíme se na příští rok.

V. výstava čerstvých hub, právě rostoucích

Výstava proběhla ve dnech 23.—24. září v Domě dětí a mládeže. Otevřena byla po oba dny od 9 do 17 hodin. Houby jsme vystavovali v mechu na stolech — tak aby návštěvníci viděli exponáty v co nejpřirozenějším prostředí. K vidění bylo 60 druhů hub. Prohlédlo si je kolem 450 návštěvníků. Zejména návštěva školní mládeže byla hojná, a to je dobře. Poprvé v historii výstav v Blovicích jsme měli tombolu (vstupenky označené „V“ vyhrávaly). Díky sponzorům výstavy (bylo jich 11!) a jimi věnovanými pěknými cenami odcházeli výherci velmi spokojeni.

Václav Červený
za MK České mykologické společnosti
v Blovicích

Tradiční výstava hub v Praze

První se konala v r. 1912; instaloval ji Dr. F. Smotlacha se svými přáteli. Letos, tedy po 82 letech se uskutečnila v základní škole v Mikuladské ul. č. 5 v Praze 1, a to díky pochopení vedení školy, paní ředitelky V. Perlinové. Díky panu školníkovi měla velmi hladký průběh. Byla navštívena především školními dětmi, a to v pátek 7. 10. a 10. 10. (pondělí).. V sobotu a v neděli ji navštívili Pražáci i návštěvníci Prahy, včetně cizinců. Trvala tedy jenom čtyři dny, což odporuje její tradici, neboť bývávala udržována 2 až 4 týdny. Potíže s výstavními místnostmi a dovozem hub způsobují, že jsou pražské výstavy takto zkracovány.

Výstava byla velmi dobře zásobena houbami díky obětavosti řady členů společnosti, díky především: ing. J. Baierovi, Zdr. Turičikovi, ing. H. Hamerské, ing. C. Kosinovi, Dr. J. Hlaváčkově, Dr. V. Krsovi, A. Bliechovi, J. Hruškově, Dr. Kocmanovi a dalším. Výstavu instalovali přátelé M. Pečač, K. Brůna, ing. J. Jiskra, Z. Klíma, ing. M. Smotlacha, J. Hanzlík, R. Dvořák a další Určování a vystavování hub: L. Havelík, H. Hamerská, R. Dvořák, Dr. J. Hlaváček, ing. J. Jiskra, ing. A. Švecová a další. U pokladny pomáhala paní Hanušová a další. Určitě jsme na někoho zapoměli. Reklamu dělal přítel Fr. Vozenílek z Chocně, který jako „Krakonoš“ chodil po Praze a zval na výstavu. Také další mimopražští přátelé přišli jako např. Dr. Kocman z Havl. Brodu, O. Jindřich z Hořovic, L. Hásková z Hradce Králové atd.

Postupně bylo vystaveno přes 300 druhů hub, z toho 35 ryzců, a to díky příteli ing. C. Kosinovi, jehož jsou specialitou. Byla k vidění i celá řada zajímavých, nebezpečných druhů lupenatých i chorošovitých hub. Dětským návštěvníkům se zejména líbily modřínové modely hub přitele Klímy, který je většinou sám instaloval a pořídil popiskami. Z četných, většinou pochvalných zápisů výjímáme:

Moc děkujeme za pěknou podívanou a poučení.

V. Stichová

Výborný výklad, děti nadšené výkladem i podívanou.

5. B. ZŠ Josefská — výstava zajímavá, potřebná, líbila se!

N. 21 žáků z II. B. Mikulandská

IV. B. Líbilo se nám u Vás. 4. A. — prima!

Mikotová

Přejí mnoho úspěchů v dalším konání. Po Liberci, Vsetíně a Hořovicích je to má letos již 4. výstava hub.

Za MK Hořovice — O. Jindřich

Překrásná a velmi poučná výstava jak pro houbaře, tak pro laiky — začátečníky.

Ing. Karpíšek z Prahy 7

Vážím si všech, kteří výstavu připravili —

V. V.

Výborná výstava — děkujeme —

III. C Vojtěšská, děkuje za bohatý odborný výklad pana ing. Jiskry

Jiří S. z Nuslí

Obdivuji bohatost shromážděného sortimentu hub.

M. K.

To byl jen namátkový výběr z cca 100 zápisů v knize návštěv.

Š. a B.

Za redakci ing. M. Smotlacha

PŘÁTELSKÁ CHEMIE PRO ČLOVĚKA I PŘÍRODU

Kvalitní výrobky české chemie:

- razantní a spolehlivé dezinfekční prostředky účinné proti mikrobům, virům, řasám, plísním, kvasinkám:
- úklidové, bělicí, čistící přípravky
CHLORAMINY, JODONALY, SAVO, SAVO Prim, SAVO WC
bělicí, dezinfekční úklidové přípravky s účinností proti plísním, likvidují i úporné zápachy
- novodobé prostředky pro prodloužení životnosti dřeva a jeho ochranu před biologickou korozi
- protiplísňové prostředky s dlouhodobou účinností:
BOCHEMIT QB, CHEZAB 41, CHEZAB 25
generační obměny Lastanoxů.
- moderní, ekologicky přívětivé přípravky pro likvidaci plevelů i velmi úporných a hluboce zakořeněných:
GLIALKA i proti bolševníku, ostružiníku a náletovým dřevinám, **LOXYTRIL** proti plevelům v kulturách a trávniku, **LONTREL** proti plevelům v zemědělských kulturách.

BOCHEMIE, s.r.o., Lidická 326, 735 95 Bohumín
tel.: 06992/3551, fax: 06992/2780 nebo 06992/3462

Kauze®, spol. s r.o.

člen Cechu biosanačních inženýrů "CBI"

Štítného 30/710, 130 00 Praha 3-Žižkov

Tel.: 02/263 92 06, 02/251 75 73 (záznam. zařízení nonstop)

Fax: 02/627 48 77

Specializované divize Vám nabízejí tyto služby:

DIVIZE 01

komplexní chemickou biosanaci dřevěných a zděných konstrukcí na objektech:

- historických a památkově chráněných
- církevních a charitativních
- průmyslových a zemědělských
- bytového fondu a veřejných budov

proti

- biologické destrukci
  - dřevokazným hmyzem (červotoč, tesařík, hrbohlav, pilorítka, mravenci dřevokazi, termiti)
  - dřevokaznými houbami (dřevomorka, koniofora, trámovka, outkovka, kornatec, čechratka, včetně modráání dřeva)
  - plísněmi (rodu *Trichoderma*, *Penicillium*, *Paecilomyces*, *Aspergillus niger* a *Aspergillus flavus*)
  - včetně řas, lišejníků, mechů, roztočů, virů, bakterií a dalších obtížných organismů
- ohni

proti vznícení a povrchovému šíření plamene (C1 - B)
- chemické korozi

způsobené negativním vlivem starých typů protipožárních nástřiků na dřevo ve formě rozvláknění povrchu, včetně výměny narušených dřevěných konstrukcí za nové dřevěné prvky

DIVIZE 02

soudně znalecké mykologické průzkumy a stanovení zdravotního stavu dřevěných a zděných konstrukcí v objektech

DIVIZE 03

konzultační, poradenská a odborně technická činnost v oblasti dřevěných konstrukcí, statické zhodnocení objektů, prodej chemických přípravků k likvidaci dřevokazného hmyzu, hub a plísní, včetně protipožárních hmot (od 3. čtvrtletí 1994)

Содержание выпуска 4/1994

а) Вступительные и микологические статьи. Стр. 113—130.

И. Главачек: Обзорение об наших болетальных грибов Boletales (26) — *Boletus reticulatus* (Schaeff.) var. *citrinus* Venturi comb. nova. — белый гриб, вар. лимонный. Var. *albus* (Pers.) comb. nova — вар. белая. *Boletus aereus* Bull.: Fr. — Гриб бронзовый. Св. Шебек: *Boletus pagilipes* C. Martin sensu Pouzar — заметки. И. Гоуда: Эволюционный пластичитет всекни вонючей. В. Биха: Микологическое обследованье запоевника Вышенских хомов. П. Главачек и И. Гоуда: Грибы в окрестности Лоун III. Миклофора Джаны IV — Сыроежки. Г. Тихий: Спекуляции около Великой горы.

б) Практическая микология. Стр. 130—158.

Грибные рецепты. Ложнодождевики — необыкновенное отравление (Др. Ф. Частек). Инж. А. Фунфалек: Сыроежки в вычислительной машине. Законом охраняемые грибы (Редакция).

Растр грибов и мелкие заметки. Стр. 143. Из консултанционного пункта. Стр. 146 Ядовитые вещества и ядовитых грибах (М. Ч.). Павел Главачек умерь (И. Гоуда) Сообщения из деятельности микологических кружков и выставки грибов в 1994 году.

Smutné zprávy — Dne 4. 9. t.r. nás náhle opustil ve věku 49 let přítel Pavel Hlaváček, autor řady článků v našem listě. Dva z nich jsou otištěny v tomto sešitě. V té době došla smutná zpráva o úmrtí přítele Václava Peklíka dlouholetého pracovníka laboratoře ČMS. Dne 25. 9. t.r. zemřel po těžké nemoci ve věku 67 let velký přítel hub a našeho časopisu Břetislav Lukeš z Prahy 6 - Petřiny.

Z činnosti ČMS.

Dne 23. srpna se přátelé ing. C. Kosina a ing. M. Smotlacha zúčastnili natáčení výročního **200. pořadu** z cyklu „Receptář nejen na neděli“. Ukazovali v příjemném prostředí chalupy některé právě rostoucí houby, zejména žampiony zápašný. Na 1. ročníku „**Dobrovického klouzku**“ (2.—4. 9.) bylo ústředí ČMS zastoupeno několika členy. Byli přítomni i přátelé z Trutnova (7 členů), z Hořovic, Liberce i z dalších kroužků. Vítězem soutěže se stal přítel Barobáš. Cenu předal ing. J. Baier. Účastníci akce byli velmi spokojeni a obdivovali pohostinnost přítele Lapuníka, otce Dobrovického MK. Další ročník „**Náchodského křemeňáka**“ (10. 9.) měl opět hezký průběh. Ukázal na zvýšené znalosti soutěžících. Za ústředí se této akce účastnili členové výborů ČMS ing. J. Baier, Zdr. Turčák a př. Čermák.

Ústřední poradna ČMS (L. Havelík, ing. J. Jiskra, ing. Švecová a další) měla koncem srpna a po celé září plné ruce práce. Někdy stála dlouhá fronta zájemců na určení svých nálezů. Do poradny volali z redakcí novin, televizí, rozhlasů atd. Bylo nutno zodpovídat na tisíce dotazů telefonických i přímých v poradně. Obdobně tomu bylo i v poradnách mimopražských, např. v Okresní poradně ČMS ve Svitavách, kde přítel O. Soumar a další úřadovali bez ohledu na čas. Houby prostě rostly včetně „ztracených“ druhů jako ryzců pravých, hřibů borových a jiných.

Výstavy hub se konaly v září: ve dnech 17.—20. 9. v Choceň, v Liberci, dále pak v Blovice, v Náchodě, Trutnově, Vsetíně, v Hradci Králové, v Českých Budějovicích i jinde. V Hořovicích, v Praze, v Ratíškovcích a v Havlíčkově Brodě i jinde se chystali na výstavy v říjnu.

Na setkání mykologů ve Vsetíně (21. 9. — 24. 9.) bylo pražské ústředí opět hojně zastoupeno v čele s RNDr. J. Hlaváčkem, ing. J. Baierem, ing. C. Kosinou, Dr. V. Krsem a dalšími. Díky patří MK Vsetín a jeho představenstvu za vynikající organizaci akce. Bylo nalezeno mnoho zajímavých druhů hub.

Kurs pro zdravotníky „houby“ zajišťoval v září RNDr. Jiří Hlaváček. Kurs se konal v Sušici na Šumavě za účasti 25 zájemců.

Laboratoř ČMS pokračovala v určování dřevokazných hub i v rozbořech pro hygienické stanice. Byly určovány i houby pro nemocnice, v případech otrav (RNDr. Hlaváček). Připomínáme **fotosoutěž 1994** — obor barevné inverze ve třech kategoriích.

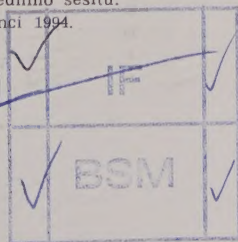
Členové naší společnosti jsou ochránci přírody, lesa, hub a houbařů!

Nakladatel a vydavatel: Č. mykologická společnost v Praze 1, Karmelitská 14, telefon 53 26 93. Vedením redakce pověřen dr. J. Hlaváček, zástupce ing. M. Smotlacha. Redakce a administrace tamže. Tiskne Tiskárna UNICOM, s.r.o., Praha 1, Palackého 11. — Povolení MIO 26 582/24/TO ze dne 30. září 1947. — Novinová sazba povolena 304-10-Hor/59. Dohlédací pošt. úřad: Praha 011. Rukopisy se nevracejí. Předplatné 60,— Kč, do ciziny 160,— Kč, jednotlivé sešity 12,— Kč a větší 18,— Kč. Manipulační poplatek 5,— Kč. Odběr listu lze přerušit výpovědí do měsíce po vyjití předposledního sešitu.

Všechna autorská práva vyhrazena. Sešit 4 vyšel v prosinci 1994.

Cena tohoto sešitu 15,— Kč

ISSN 0374-9438

APLEKO spol. s r. o.

Na pískách 70, 160 00 Praha 6
tel.: 02/32 78 202, 02/25 66 44
fax: 02/31 14 707

DEZINFEKCE - DEZINSEKCE

Sadbu jedlých hub:

- Hlíva ústříčná
- Žampion
- Penízovka sametonohá
- Jidášovo ucho
- Límcovka vrásčitoprstenitá
- Houževnatec jedlý (Šii-take)
- Provádíme konzultační i poradenskou činnost

vyrobí a dodává i na dobírku
(výhradně na základě písemné objednávky)

MYKO - SERVIS

Čechova 6, 690 02 Břeclav

PEPA cestovní kancelář

Ledenická 177
370 06 České Budějovice
tel. 038 / 28 343

Autobusové zájezdy za přírodou,
historií a poznáním v roce 1995

MAROKO — duben — 9000,— Kč
ANDALUSIE — duben — 5900,— Kč
ZAKARPATSKÁ
UKRAJINA — červen — 2500,— Kč
ALBANIE — červen — 6000,— Kč
PYRENEJE — červenec — 4500,— Kč
KARELIE, KOLA — červenec — 7000,— Kč
DUNAJSKÁ DELTA — září — 3500,— Kč

